STRIPSCHRIFT

GEROLF VAN DE PERRE
HANCO KOLK

NUMMER 393 * €6,70

MICHIEL DE JONG

5 414306 146501 03930

→ REDACTIO

Stripschrift zit regelmatig met een afgevaardigde in de jury van stripprijzen. Zo ook in die van Stripdagen Haarlem van organisator Stichting Beeldverhaal Nederland (SBN). Dus dan is het even schrikken als tekenaars hun nominatie voor een prijs weigeren. In dit geval: Hanco Kolk en Peter de Wit. Zij zijn samen met Marcel Ruijters genomineerd voor de 'VPRO Hoogste Prijs', de prijs voor het beste Nederlandstalige stripboek van de afgelopen twee jaar. Met die nominatie was niets mis en daar waren ze ook door vereerd, lieten beide auteurs weten, maar de prijs van €1250 die eraan verbonden zit, vonden ze een schijntje. Een belediging eigenlijk, waarvoor ze niet 'de stoephoer van de VPRO' wilden spelen. Kolk en De Wit schakelden gelijk de media in voor hun 'Jeroen Brouwers'-act. Kort gezegd komt hun argumentatie er op neer dat wanneer een organisatie de pretentie heeft een 'Grand Prix'-achtige prijs in het leven te roepen met een geldbedrag eraan verbonden, dat bedrag wel in overeenstemming moet zijn met die ambitie. Het duo wijst erop dat in omringende landen het prijzengeld voor striponderscheidingen hoger ligt. Bovendien verbindt de VPRO zich ook aan de Boy Edgar Prijs, een jazz-oorkonde waaraan €12.500 hangt.

Beide tekenaars hebben zeker een punt. Natuurlijk kun je je wèl afvragen of het inseinen van de landelijke pers een overdreven paardenmiddel is. Waarom hebben ze hun kritiek niet eerst binnenskamers besproken of tijdens de uitreiking de prijs (indien een van beiden wint) met bovenstaande argumenten aan een ideëel stripdoel geschonken? Daar staat tegenover dat Kolk en De Wit er niet om hebben gevraagd genomineerd te worden. Wat ze vragen is een serieuze benadering en dit signaal hebben ze duidelijk afgegeven.

Hier ligt dus een taak voor de organisatie, in dit geval SBN (en indirect sponsor VPRO). Het moet toch mogelijk zijn om, als de VPRO onvoldoende budget heeft, andere sponsoren aan te trekken om de prijs naar een niveau te trekken waar winnaars trots op kunnen zijn.

INHOUD

2 ACTUA

9 STRIPBEURS ARNHEM 2008
Mars Gremmen

10 STARS & STRIPS
Olav Beemer

12 MICHIEL DE JONG
Peter Breedveld

17 BITS & PIECES
Ben Bits

18 ARCHIEF → INSPECTEUR NETJES
Hanco Kolk

22 GEROLF VAN DE PERRE
Jean-Marie Mievis

28 FRÉDÉRIK SALSEDO
Ger Apeldoorn

32 10 JAAR ARCADIA
Geert de Weyer

36 DE BOVENTOON

46 HEINZ SERVICE SPREAD

→ OMSLAG

Voor de tekening op het omslag heeft Michiel de Jong als documentatie gebruik gemaakt van een internetfoto van het Paaseiland. 'Daarna heb ik een ruwe opzet getekend en ben toen gaan schetsen. Op mijn eerste schets was nog een vierde beeld van Paaseiland te zien, maar die heb ik uiteindelijk weggelaten omdat mijn oorspronkelijke opzet in essentie al voldoende was. Het vierde beeld had geen toegevoegde waarde.'

ALAN MOORE

Erlangen eert Alan Moore

De Britse striptekenaar Alan Moore (1953) heeft de Max und Moritz-prijs 2008 gewonnen. Deze belangrijkste Duitse stripprijs wordt uitgereikt op het Duitse stripfestival van Erlangen dat plaats vindt van 22 tot en met 25 mei.

Alan Moore (*Watchmen*, *V for Vendetta*, *The Killing Joke*, *From Hell*) krijgt voor zijn oeuvre de Max und Moritz-prijs 2008. Volgens de jury behoort deze scenarist tot dezelfde *'hors categorie'* als René Goscinny. Deze Duitse stripprijs is verbonden aan de Internationaler Comic-Salon, die eind mei voor de dertiende maal in Erlangen plaatsgrijpt. Ook zijn er speciale prijzen voor de Duitse peetvaders Hansrudi Wäscher und Hannes Hegen. Wäscher maakte in West-Duitsland vanaf de jaren 1950 naam met avonturenstrips als *Sigurd*, *Tibor* en *Nick*. Hannes Hegen amuseerde in Oost-Duitsland generaties lezers met *Digedags* (Mosaik-Heften).

Behalve deze decoraties reikt de organisatie van het Duitse festival nog een aantal prijzen uit waaraan geldbedragen verbonden zijn: voor de beste Duitstalige stripauteur (€5000; genomineerden: Anke Feuchtenberger, Isabel Kreitz en Reinhard Kleist) en een aanstormend talent (€1000). Bovendien zijn er nog jaarprijzen voor stripboeken in allerlei categorieën, zoals Duitse en internationale strip, manga en scenario. De onderscheidingen worden op 23 mei tijdens het Max en Moritz-Gala uitgereikt. Tijdens de Comic-Salon zullen naar verwachting zo'n driehonderd stripmakers aanwezig zijn. Naast veel Duitse tekenaars en een afvaardiging uit China geven onder andere Achdé, Daniel Ceppi, David B., Guy Delisle, Vittorio Giardino, Gipi en Max acte de présence. Voorts is er een handels- en boekenbeurs en zijn er allerlei activiteiten en exposities, zoals van het werk van Christophe Blain, Wilhelm Busch, Gipi, Reinhard Kleist en Hansrudi Wäscher. Het zwaartepunt van het festival ligt deze keer bij strips uit China ('manhua'). Om het internationale karakter van het festival aan te geven zijn van het affiche vijf varianten in omloop die verschillende wereldsteden (Berlijn, Parijs, New York, Tokyo en Peking) uitbeelden. RS

Meer info: *www.comic-salon.de*

→ SUVAAL

DE LITERAIRE STRIP ZIT IN DE LIFT EN IK BEN BENADERD OM TE HELPEN DEZE ONDER DE AANDACHT VAN 'T GROTE PUBLIEK TE BRENGEN
EINDELIJK EEN KANS OM TE LATEN ZIEN DAT DE STRIP EEN VOLWASSEN MEDIUM IS EN MEER IS DAN LEUKE POPPETJES!
STRIPDAG
STRIPS
STRIPS
LEES MEER STRIPS!

DE STRIPWERELD LEEFT, EN HOE! OP DEZE PLAATS GEEFT STRIP-COLUMNIST ERWIN SUVAAL HIEROP ZIJN PERSOONLIJK COMMENTAAR.

ERWIN.SUVAAL@STRIPSCHRIFT.NL

Stripdagen Haarlem

TEUS DE KRUIJF

Op 6, 7 en 8 juni is het weer zover en trekken horden stripliefhebbers naar het tweejaarlijkse Stripdagen Haarlem.
De organisatie heeft haar beste beentje voorgezet en schotelt de bezoeker een gevarieerd programma voor dat dit keer als overkoepelende thema de Franco-Belgische strip kent.
Een kleine greep uit de welgevulde Franco-Belgische selectie: Hergé (Kuifje), Edgar P. Jacobs (Blake en Mortimer), Jean van Hamme (Thorgal, Largo Winch, XIII), Jean Graton (Michel Vaillant), Hermann (Jeremiah, Comanche), André Franquin (Guust Flater, Robbedoes en Kwabbernoot), Jijé, (Jerry Spring), Morris (Lucky Luke), Peyo (De Smurfen) maar ook Victor Hubinon, Maurice Tillieux, Eddy Paape en Will staan allemaal op dat oneindige lijstje.
Onder de titel *Wheels en Wallonië* mag de Waalse strip zich op verschillende podia exposeren. We geven een opsomming.

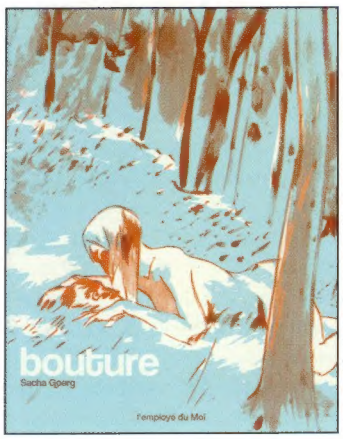

L'EMPLOYÉ DU MOI / PHOTO GALLERY SPAARNESTAD

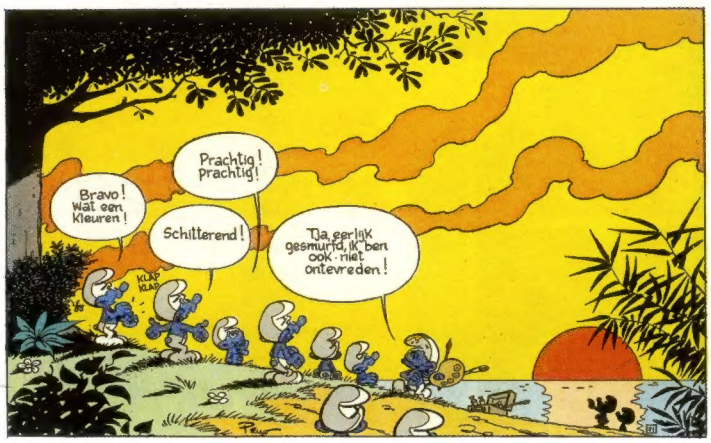

DE SMURFEN / GEBOUW DE DAGEN

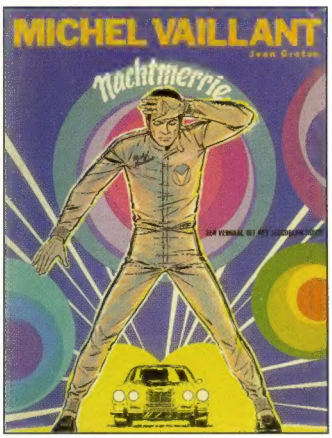

MICHEL VAILLANT / GEBOUW DE DAGEN

Wallonië

Wallonië komt via de onderstaande activiteiten in de spotlights:

- In Photo Gallery Spaarnestad is een tentoonstelling van de tekenaarscollectieven FRMK, La Cinquième Couche, L'Employé du Moi en Mycose uit Luik en Brussel die wereldwijd al verschillende projecten met strips en illustraties hebben verzorgd.
- In Het Dolhuys – Museum voor psychiatrie is het samenwerkingsresultaat van zes Waalse tekenaars met een aantal psychiatrische patiënten te aanschouwen. Het werk heeft de opmerkelijke titel Catch de Match meegekregen. Voor het type medewerkers van deze expositie is de locatie wel erg goed uitgekozen...
- De Smurfen maken hun onvermijdelijke opwachting in het gebouw van De Dagen in de Frankestraat waar zij samen met hun geestelijk vader Peyo een eerbetoon krijgen vanwege het vijftigste verjaardagsfeestje dat de blauwe strip- en filmfiguren dit jaar vieren.
- Iedereen die in december vorig jaar niet in de gelegenheid is geweest om de *Michel Vaillant*-tentoonstelling in Turnhout te bezoeken, krijgt de kans om deze omissie te corrigeren. Je mag ook gewoon voor een tweede keer gaan kijken. Ook deze expositie vindt plaats in het onderkomen van De Dagen.
- In Brussel is de kunstacademie St. Lukas gevestigd. Werk van studenten van deze hogeschool wordt geëxposeerd in de Philharmonie.
- Professor Jan Baetens, werkzaam aan de Koninklijke Universiteit in Leuven, geeft zijn mening tijdens een lezing in de Stadsbibliotheek over Hergé in de rol van schrijver. De professor schreef hier zelfs een boek over: *Hergé Ecrivain.*

Wheels

Wheels, het tweede thema van Stripdagen Haarlem, wordt belicht in de volgende programmaonderdelen:

- Tien tekenaars ontwerpen elk een strippagina die in een ronde om de Grote Kerk op affichekasten worden gepubliceerd. Samen vormen ze het beeldverhaal Wordt Achtervolgd. Dit project wordt samen met de Stichting Hero vormgegeven.
- Een overzicht van de fiets in het beeldverhaal onder de toepasselijke titel *De fiets-in-de-strip.* Hieraan is tevens een prijsvraag verbonden waarbij aan de tekenaars wordt gevraagd een milieuvriendelijk vervoermiddel te bedenken; gelukkig is in het stripverhaal alles mogelijk. De afbeeldingen worden ook vertoond op de fietstaxi's die tijdens het evenement rondrijden en bezoekers gratis van tentoonstelling naar expositie vervoeren.
- In de Jopenkerk is een overzicht van skateboards – ook die hebben wielen tenslotte – die beschilderd of betekend zijn door illustratoren, tatoeëerders, muzikanten, schilders en natuurlijk striptekenaars. Op dat lijstje staan ondermeer Hein de Kort, Luuk Bode, Erik Kriek en Peter Pontiac.
- Kom je in het weekend met de trein naar Haarlem dan kun meteen na het uitstappen geconfronteerd raken met een stripproject dat is vormgegeven door Randall C. (de winnaar van de VPRO Debuutprijs) en de Jonge Honden, het platform voor een nieuwe generatie creatieve geesten. Locatie is de 2e klas wachtkamer op het station.
- De al genoemde expositie rond *Michel Vaillant* is aangevuld met een speelfilm, te zien in de Filmschuur.

SKATEBOARDS / JOPENKERK

• STRIPSCHRIFT TIJDENS STRIPDAGEN HAARLEM • STRIPSCHRIFT TIJDENS STRIPDAGEN HAARLEM

LUC CROMHEECKE signeert *Stripschrift 392* en *Plunk!*
WILLY LOHMANN signeert *Kraaienhove* en *Marco Silvester*
DIK BRUYNESTEYN signeert *Appie Happie*
HANCO KOLK signeert *Inspecteur Netjes*

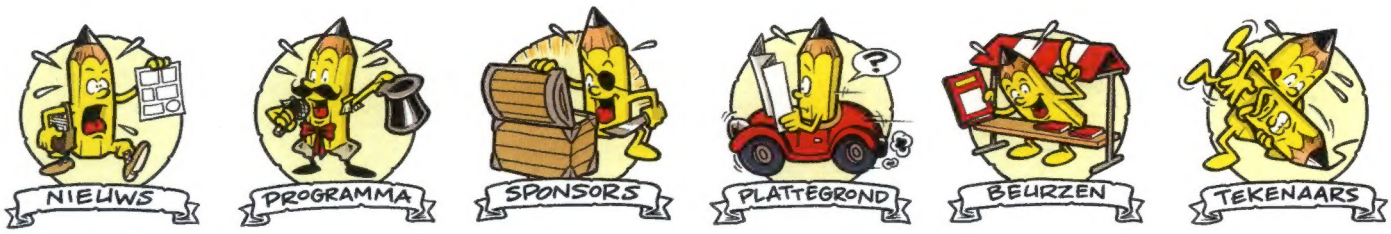

ROEL SMIT - PICTOGRAMMEN

JACQUES DE LOUSTAL / GALERIE ANNÉE

LORENZO MATTOTTI / GALERIE ANNÉE

TEKEN MIJN VERHAAL / NOORD-HOLLANDS ARCHIEF

En de rest

Verspreid over verschillende locaties zijn nog meer striponderdelen te bekijken:

- De tentoonstelling *Origineel*, met nieuw werk van Jacques de Loustal, Lorenzo Mattotti, Guido van Driel en Joost Swarte bij Galerie Année, Gedempte Oude Gracht 33, t/m 6 juli.
- De tentoonstelling *Jazz & Bulles* in het SBK aan de Gedempte Oudegracht: jazz in de strip en muziek voor de ogen, aldus de organisatoren.
- De tentoonstelling *Ongeldige seks* met in het middelpunt Gummbah, de absurdistische cartoonist die zelf als gastcurator optreedt en zijn persoonlijk favoriete strips laat zien. Voor ongeldige seks ga je dus naar De Vleeshal.
- Van Vleeshal naar Vishal is de kleine stap die je moet maken als je naar een expositie over storyboards wilt komen kijken. Zo'n getekend draaiboek wordt toegelicht met behulp van de film *La Haine*.
- In ABC, het museum voor architectuur is werk te zien van onder anderen Jacques de Loustal, François Avril, Joost Swarte, Floc'h en André Juillard die voor uitgeverij Champaka een stripeerbetoon brachten aan Brussels mooiste gebouw, het Atomium.
- In de Toneelschuur wordt de theatervoorstelling *Dick Bos* gespeeld van Beumer & Drost terwijl in de Filmschuur een speciaal stripfilmprogramma draait met *Persepolis* en *Peur(s) du noir*.
- Aloys Oosterwijk, winnaar van de Stripschapprijs 2007, wordt in de refter van het stadhuis nog eens dunnetjes in het zonnetje gezet via een overzicht van zijn werk.
- Stichting Teken mijn verhaal exposeert in het Noord-Hollands Archief. Te zien is werk van ondermeer Pieter Geenen, Floris Oudshoorn en Gerrie Hondius.
- In de Nieuwe Vide wordt de mythe van het heldendom belicht via de tentoonstelling *Pop Pop Kablaam!* met werk van ondermeer Wasco, Harmen de Hoop en Sebastiaan Christoffel.
- In Hotel Lion D'Or is het Trik, prijswinnaar van de Inktspotprijs, die werk tentoonstelt.
- Adam en Eva zijn ook een weekendje over in Haarlem. Het is Willy Lohmann wiens tekenwerk met deze twee bijbelse figuren te zien is in restaurant Brahms & Liszt.
- Roel Smit, verantwoordelijk voor de huisstijl van deze editie en maker van het traditionele stripbier, biedt de bezoeker een muzikaal onthaal in het Patronaat waar hij ook zijn boek *Rock & Roel* presenteert.
- *De expositie Wat zeur je nou? – Discriminatie verstript* die kort geleden nog tot een rel in een Nijmeegse school leidde, is in Café De lift te bezoeken.
- In de Philharmonie, waar ook de uitgeversbeurs staat geprogrammeerd, vindt een stripbattle plaats. Een aantal Finse tekenaars neemt het daarin op tegen het stripcollectief Lamelos.

Eveneens is dat de locatie voor de workshop *Hoe teken jij Afrika*, georganiseerd door Uitgeverij Xtra en de Nationale Commissie voor internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO) die ook achter de striptentoonstelling *Picha* zit in het Afrika Museum in Berg en Dal.

ALOYS OOSTERWIJK / REFTER STADHUIS

Tekenaars en stripbeurs

Ook als je geen interesse hebt in exposities, lezingen, veilingen, stripquizzen en vechtpartijen kun je goed terecht in Haarlem op zoek naar een missend stripboek of een fraaie tekening van je favoriete auteur.

Op de Grote Markt is er plaats ingeruimd voor *small press* en zijn er boekpresentaties op een apart podium, terwijl de Oude Groenmarkt de plaats is waar alle handelaren en antiquaren zich bevinden.

De lijst met aanwezige tekenaars is nu al indrukwekkend en groeit nog steeds. Behalve heel veel Nederlandse toppers staan ook Chris Ware, Craig Thompson, Dupuy en Berberian, Eddy Paape, Ever Meulen, Hermann, Jean Graton, Lorenzo Mattotti en Philippe Geluck aangekondigd. Meer info: **www.stripdagenhaarlem.nl**

STRIPSCHRIFT TIJDENS STRIPDAGEN HAARLEM • STRIPSCHRIFT TIJDENS STRIPDAGEN HAARLEM •

PETER DE WIT signeert *Vader & Dochter*

JAN BART DIEPERINK signeert *Hermanus*

MARS GREMMEN signeert *De red@ctie*

De stand van uitgeverij Stripstift staat in de Van Warmerdamzaal op de bovenverdieping van De Philharmonie.

Willie Wortel bij Industrion

In Industrion loopt nog tot 1 juni de expositie *Willie Wortel – De uitvinder*. Het Kerkraadse museum heeft het huis nagebouwd van Willie Wortel, de enigszins warrige maar briljante uitvinder uit Duckstad. Op de achtergrond zie je de skyline van Duckstad mèt het geldpakhuis van Dagobert Duck. Binnenin is er aandacht voor de levensloop van kraanvogel Willie en zijn familie.

Via dit 'lab' loopt de bezoeker de tentoonstelling binnen waarin het fenomeen uitvinden van allerlei kanten wordt belicht. In de tuin van het huisje staan allerlei kleurrijke uitvindingen, zoals we die kennen uit de *Donald Duck*-strips, op levensecht formaat. Deze scheppingen zijn (na)gemaakt door de kunstenaars van het Duitse kunstenaarscollectief Schöppungen (*www.stiftung-kuenstlerdorf.de*). Zij lieten zich inspireren door de strips van Willie Wortel en hebben zijn uitvindingen zo nauwkeurig mogelijk nagebouwd. Denk aan de hersenklutsende ideeënbedenker, de teleporter, de wolkenversnipperaar en de robotstofzuiger (inmiddels gerealiseerd!). Ook kunnen jonge bezoekers zelf aan de slag met een 'Science Box'.

De expositie is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Limburg en weekblad *Donald Duck*. Een woordvoerder erkent dat een aantal van de 'Wortel-vondsten' eerder zijn tentoongesteld in het Cobra-museum in Amstelveen. 'Maar,' benadrukt hij, 'deze objecten hebben wij aangevuld met andere stukken, tevens afkomstig van de kunstenaars uit Duitsland. Bovendien is de insteek van onze tentoonstelling anders dan die van Cobra toentertijd.' RS

Meer info: Industrion, Museumplein 2, 6461 MA Kerkrade, telefoon (+31)(0)45-5670809 of *www.industrion.nl*

Zinloos geweld

Waar wij in Nederland het lieveheersbeestje kennen als symbool tegen (zinloos) geweld hanteert België de vlinder. Als direct gevolg van een drietal moorden in Brussel en Antwerpen in 2005 en 2006 ontstond daar de organisatie vzw Zinloos geweld. Deze vereniging heeft tot doel op een positieve en creatieve wijze aandacht te vragen voor het toenemende geweldsprobleem in de samenleving. Het boekje *Zinloos geweld – Teken(ingen) des tijds* (Oogachtend 2008, ISBN 978-90-7754-942-1, 80 pagina's, kleur, sk, €12,50) is één van hun uitingen. Meer dan veertig cartoonisten, striptekenaars en illustratoren werkten belangeloos mee en geven in de bundeling hun kijk of het thema. Zo wordt er, veelal op komische en dubbelzinnige toon, heel wat geslagen, geschoten en gedreigd want, zo is ook het idee van de initiatiefnemers, alles wat ertoe bijdraagt om de mensen er over na te laten denken helpt. Humor kàn bewustwording creëren. Direct na de lach openbaart zich in vrijwel iedere bijdrage dan ook een serieuze boodschap. Menige bijdrage haakt in op de term zinloos – alsof zinvol geweld wel bestaat. Zo stellen *Fokke en Sukke* dat je als je geen zin hebt maar zin moet máken. Andere bijdragen zijn ondermeer van Paul Geerts die een in elkaar geslagen kameleon tekent omdat die een andere kleur had dan de daders, Joep Bertrams, Canary Pete, Pieter de Poortere en Hanco Kolk, die vormgeving- en taaltechnisch een knap staaltje met de terminologie uithaalt. Het project kent tot slot ook een rondreizende tentoonstelling die via de website van de vereniging (*www.zinloosgeweld.net*) is te boeken. Het boek heeft een oplage van 1000 exemplaren, alle met een deels afgescheurd omslag, een zinvol verrichte daad, om de lezer aan het denken te zetten. TdK

→ FLITSEN

Uitgeverij Dargaud heeft een speciale editie uitgebracht van het blad *Pilote* vanwege 'veertig jaar mei 1968' (de Parijse 'revolutie' die ook zijn uitwerking had op het vermaarde stripblad dat een maatschappelijker koers ging varen). Het nummer bestaat uit fragmenten van bekend werk van *Pilote*-tekenaars als Marcel Gotlib, Cabu, Jean Giraud, Fred en Jean-Claude Mézières, en van hedendaagse stripmakers (Jul, Blutch, Manu Larcenet). De uitgave is gedrukt met twee verschillende omslagen: eentje van Cabu en eentje van Giraud/Moebius. Franka-fans opgelet: in het Duitse stripblad *Zack 106* staat het dossier *Cadillac Club* en het Duitse vakblad *Comixene 101* bevat een vraaggesprek met Henk Kuijpers. Liefhebbers van voetbalstrips moeten naar Brussel, want daar is de uitgave *RSC Anderlecht – De overwinning in 100 jaar* (ISBN 978-90-812978-1-3, €13) verschenen. Uitgever is Dupuis Productions, niet te verwarren met de 'echte' Dupuis. De voetbalgeschiedenis van RSCA is zowel opgetekend in het Frans als Nederlands. Makers ervan zijn Jarry en Duval. Zij hebben wel aandacht voor Rob – slangenmens – Rensenbrink, maar schrijven geen woord over Jan Mulder! Kennelijk is hij toch enkel een Nederlands fenomeen. Eindelijk is *Jungleboek* weer op dvd beschikbaar. Walt Disney heeft er een mooie nieuwe 'Platinum Edition' van gemaakt met aandacht voor het vergeten karakter Rocky the Rhino en een aantal nooit eerder uitgebrachte liedjes die niet in de oorspronkelijke versie zijn gebruikt. In *Kat & Muis*, uitgegeven door De Harmonie, geeft Len Munnik zijn laconieke, maar niet bijzonder interessante visie op de verhouding tussen de twee diersoorten, voorzien van een inleiding door Piet Grijs. Is ook heel moeilijk bij dit nogal afgekloven thema, als je moet concurreren met een 'kattenfluisteraar' als B. Kliban.

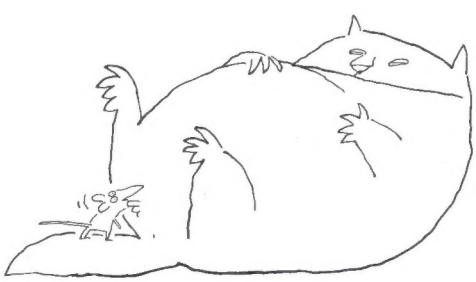

Uitgeverij Standaard brengt nu ook verhalen van *Suske en Wiske* in mini-pocketbundels van €4,50 uit. Merkwaardig genoeg werd deel één pas uitgezet in Vlaanderen toen Nederland al toe was aan deel zes. De eerste bundel bevat de avonturen *Lambik Baba*, *De scherpe schorpioen* en *Tokapua Toraja*. Uitgeverij De Harmonie gaat verder met het bloemlezen uit het omvangrijke oeuvre van Peter van Straaten: deze keer werd in *Zo zijn we niet getrouwd* een selectie van zijn tekeningen gemaakt rond het thema 'de echtelijke staat'. Lekker genieten van al dat leed in de doorzonwoningen en net doen alsof je zelf nooit in zulke situaties terecht bent gekomen. In *Suske en Wiske 300: Het machtige monument* wordt het Atomium (voortvloeiend uit de wereldexpo in 1958) gestolen. Van het album wordt ook een luxe uitgave voorzien in een doos met herdenkingsmunt in een oplage van 500 exemplaren. Kost wel €170. Uitgeverij Daedalus pikt stripreeks *Legende* – achtergebleven door de wegvallende uitgever Talent – van Yves Swolfs weer op. In het najaar verschijnt deel 3 en ook een herdruk van de eerste twee delen. De totale serie gaat zes delen omvatten. Bij Casterman verscheen een facsimile uitgave van Hergé's album *Leo en Lea bij de*

Duitsland in de ban van Busch

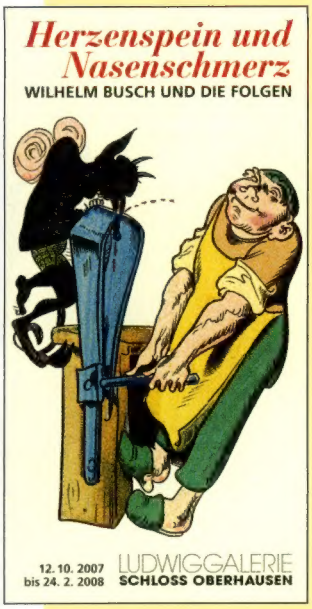

Duitsland viert dit jaar volop de honderdste sterfdag van Wilhelm Busch (1832-1908). Deze oervader van het Duitse beeldverhaal staat het meest bekend om zijn 'leedvermaak'-strip *Max und Moritz* (in Nederland verschenen onder de naam *Max en Maurits*). Maar Busch publiceerde ook nog veel ander humoristisch werk in satirische bladen als *Fliegenden Blätter* en de *Münchner Bilderbogen*. Daarnaast was hij schilder in de traditie van de Hollandse school uit de 17e eeuw, en schreef hij proza en gedichten.

Zijn tekenwerk had veel invloed op de makers van de vroege Amerikaanse krantenstrips rond 1900. Vooral de van oorsprong Duitse tekenaar Rudolf Dirks (*Katzenjammer Kids*) alsook Winsor McCay (*Little Nemo*), Richard Outcault (*Yellow Kid*) en Lyonel Feininger (*The Kin-der-Kids*). Zij allen hebben zich laten inspireren door de alledaagse belevenissen die Busch in dynamisch ogende beeldverhalen presenteerde. Sporen van zijn anarchistische humor zijn zelfs terug te vinden in de vroege tekenfilms van Walt Disney.

Geen wonder dus dat de Duitse stripwereld de honderdste sterfdag van peetvader Busch aangrijpt om uit te pakken. In het Wilhelm Busch Museum (*www.wilhelm-busch-museum.de*) in Hannover loopt bij voorbeeld tot 9 november 2008 de tentoonstelling *Wilhelm Busch – Erotisch, komisch, gnadenlos*. Daarin wordt ingegaan op de persoon Busch: in hoeverre zijn trekken van hemzelf aanwezig in zijn werk.

Ook op het stripfestival in Erlangen eind mei staat Busch centraal met een expositie over zijn werk en zijn navolgers. Daar komen ook hommages te hangen van hedendaagse tekenaars, zoals Ralf König, Laska, Ulf S. Graupner, Volker Reiche, Duo, Flix, Martin tom Dieck, Ulf K. & Martin Baltscheit en Anike Hage. Uitgeverij Ehapa heeft deze eerbetonen gebundeld in het album *Wilhelm Busch und die Folgen* (ISBN 978-3-7704-3173-1, prijs €15). Verder heeft het Duitse stripinformatieblad *Comixene* een groot deel van nummer 101 gewijd aan Wilhelm Busch. RS

Lapino's uit 1952. De jongste aanwas striefhebbers komt nu dus eindelijk te weten hoe zo'n beruchte Lapino er eigenlijk uitziet. Na het zeer succesvolle *Ythaq* heeft uitgeverij L nu ook de rechten binnengehaald van veel andere albums van scenarist Christophe Arleston, zoals *Lanfeust van Troy*. Deze reeks is ook al zo'n veelgevraagd weeskindje van uitgeverij Talent. In 1984 bracht uitgeverij 9e Kunst het *Steven Severijn*-verhaal *Cowboys en de maffia* in een luxe versie met originele pagina uit. Door de oplage van 45 exemplaren heeft slechts een zeer select gezelschap de verhalen in boekvorm kunnen lezen. Uitgeverij Saga vult dit gat eerdaags op met een hernieuwde uitgave van deze strip van René Follet en Gerard Soeteman. Het roemruchte tv-programma *Wordt Vervolgd* keert terug als multimedia-concept op onder andere tv en het internet. Een definitieve startdatum is nog niet bekendgemaakt. Wel is de website *www.wordtvervolgd.tv* reeds in de lucht. De vroegere tunes van het programma zijn te beluisteren en de kijker van weleer wordt verzocht een enquête in te vullen.

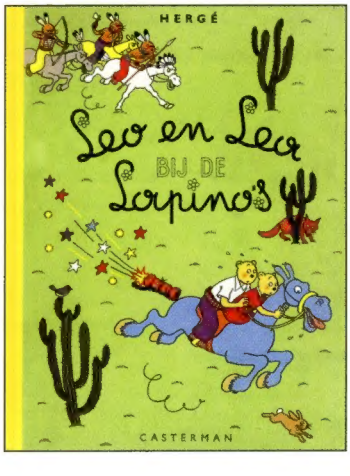

ADVERTENTIE

NIEUW BIJ XTRA

M. NADRANI · **JAREN VAN LOOD HET COMPLEX** · *Mijn eerste 480 dagen in de geheime gevangenis in Marokko*

Autobiografisch verhaal van Mohammed Nadrani (1954, Rif). Als studentenactivist werd hij vanaf 1976 negen jaar lang zonder proces opgesloten en gemarteld in geheime detentiecentra tijdens de Marokkaanse 'jaren van lood' (1956-1999). Zijn getuigenis over de folterkamers tijdens het bewind van koning Hassan II was onderdeel van de nationale verwerking van deze duistere periode uit de recente Marokkaanse geschiedenis. In dit eerste deel beschrijft Nadrani, tegenwoordig cartoonist bij *Al-Ayyam*, zijn eerste 480 dagen in gevangenschap. Vertaald uit het Frans; oorspronkelijke titel: *Les Sarcophages du Complexe*; € 13,90 (hardcover, 48 pag., kleur). Deze uitgave kwam mede tot stand met een subsidie van NCDO.

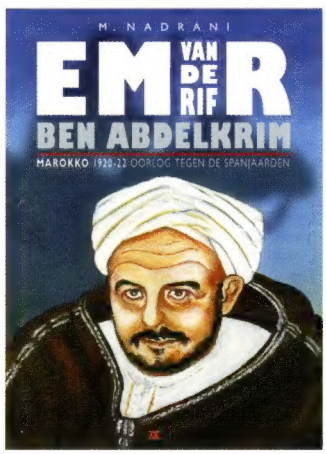

M. NADRANI · **EMIR VAN DE RIF BEN ABDELKRIM** · *Marokko 1920-22 · oorlog tegen de Spanjaarden*

De legendarische Ben Abdelkrim Khattabi, alias Mouray Mohand, leidde de opstand van de Riffijnen: eerst tegen de Spaanse en Franse koloniale overheersing, en vervolgens tegen het centrale Marokkaanse gezag. Jurist en journalist Abdelkrim versloeg in 1921 als commandant van een kleine groep strijders het 20.000 man tellende Spaanse leger en de elitetroepen van Franco die daarop ter versterking naar de Rif waren gestuurd. In het bevrijde Noorden van Marokko stichtte Abdelkrim in 1922 de Rif-republiek. Mohamed Nadrani vertelt hier het verhaal van de 'eerste bevrijdingsbeweging van de twintigste eeuw', een strijd waar de Berbers met trots op terugkijken. Vertaald uit het Frans; oorspronkelijke titel: *L'Emir Ben Abdelkrim*; € 13,90 (hardcover, 56 pag. kleur).

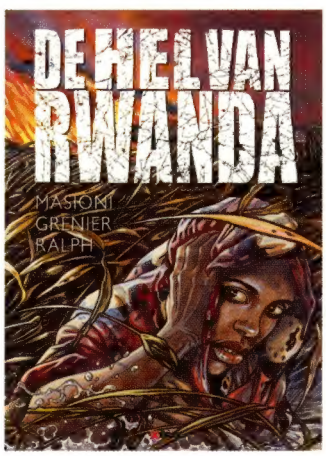

PAT MASIONI · GRENIER & RALPH · **DE HEL VAN RWANDA**

De hel van Rwanda verhaalt over wat wel 'de laatste genocide van de eeuw' wordt genoemd: de honderd dagen volkerenmoord, tussen april en juli 1994, van anderhalf miljoen Tutsi's door de Hutumeerderheid. Grenier baseerde het scenario voor dit album op ooggetuigenverslagen tijdens haar research in Rwanda. Door de ogen van Tutsi Mathilde, moeder van drie kinderen, beleven we de eerste angstige dagen van de slachtpartij, waarin zij haar kinderen verwoed probeert te redden voor de dreigende machetes van de Hutu's. Vertaald uit het Frans; oorspronkelijke titel: *Rwanda 1994, Descente en enfer*; € 13,90 (hardcover, 64 pag., kleur). Deze uitgave kwam mede tot stand met een subsidie van NCDO.

STRIPTENTOONSTELLING Van 26 april tot en met 31 augustus is origineel werk van Mohammed Nadrani, Pat Masioni en 17 andere Afrikaanse striptekenaars te zien in de overzichtstentoonstelling *Picha* in het Afrika Museum in Berg en Dal (bij Nijmegen). De expositie geeft een uitgebreid beeld van de diversiteit en rijkdom van de Afrikaanse stripcultuur. *Picha* is een initiatief van NCDO en het Afrika Museum.

Picha

www.picha.nl · www.afrikamuseum.nl

WWW.UITGEVERIJXTRA.NL

Picha in Berg en Dal

In aanwezigheid van vier Afrikaanse stripauteurs gaven het Afrika Museum in Berg en Dal en het NCDO eind april het startsein voor een mooie overzichtsexpositie van de Afrikaanse strip.
De tentoonstelling *Picha* ('tekening' in het Swahili) loopt tot en met 31 augustus in het Gelderse museum en wordt ondersteund door een database (*www.picha.nl*) met informatie over bijna tweehonderd Afrikaanse stripmakers.
Henny Helmich, directeur NCDO (Nationale Commissie voor internationale samenwerking en Duurzame Ontwikkeling), sprak tijdens de perspresentatie/opening over de originele en creatieve kijk op de bewogen werkelijkheid die Afrikaanse strips en cartoons bieden. Hij erkende in het begin twijfels te hebben over de zeggingskracht van strips – die van cartoons is herkenbaarder – maar terugdenkend aan één van zijn eerste herinneringen aan Afrika zag hij snel in dat ook strips een belangrijke rol spelen in beeldvorming. '*Kuifje in Congo* heeft in mijn jeugd toch voor een groot deel mijn beeld van Afrika bepaald. Met name de rol van de mythische Luipaardman, het omstreden Afrikaanse icoon waarvan later bleek dat Hergé de inspiratie ervoor uit het koloniaal museum in Tervuren had opgedaan. Al zijn documentatie had hij uit dit museum gehaald. Hergé is nooit in Afrika geweest.'
Op *Picha* is hedendaags werk te zien van negentien stripmakers uit alle delen van Afrika. Wel stamt er relatief veel uit Congo, Ivoorkust en Zuid-Afrika. De eerste twee landen zijn beïnvloed door de Belgisch/Franse striptraditie; de laatste door de Angelsaksische traditie. Veel Afrikaanse strips en cartoons blijken sterk politiek van aard of worden ingezet als voorlichtingsmateriaal. Hoe armer het land, des te gebrekkiger de artistieke infrastructuur, en des te minder tekenaars, stelt Joost Pollmann, hoofdsamensteller van *Picha*.

DRUGS MANUFACTURERS
ANTI-HIV/AI
DRUGS
SIDE EFFECTS OF ANTI-HIV/AIDS DRUGS COULD BE DEADLY. AVOID IMMORAL PRACTICES THAT CAN LEAD TO AIDS INFECTION.

Het kwartet stripmakers dat bij de opening aanwezig was, bestond uit de Ivoriaanse scenariste Marguerite Abouet (*Aya uit Yopougon*, L), Adjim Danngar (Tsjaad), Jean-Claude Ngumire (Ruanda, gevlucht naar Nederland en tegenwoordig werkend als grafisch vormgever in Ommen) en Mohammed Nadrani (Marokko). Deze laatste tekenaar werd tijdens (linkse) studentenprotesten in 1976 gearresteerd en leerde zichzelf met houtskool, een 'penseel' (de draden van zijn broek) en 'inkt' (koffie) in de gevangenis tekenen. In 1984 kwam hij vrij. Over zijn martelingen en de dictatuur in Marokko maakte hij de strip *Jaren van lood - Het complex*, dat bij uitgeverij Xtra is verschenen. Xtra geeft ook *Ben Abdelkrim – Emir van de Rif* uit, een andere strip van Nadrani over de Berberse vrijheidsstrijder Abdelkrim, die begin jaren 1920 tegen de Spanjaarden ten strijde trok. De uitgeverij brengt verder nog *De hel van Rwanda* uit van Pat Masioni (Congo, ook met werk aanwezig op *Picha*), Grenier en Ralph. RS
Meer info: *www.afrikamuseum.nl*

ADVERTENTIE

Voor strips, boeken, originele tekeningen, autofolders, strip-verzamelobjecten en veel meer kijk je op www.profbarabas.nl
Nu vele Suske en Wiske-items in onze webwinkel!
-MALI-
Prof Barabas
Met spoed gezocht: mooie stripverzameling. Barabas biedt u een eerlijke en goede prijs!! Mail ons op info@profbarabas.nl of bel 06-16110888

→ WEBFLITSEN

➲ 10 APR **Onder de titel Nederlandse Animatie Tour 2008 maken zestien korte films een trektocht langs de Nederlandse filmzalen. Het gaat om werk van jonge Nederlandse filmmakers.**

➲ 11 APR **Op donderdag 17 april wordt de privé-verzameling geveild van Nico de Wit, die in de zomer van vorig jaar onverwacht overleed. De verzameling bestaat uit veel werk van Willy Vandersteen en oude *Wrill*-uitgaven. Maar ook andere voor verzamelaars interessante strips komen onder de hamer.**

FOTO LAURA DE MOOR

Hermanus-tekenaar Jan Bart Dieperink in de rol van assistent-veilingmeester tijdens het Kika-diner.

➲ 14 APR **De zesde verjaardag van Kika (Kinderen kankervrij) werd op feestelijke wijze gevierd. De organisatie zamelt geld in voor onderzoek. Tijdens een diner op 3 april werden bijzondere tekeningen geveild. Diverse striptekenaars verleenden belangeloos hun medewerking en maakten – veelal samen met patiëntjes – prachtige werken. Opbrengst: €290.250.**

➲ 18 APR **Singer Laren houdt aankomende zondag 20 april een bijzondere strip- en kunstveiling. Het evenement vindt plaats in het kader van de expositie *Strip en kunst* die tot en met 27 april in het museum te zien is. Veilingmeester is Jan Pieter Glerum.**

➲ 19 APR **Dick Matena houdt woensdag 23 april aan de Universiteit Utrecht een lezing over strips als hoogwaardige cultuuruiting. Zijn voordracht past in een lezingencyclus over 'hoge en lage cultuur', georganiseerd door Studium Generale.**

➲ 21 APR **In september verrast uitgeverij Silvester de stripliefhebber met een luxe heruitgave van *Prins Valiant* door Harold Foster. De reeks gaat 21 kloeke delen bevatten en het eerste deel wordt vlak voor De Stripdagen in Houten gelanceerd. Op de reeks kan worden ingetekend vanaf Stripdagen Haarlem. Daar verschijnt ook een speciale brochure.**

IN HET KORT STAAT HIER EEN AANTAL ONLINE-NIEUWS-BERICHTEN UIT DE AFGELOPEN PERIODE. WILT U DE VOLLEDIGE VERSIE NALEZEN, SURF DAN SNEL NAAR WWW.STRIPSCHRIFT.NL

Door
Strips in Gelderland-
hoofdredacteur
Mars Gremmen

FOTO JIMBB

STRIPBEURS ARNHEM 2008

Zaterdag 19 en zondag 20 april 2008 vond voor de tweede keer de Stripbeurs Arnhem plaats. Een kleine, gezellige beurs met als meest verrassende gast de 86-jarige Albert Weinberg (auteur van *Dan Cooper*), die op bovenstaande foto nog een overtuigende buikspreekpopact weet neer te zetten met vriendelijke hulp van de IJslandse Ingi Jensson. Stripschrift- hoffotograaf Mars Gremmen (eigenlijk gewoon ikke) frutselde weer een korte fotoreportage in elkaar.

Striptekenen slecht voor de ogen? Je zou het haast denken als je (v.l.n.r.) Yves H., zijn vader Hermann en Thierry Robin ziet.

De uiterst sympathieke en talentvolle Romano Molenaar. (Als ik nú geen cameo in het nieuwe *Storm*-verhaal krijg dan weet ik het niet meer!)

FOTO INGI JENSSON

Wel lastig tekenen als Patty Klein (klein!) vlak onder je neus een gedicht staat voor te dragen.

Aan haar gezicht te zien bevalt Aimée de Jonghs eerste bondage-ervaring haar uitstekend.

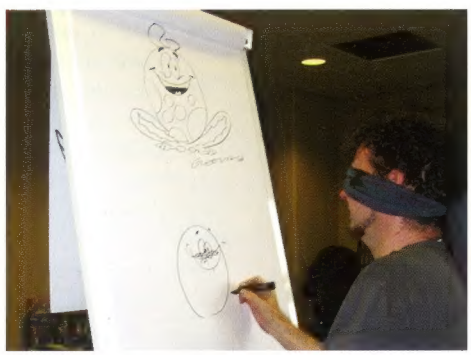

Gerard Leever klaagde echter over pijn in zijn rug, omdat ik er mijn knie te diep in geplant zou hebben bij het straktrekken van de blinddoek.

Giancarlo Caracuzzo duikt beschaamd ineen naast al het woeste haargeweld van *Shane*-tekenaar Paul Teng.

Het luid klappend *'Praise the lord!'* uitroepen van Herman Roozen bij elk verkocht *Opa*-album werkte nou niet bepaald bevorderend op het humeur van *Dirkjan*-tekenaar Mark Retera.

Speciaal voor alle *Stripschrift*-lezertjes trok de sympathieke gentleman Albert Weinberg zo'n zevenhonderd gram aan rimpels strak. Naast hem zit Li-an.

V.l.n.r.: Adri van Kooten, Steven Dupré en Minck Oosterveer. Hier geen lollig tekstje want Minck heeft spieren, een Kawasaki GPZ èn mijn adres...

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

→ DAGVERS

De zomer komt eraan, het is tijd voor nieuwe comics. Want nieuwe series, nieuwe projecten en grafische romans doen het nu eenmaal altijd goed aan het strand, in het vakantiehuisje of onderweg in auto, bus of trein. De grote jongens in de Amerikaanse comicwereld laten dan ook uitgebreid van zich horen met de aankondigingen.

Image Comics komt eind juni met *War Heroes*. Deze zesdelige miniserie brengt schrijver Mark Millar (bekend om zijn werk voor *The Ultimates*) en tekenaar Tony Harris (*Ex Machina*) bij elkaar en wordt groots aangekondigd. En dat is terecht, volgens Millar, die over het project zegt: 'Dit is voor mij de logische volgende stap in het genre van de superhelden. We zetten het concept van superhelden op zijn kop, de volgende fase in de evolutie van het genre.' De miniserie vertelt het verhaal over een door terroristen belegerde wereld, waarin het Amerikaanse leger de hoop vestigt op soldaten met een bovennatuurlijk tintje. Origineel is anders, maar makers van dit formaat verdienen het voordeel van de twijfel. Voor de coverprijs van $2.99 per los nummer mogen we binnenkort zelf oordelen.

Bij Marvel Comics wordt ingezet op het vervolg van de miniserie *Eternals*, twee jaar geleden het door Neil Gaiman (van het met prijzen overladen *The Sandman*) geschreven pronkstuk. Nu krijgt het de vorm van een reguliere serie, geschreven door Charles en Daniel Knauf (bekend van *Iron Man*) en getekend door Daniel Acuña. Vader en zoon Knauf pikken de verhaallijn van het eind van de miniserie op en duiken bovendien wat meer in de geschiedenis van de Eternals. *Eternals 1* ligt begin juni in de winkels, met een variant-cover en met een coverprijs van $2.99.

DC Comics moet het deze zomer hebben van hun volgende wekelijkse serie. Na *52* en *Countdown* begint in juni de reeks *Trinity*, met aan het hoofd schrijvers Kurt Busiek en Fabian Nicieza. In een ver verleden volgde Nicieza ooit Busiek op als schrijver van *Thunderbolts* bij Marvel, dus met schrijfstijlen die al in elkaars verlengde liggen, moet de samenwerking haast wel vlekkeloos verlopen. De serie bestaat telkens uit een hoofdverhaal, getekend door Mark Bagley (hij werkte eerder met beide schrijvers aan diezelfde *Thunderbolts*), aangevuld met korte verhalen die door telkens andere talenten vorm worden gegeven. En de titel? Die verwijst naar de drie belangrijkste helden uit het DC-universum: Superman, Batman en Wonder Woman. Met recht dus een serie door en over zwaargewichten.

En voor wie niet vast wil zitten aan lange series, voor wie na één middag-

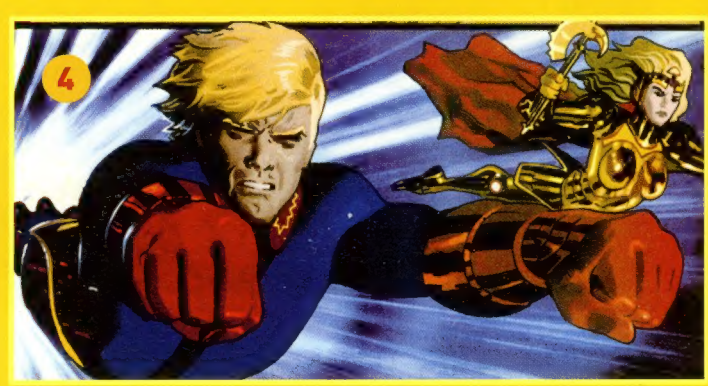

1. Nieuw werk van Kochalka.
2. *Trinity* door Busiek en Bagley.
3. Barry Ween gebundeld.
4. Een vervolg voor *Eternals*.

■ **TELEVISIE** In juni verschijnt bij DC/WildStorm het eerste nummer van een zesdelige miniserie *Chuck*, gebaseerd op de gelijknamige televisieserie. De comic wordt gemaakt door schrijvers Peter Johnson en Zev Baron (beiden ook betrokken bij de televisieserie) en tekenaars Jeremy Haun (*The Leading Man*) en Phil Noto (*Jonah Hex*).

■ **KWAJONGENS** Het is al een aantal jaar geleden dat schrijver Judd Winick zijn eerste miniserie van *Barry Ween* op de markt bracht. Deze zomer bundelt Oni Press alle drie de miniseries in één grote special, genaamd *The Big Book of Barry Ween*. De verzamelde avonturen over de zeer brutale maar geniale Barry, tien jaar oud, kosten $19.95.

■ **LEEFTIJDEN** James Kochalka (*American Elf*) komt in de zomermaanden met *Johnny Boo*, een grafische roman in harde kaft, gericht op een publiek van alle leeftijden. De grappige, kleurrijke avonturen van het gelijknamige spook en zijn vriendje Squiggle worden uitgegeven door Top Shelf Productions. De coverprijs wordt $9.95.

■ **GEHEIMPJE** Het Ultimate-universum van Marvel, ooit bedoeld als toegankelijke comics voor nieuwe lezers, gaat al heel wat jaren mee.

Deze zomer worden alle losse eindjes aan elkaar geknoopt in *Ultimate Origins*, een vijfdelige serie door Brian Michael Bendis (*Ultimate Spider-Man*) en Butch Guice (*Captain America*).

De serie is overigens een inleiding op de later te lanceren crossover *Ultimatum*. Want het moet natuurlijk wel commercieel blijven!

je strand klaar wil zijn, heeft DC de kleine grafische roman *The New York Four*, uitgegeven onder het label Minx. Meestal staat Minx garant voor op een jonger publiek gerichte verhalen, maar met makers Brian Wood en Ryan Kelly (het team van de Oni-comic *Local*) is dit een uitgave die de bijzondere aandacht waarschijnlijk wel waard is. De coverprijs wordt $9.99.

[redacted]

Indiana Jones is terug op het witte doek en dus kan licentiehouder Dark Horse niet achterblijven met het uitbrengen van comics over en geïnspireerd door de film. De vorige keer werd op deze plek al melding gemaakt van zowel de officiële filmspecial als de op een jongere doelgroep gerichte pocket, eind juni verschijnt bovendien het eerste deel van de vijfdelige miniserie *Indiana Jones and the Tomb of the Gods*. Uiteraard gaat het ook in deze reeks weer om brute Nazi's die met hun plannen de wereld willen veroveren. Rob Williams (bekend van onder meer *Class War*) is verantwoordelijk voor het verhaal, Steve Scott (*Marvel Adventures Hulk*) verzorgt de tekeningen. En voor de echte fans, de covers zijn van de hand van Tony Harris, de veelgeprezen tekenaar van *Ex Machina* bij DC Comics.

Misschien wel de opvallendste comeback van de afgelopen tijd komt uit de stal bij DC Comics. Daar verschijnt in de maand juni na een jaar afwezigheid namelijk gewoon *Manhunter 31*. In 2006 werd al aangekondigd, dat de serie wegens tegenvallende verkoopcijfers zou worden stopgezet, maar het kreeg toen vijf extra nummers waarin het zich kon bewijzen. Na die periode viel echter alsnog het doek. In de tussenliggende maanden heeft vaste schrijver Marc Andreyko (mede verantwoordelijk voor de grafische roman *Torso*) een voorraad nieuwe verhalen geschreven en nu is het dus tijd voor een heuse comeback. Andreyko krijgt gezelschap van tekenaar Michael Gaydos (hij brak ooit door met zijn werk voor *Alias* bij Marvel Comics) en, inderdaad, de nummering loopt gewoon door.

olav.beemer@stripschrift.nl

FOTO LUUK BODE

Michiel de Jong wil alleen maar strips tekenen

PETER BREEDVELD

Striptekenaar Michiel de Jong voldoet volledig aan het romantische beeld van de kunstenaar die lijdt voor zijn werk. Hij doet commerciële opdrachten om het dak boven zijn hoofd en wat brood op de plank te kunnen betalen, voor de rest leeft hij voor zijn strips. Rond deze tijd komt eindelijk zijn debuutalbum uit.

BOVEN - Illustratie voor *KRO Studio.*

Overal waar mensen mooie dingen maken, staan andere mensen, die geen mooie dingen kunnen maken – zelfs niet eens lelijke – langs de kant over die mooie dingen te oordelen. De mooie dingen moeten worden geduid, geïnterpreteerd, worden ingedeeld in genres en stromingen.

Stripjournalisten zijn niet anders, dus daar gaan we: in de stripwereld zijn momenteel een aantal groepen actief. Je hebt de gevestigde orde, vertegenwoordigd door Hanco Kolk en Peter de Wit, Aloys Oosterwijk, Evert Geradts, Gerard Leever, die ooit een uitvalsbasis had in Arnhem, waar nu hun erfgenamen, Mars Gremmen, Jeroen Steehouwer en anderen opereren. Er is een groepje Amsterdammers dat een sterke voorkeur aan de dag legt voor autobiografische strips: Floor de Goede, Maaike Hartjes, Margreet de Heer. Dan heb je de Nijmeegse gagliefhebbers, geïnspireerd door hun jeugdhelden als Jan van Haasteren: Studio Noodweer. De eenzame wolven: Guido van Driel, Peter van Dongen.

Michiel de Jong maakt deel uit van een groep Rotterdamse tekenaars die we de Rotterdamse Connectie zullen noemen: Milan Hulsing (die Amsterdammer is en op het moment vanwege het werk van zijn geliefde in Caïro woont, maar de Rotterdamse kunstacademie heeft gedaan), Luuk Bode, Marcel Ruijters. Erik Kriek (Amsterdammer, maar doorgebroken via het Rotterdamse blad *Zone 5300*) en anderen. De Jong is wel een beetje een vreemde eend in de Rotterdamse bijt, met zijn frisheldere tekenstijl (tegenover het expressionistische obscurantisme van de rest), maar aan de andere kant is hij behept met dezelfde hang naar nostalgie, naar oude meesters, obscure films, zijn werk ademt hetzelfde positieve cynisme als de anderen.

Van trap afgedonderd

De werkkamer van Michiel de Jong bevindt zich op de zolder van zijn Rotterdamse appartement en ze is te bereiken via een smalle, steile trap waarvan de leuning meteen loslaat als ik me eraan probeer op te trekken. Ternauwernood bewaar ik mijn evenwicht. 'Kijk maar uit', zegt De Jong te laat. 'Laatst ben ik zelf al van de trap afgedonderd en toen heb ik mijn hand opengehaald. Mijn werkhand, ook nog.'

Op zijn bureau ligt een volledig geïnkte strippagina, veel donkere vlakken, slagschaduw, acrofobe perspectieven, aanzienlijk donkerder en beklemmender dan gangbaar is in De Jongs werk. 'Dit is voor een boek van Milan Hulsing, Erik Kriek en Luuk Bode', legt hij uit. Die willen een soort ode aan

LINKS - Niet gebruikt schutblad voor *Operatie Hanuman.*

TERWIJL PROFESSOR PLANCK INGEWIJD WORDT IN DE FANTASTISCHE GEHEIMEN VAN CLIMATE INC., VINDT ER OP EEN AFGELEGEN PLEK OP HET TERREINIETS ANDERS PLAATS.
POEH, WEER ZOETWATERVISSEN UIT DE OCEAAN!
WAAR LATEN WE DIE NOU WEER?
DUS ZIET U, MET HET HEENGAAN VAN SIR VIBES, IS DE EXACTE KENNIS VERDWENEN EN BEGINT DE MACHINE ABERRATIES TE VERTONEN.
SUCCES!
HET IS DE MACHINE!
BIJ DE PLIP VAN PYTHAGORAS!
BAH? WAT BEN JE TE WETEN GEKOMEN? DIE MACHINE LIJKT MET ELKE MINUUT DAT WE HEM BESTUDEREN GEVAARLIJKER TE WORDEN!
SSH, IK VERTEL HET JULLIE BIJ DE LUNCH.
EVEN LATER.
HM VISSOEP!
WE HEBBEN EEN ABERRATIE TE PAKKEN!
ONDER HET GENOT VAN VERSE VISSOEP, VERTELT PROFESSOR PLANCK AAN ZIJN COLLEGA'S WAT HIJ TE WETEN IS GEKOMEN OVER CLIMATE INC.
GOED, DAT WAS HET WEL. ZO'N BEETJE.
NA HET OVERLIJDEN VAN SIR JOHN VIBES VIEL DE LEIDING VAN HET ULTRA-GEHEIME UNITED NATIONS PROJECT "CLIMATE INC." IN HANDEN VAN DEZE CURIEUZE DOCTOR MAHABLES-HAHARANAS, DIE VOLGENS MIJ HET VERSCHIL NOG NIET WEET TUSSEN EEN STEKKER EN EEN STOPCONTACT
ONZE VOORNAAMSTE ZORG IS: HOE ZETTEN WE DIT DING UIT...
... ZONDER EEN MELTDOWN TE VEROORZAKEN.
WE WETEN NU DAT DE MACHINE IS ONTWORPEN OM HET KLIMAAT GUNSTIG TE BEINVLOEDEN. MAAR HET BLIJFT ONDUIDELIJK VOLGENS WELK PRINCIPE HET WERKT, MET DE ASTRONOMISCHE HOEVEELHEID ENERGIE DIE HET VERBRUIKT.
HET ENERGIEVERBRUIK IS ZELFS ZO HOOG, DAT WE ONS ERNSTIG ZORGEN MOETEN GAAN MAKEN OVER DIE ABERRATIES WAAR DE DOCTOR HET OVER HAD. WAT ZOU HIJ DAARMEE BEDOELEN, BY THE WAY
ZZZURRRZ
LANA!

de oude, Amerikaanse EC-horrorstrips uitbrengen. 'Ik maak een verhaal op scenario van Milan.'

Hulsing is een goede vriend van De Jong, de twee kennen elkaar van de Rotterdamse kunstacademie, waar hun liefde voor strip ze met elkaar in contact bracht. Ook Luuk Bode zat in die tijd, halverwege de jaren 1990, op dezelfde academie. Voor hun afstudeerproject werkten ze samen aan een strip, en daarna bleef Hulsing scenario's voor De Jong schrijven, waaronder het verhaal *Ode aan Wilhelm*, in de *Pincetreeks* van Hanco Kolk en Peter de Wit, die helaas een kort leven beschoren was, en een aantal verhalen voor het blad *Zone 5300*.

De tekenstijlen van de twee verschillen hemelsbreed. De Jong tekent consequent in een mengeling van de Europese klare lijn-, en de atoomstijl, Hulsings stijl verraadt een fascinatie voor het Duitse expressionisme en de eerder genoemde Amerikaanse horrorstrips. In de pagina op De Jongs bureau zijn echter duidelijk stijlelementen te herkennen die aan Hulsings werk doen denken. 'Dat klopt', zegt De Jong. 'Mijn werk is de laatste jaren wat donkerder van toon geworden en dat komt door Milan. Die beïnvloeding is wederzijds. In zijn werk zie ik mijzelf ook terug, dat wordt daardoor juist lichter van toon.'

De pagina waarover we praten, is trouwens door Hulsing afgekeurd. 'Milan had er van alles op aan te merken, de vlakverdeling was niet goed, de perspectieven moesten anders', zegt De Jong. 'Ik geef toe, dan moet ik wel even slikken. Ik heb die hele pagina moeten overdoen.'

Hij laat de nieuwe, nog niet geïnkte nieuwe versie zien. Die werkt inderdaad beter. Er zit een nadrukkelijk claustrofobische, broeierige sfeer in die op de andere pagina ontbreekt, omdat die te steriel, te *'clean'* is.

Ouderwets avonturenverhaal

De Jong en Hulsing hebben bijna een nieuw album uit, *Een avontuur van Lana Planck 1: Operatie Hanuman*. Het verhaal, ingekleurd door Marloes Dekkers, werd in 2006 voorgepubliceerd in *Algemeen Dagblad*. 'Het is mijn debuutalbum', aldus De Jong. Zelf vindt hij het wat laat voor een debuutalbum, hij is al 37. 'Nog drie jaar om door te kunnen gaan voor 'jong talent', dus het moet nu wel gaan gebeuren, ja.' Nu was er vóór *Operatie Hanuman* ook nog niet genoeg materiaal voor een compleet, samenhangend album. De Jong heeft de afgelopen vijftien jaar veel losse dingen gedaan. Hij werkte eerder aan een serie voor het jeugdblad *Hello You!*, *De familie Sloterdijk*, op scenario van Hanco Kolk, over een expat-familie in Amerika. 'Net niet genoeg voor een album.' Allerlei andere verhalen die hij heeft gemaakt, missen een verbindende factor – naast het feit dat De Jong ze heeft getekend.

Lana Planck moet een serie worden, afhankelijk van het succes van dit eerste deel. Hulsing heeft al een idee voor een tweede deel, waarvoor hij een filmscenario wil bewerken dat hij eerder schreef naar aanleiding van de val van de Berlijnse muur. 'Het speelt zich af in Tsjechië en heeft Hitchcock-achtige elementen. Voor dat verhaal moeten de personages uit *Operatie Hanuman* wel achttien jaar terug in de tijd worden geplaatst, en zo zijn er meer hobbels die moeten worden gladgestre-

BOVEN - Paginaspread uit *Operatie Hanuman*.

LINKS - Omslag van *Een avontuur van Lana Planck 1: Operatie Hanuman*.

ONDER - Illustratie voor *Zone 5300*.

WAT WETEN WIJ VAN ELKAAR? WAT WETEN WIJ VAN ONSZELF? DE MENS IS EEN KAMELEON, ALTIJD ZOEKEND NAAR DE WEG VAN DE MINSTE WEERSTAND.
NEEM 'HET GEVAL PAT BOONE'...
...JARENLANG HET ZINGENDE SYMBOOL VAN AMERIKA. ZIJN STEM WAS EEN RECHTSTREEKS GESCHENK VAN GOD, ZO ZEI MEN. HOE KAN IEMAND, ZO VERWEND, OOK MAAR IETS VAN ZELFKENNIS VERWERVEN? EN HOE HARD IS DE KLAP ALS HET TIJ NA '20 'GOLDEN YEARS' KEERT?
PAT BOONE OR: HOW TO SURVIVE THE 'BEAT GENERATION...
ZIE HEM HIER ZITTEN, IN ALLE GEZICHTEN LEEST HIJ HERKENNING EN INGEHOUDEN BEWONDERING. ACHTER HEM WERPT EEN OUDE VROUW 'N MUNT IN DE JUKEBOX. ZIJN EERSTE SINGLE 'PLEASE MOTHER, DON'T CRY' VAT DE ZUMTE EN DOET HEM MIJMEREN OVER DE EERSTE DAGEN VAN ZIJN ROEM.
ALS NAZAAT VAN DE BEKENDE PIONIER DANIEL BOONE, STOND DE KLEINE PAT AL VROEG IN DE BELANGSTELLING. ZIJN MOEDER STOND BOVENDIEN LOKAAL ZEER GOED BEKEND ALS PRESIDENT VAN DE BOND 'HUISVROUWEN TEGEN ALCOHOLISME' IN NASHVILLE.
MIJNEURAKKOORDEN ZIJN ALLEEN VOOR COMMUNISTEN EN ROETMOPPEN!
OP ZIJN 17e HET WAS 1943, KREEG HIJ AL ZIJN EIGEN RADIOSHOW, 'THE BUDWEISER SING ALONG SHOW', WAAR HEEL NASHVILLE AAN GEKLUISTERD ZAT MAAR HET WAS DOOR EEN AFLEVERING VAN 'AMATEUR HOUR' DAT PAT GELIEFD WERD IN HUISKAMERS DOOR HEEL AMERIKA.
ON THE AIR
NA COVERS ALS 'THE LIFE AND TIMES OF THE TOMBANCE KID', 'WAIT I ASK YOUR DAUGHTER'S HAND' EN 'WITH A DOLLAR IN MY POCKET I'M GONNA BUY YOU A WEDDING RING.' KWAM ZIJN EERSTE EIGEN HIT: 'PLEASE MOTHER, DON'T CRY'.
PAT BOONE
PLEASE MOTHER DON'T CRY

GEHEEL BOVEN - Een strippagina voor *Amsterdam Weekly*. Scenario Milan Hulsing. De hoofdrolspelers zijn twee beatniks. Dit zijn de oerversies van Otto en Sam uit *Operatie Hanuman*.
ERNAAST - Strip voor *Zone 5300*. Met ook hier een rol voor Otto & Sam.
BOVEN - Schets en niet-gebruikte achterkant voor *Operatie Hanuman*.

ken', legt De Jong uit. Het verhaal zal volwassener en donkerder van toon zijn dan *Operatie Hanuman*, dat vooral gericht is op een jeugdig publiek.

Operatie Hanuman is een ouderwets avonturenverhaal over een documentairemaakster, Lana Planck, die met haar man, een wetenschapper, naar de Indiase deelstaat Rajastan afreist waar zij een documentaire gaat maken en waar hij werkt aan een wetenschappelijk project waarvan al snel duidelijk wordt dat er het één en ander niet in de haak is. Lana's cameraman en geluidsman zijn al vooruit gereisd en hebben ontdekt dat in Rajastan de extreme klimaatveranderingen elkaar in rap tempo opvolgen. Hangt dat misschien samen met het geheimzinnige project, waar professor Planck aan werkt? Spannend!

Lollig cynisme

Opvallend is de geest van de in 1986 verongelukte Franse striptekenaar Yves Chaland, die op de pagina's van *Operatie Hanuman* rondwaart. Niet alleen wat de tekenstijl betreft – De Jong heeft zijn beïnvloeding door Chaland nooit onder stoelen of banken gestoken – maar ook de personages en de manier waarop het verhaal zich ontwikkelt, doen onmiskenbaar denken aan Chalands bekendste creatie, *Freddy Lombard*. Lana, haar man en de filmploeg vormen een groepje mafketels die eerder tot elkaar zijn veroordeeld dan dat ze nu zoveel van elkaar houden, net als Freddy Lombard en zijn vrienden. Dan is er het lollige cynisme, dat de Chaland-verhalen altijd zo prettig onvoorspelbaar maakt. Wanneer de

'helden' in *Operatie Hanuman* voor een ethische keuze worden gesteld, is het maar afwachten of zij hun eigenbelang opzij weten te zetten om het 'juiste' te doen.

'Het verhaal heeft inderdaad wat Chaland-achtige trekjes', beaamt De Jong. 'Dat is niet mijn keuze geweest. Misschien heeft Milan dat gedaan om het mij naar de zin te maken. Aan de andere kant is dat cynisme ook wel typisch is iets voor hem. In al zijn werk zit het.'

Daarnaast bevat *Operatie Hanuman* een duidelijke boodschap: het klimaat is in gevaar en dat heeft nare gevolgen voor de wereld. Voorin het album zien we een plaatje van een weelderig Indiaas landschap, achterin is dat landschap veranderd in een dorre woestenij. Toch hebben De Jong en Hulsing niet bewust een politieke boodschap willen uitdragen, verzekert De Jong. 'Zo'n moraal hoort wel een beetje in dit soort verhalen, maar we hebben vooral gewoon een spannend verhaal willen maken rond dat gegeven van de klimaatsverandering.'

Hulsing verzon de plot van *Operatie Hanuman* in 48 uur, dat was de tijd die hem was gegund om iets te verzinnen voor een strip voor *Algemeen Dagblad*, te tekenen door De Jong. 'Ik heb het helemaal aan hem overgelaten, ik vertrouw hem volkomen', aldus De Jong. Het enige dat ik wist, was dat het een ouderwetse avonturenstrip moest worden, dat wilden we al een hele tijd en nu was er een opening.'

Hulsing verzon alle personages. De licht asociale professor Planck had hij al eerder gebruikt voor een strip, getekend door De Jong voor oliebedrijf Shell. Lana's collega's Otto en Sam zijn jaren terug voor het eerst gebruikt in een pagina van Hulsing en De Jong voor het blad *Amsterdam Weekly* waarin ze als Amsterdamse Beatniks figureerden.

Rajastan bestaat echt, evenals de Hanumanwoestijn en de nomaden waarover Lana Planck een documentaire wil maken. Als documentatie gebruikte De Jong de vakantiefoto's van Luuk Bode, die een paar jaar eerder in India was geweest. Hulsing kon in het verhaal ook zijn fascinatie voor Indiase films kwijt met het personage van een verwende Bollywood-actrice die steeds toevallig het pad van Lana en haar vrienden kruist.

Tijd vrijkopen

Het was het eerste lange stripverhaal waar De Jong aan kon werken terwijl hij ervoor werd betaald, €90 per aflevering, zes dagen per week. 'Ik heb maanden achterelkaar zeven dagen per week gewerkt. En van de inkomsten uit die strip heb ik nog maanden kunnen leven', vertelt hij. Daarvoor moet hij wel een lage levensstandaard aanhouden. Het is een offer dat hij graag brengt om te doen wat hij het liefst doet, strips tekenen. Om brood op te plank te brengen neemt hij commerciële opdrachten aan, maar nooit zoveel dat hij geen tijd meer

BOVEN - Omslagillustratie voor de maandelijkse agenda van de Rotterdamse Schouwburg. Voorstelling: *Richard III* van Shakespeare.

GEHEEL BOVEN - *Candy*, op scenario van Milan Hulsing. Omslagillustratie en pagina, voor *Zone 5300*.

LINKS - Pagina's uit het mini-album *Ode aan Wilhelm*. Uit de serie *De Pincetreeks*. Bekroond met de PTT Post aanmoedigingsprijs 2000.

DIE AVOND IS ER WAT TE VIEREN IN HET PENTHOUSE VAN PROFESSOR PLANCK
WELKOM BURGEMEESTER, MET DE NADERENDE DROOGSTAND DER ENERGIEBRONNEN, ZIJN WIJ VERHEUGD DIT ALTERNATIEF AAN DE WERELD TE KUNNEN SCHENKEN.
MET DIT ENE BOLLETJE KAN DE GEHELE AARDE OP HAAR HUIDIGE NIVEAU VERLICHT WORDEN.
OP DE PRECIEZE AVOND DAT DE OUDE ENERGIE OPDROOGT EN DE NIEUWE HET OVERNEEMT, KOMT EEN SELECT GEZELSCHAP OP HET STADHUIS SAMEN.
ZO GROOT ALS EEN KOGELTJE ZEI JE?
NONDEJU, WIE HAD DAT GEDACHT?
JE SCHIJNT HET VERSCHIL NIET EENS TE MERKEN.
PALACE
CLUB
3, 2, 1...
HUH, WAT NU?
NOU, DAT VALT WEL WAT TEGEN.
ONDERTUSSEN OP HET PENTHOUSE VAN PROFESSOR PLANCK.
PROFESSOR! WERKT HET NIET?
JAWEL, MAAR JE WEET HOE DAT GAAT MET VAN DIE KLEINE DINGETJES. WAAR HEB JE ZE GELATEN?
KOM, LAAT ONS DIT SYSTEMATISCH AANPAKKEN.

BOVEN - Pagina met de oerversie van professor Planck, gemaakt voor *Shell Venster*.

RECHTSBOVEN - *De familie Sloterdijk*, een strip op scenario van Hanco Kolk. Verscheen in jeugdmagazine *Hello You!* van uitgeverij Malmberg.

ONDER - Poster voor *Taptoe* van uitgeverij Malmberg.
RECHTSONDER - Illustratie voor een folder over leerplicht in opdracht van de gemeente Nijmegen.

overhoudt voor strips. 'Ik werk altijd een aaneengesloten periode aan opdrachten, om tijd vrij te kopen waarin ik aan strips kan werken. Als ik beide tegelijk doe, ga ik helemaal op in de strips en dat is dan moeilijk om weer los te laten.'
De prijs is hoog. De Jong woont goedkoop, in een sobere woning waar alleen het hoognodige staat. Hij permitteert zich geen luxe. In 2002 is hij voor het laatst op vakantie geweest, naar Polen. 'Maar ik ben toch niet zo'n vakantieganger.'
Nog voordat *Operatie Hanuman* door uitgeverij Oog & Blik als album wordt uitgebracht, tonen Franse, Duitse en Italiaanse uitgevers al belangstelling, dus dat ziet er goed uit. 'Milan heeft op verzoek van Oog & Blik een gedeelte van het verhaal in het Engels vertaald en rondgestuurd, en dat had effect'. Als dat zo doorgaat, is de kans ook groter dat De Jong snel aan een tweede deel kan beginnen. 'Het liefst zou ik nu al een aantal pagina's maken.'

peter.breedveld@stripschrift.nl

Meer suspense in de volgende Lana Planck

'Het tweede deel van *Lana Planck* zal in Praag spelen, rond 1990', laat Milan Hulsing weten vanuit Caïro ('gave stad met vriendelijke mensen, maar erg druk en vervuild'). 'Het is misschien leuk om te proberen er meer suspense in te brengen, met wat pseudo-Freudiaanse thematiek. Eigenlijk vrij direct afgeleid van waar Hitchcock mee bezig was. En dat dan tegelijkertijd even kolderiek als *Operatie Hanuman* natuurlijk. De hele *outline* is al geschreven.'
Tegelijkertijd is Hulsing ook begonnen aan de verstripping van een Egyptische novelle, *Over the Bridge van Mohamed el-Bisatie*. 'Het is nog heel pril en ik moet de auteur er nog over spreken, dus misschien kan het hele feest niet doorgaan. Ik heb nu zo'n zes pagina's getekend en het begint er goed uit te zien. Hopelijk loopt hij warm voor het idee. Het verhaal sluit goed aan bij mijn eerdere werk.'

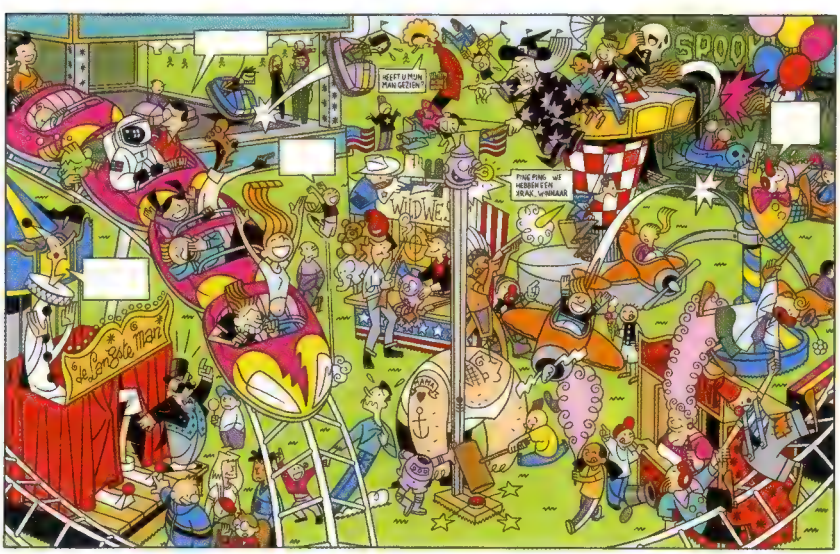

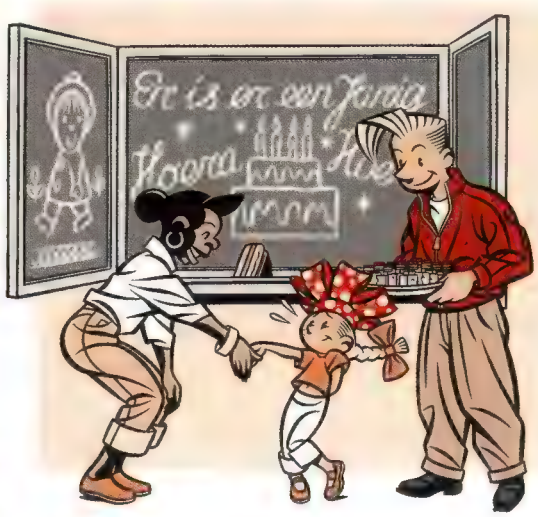

[BITS & PIECES → REL]

Laat het even tot u doordringen. De VPRO Grand Prix 2008 en de VPRO Hoogste Prijs. Proef even. Laat de woorden even prettig bezinken. Welke zou u het liefste ontvangen? Grand Prix smaakt wel heel belangrijk eigenlijk. Hoogste Prijs klinkt een beetje alsof je zelf geld mee moet nemen. Als ik mocht kiezen, ging ik voor de Grand Prix.

Wel deze is voor excellerende internationale stripmakers. Dus de Nederlanders kunnen die prijs wel vergeten. Alsof hier geen excellente stripmakers wonen. Bovendien krijgt zo'n internationaal fenomeen een bedrag van precies duizend euro. Het zal mij benieuwen wie daar zijn bed voor uitkomt. Als de persoon in kwestie verder dan België woont is alleen zijn vliegticket al duurder. Om maar te zwijgen over de taxikosten van Schiphol naar Haarlem. Want daar reiken ze deze prijzen uit. Op 6 juni tijdens de start van de Stripdagen.

Nederlanders mogen van de VPRO de Hoogste Prijs komen ophalen. Die prijs is bestemd voor stripmakers die op het topje van hun kunnen zitten en onlangs een meesterwerk hebben gemaakt. Dus gewoon weer een prijs voor het beste boek van het afgelopen jaar. Want verder terug gaat mijn geheugen niet. En de Hoogste Prijs wordt beloond met wel twaalf-honderd-en-vijftig euro. De eerste de beste nono die op tv een doos opengemaakt en gillend 'deal' roept bij Beau van Erven Dorens krijgt al meer. Win je de VPRO Debuutprijs dan krijg je overigens al 750 euro. Je moet je dus 20 jaar het schompes werken om vijfhonderd euro meer te krijgen dan de eerste de beste schoolverlater. Dit gaat pijn doen.

Inderdaad worden we op onze wenken bediend. Peter de Wit en Hanco Kolk, beiden genomineerd door de jury, zingen over hun nek. Ze melden in *Het Parool* dat ze het bedrag van 1250 euro 'een beledigende fooi' vinden en dat ze niet 'voor voorhoer' van de VPRO willen spelen. Duidelijker kan het niet. De heren hebben er geen zin in. Met reden. Je bent al in het bezit van de Stripschapprijs voor je oeuvre. Daar ben je trots op. Je staat in het gouden lijstje met bijna een halve eeuw grootheden van de Nederlandse stripwereld. Als iemand dan al iets nieuws bedenkt om je te eren moeten er wel Ako-achtige hoeveelheden muntjes tegenaan. De instellers van de prijs doen nota bene van de jury om de top van de top te nomineren en dan wil je voor een zakcentje publicitair op de eerste rij zitten. Dom en beledigend.

Tik op Google 1250 euro in en er regent een tsik aan laureaten over je heen voor dat bedrag. De winnaar van het Krokus jeugdschaaktoernooi. De tweede prijs van een poëziewedstrijd en de derde plaats van de Bemoei je d'r Mee prijs van het Humanistisch Verbond. En hier en daar is er ook nog een Schoolkrantprijs voor dat bedrag.

De VPRO Hoogste Prijs valt dus in de categorie lullig en onbenullig. Sterker, het geeft het waarderingsniveau van stripmakers een ongelooflijke duw naar beneden. Jammer dat de organisatie van Haarlem hier vooraf niet beter over heeft nagedacht. Of misschien hebben ze juist wel nagedacht. Want een rel levert tegenwoordig meer publiciteit op dan een mooie stripprijs.

ben.bits@stripschrift.nl

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Nederlandse Stripklassiekers
voor de jeugd van toen

TOM POES

Integrale uitgave van de 69 Tom Poes-verhalen uit het weekblad Donald Duck.
De verhalen waren voor velen de eerste kennismaking met de avonturen van Tom Poes en Heer Bommel.
Geheel in de originele kleuren gedrukt.
Reeds 19 delen verschenen. Prijs per deel € 59.

Eric de Noorman

Voor het eerst volledig in boekvorm: alle verhalen van Eric en Erwin de Noorman.
Van alle striphelden die in de jaren veertig en vijftig hebben rondgelopen, is Eric de Noorman degene die het meest tot de verbeelding van zijn lezers sprak.
Reeds 22 delen verschenen. Prijs per deel € 52.

DICK BOS

Alle 73 avonturen van Dick Bos in een reeks van 19 luxe banden.
In april 1941 lag in de kiosken een klein boekje met een compleet stripverhaal! En wat voor één! Een met een echte held: judoka-detective Dick Bos!
Reeds 11 delen verschenen. Prijs per deel € 52.

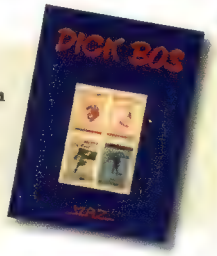

Kijk op www.uitgeverij-panda.nl of vraag meer informatie.
T: 070 3615393, F: 070 3060256, E: info@uitgeverij-panda.nl

INSPECTEUR NETJES DUIKT WEER OP

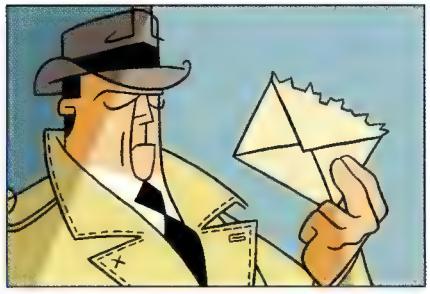

Niet lang nadat het van Gogh-museum haar hele schilderijen-collectie in de ramsj gooide, was inspecteur Netjes ter plekke.
U vraagt spotprijzen voor uw doeken.
Welwel! Deze dingen zijn wijn waard!
Geen van deze schilderijen is een echte van Gogh, hebben we ontdekt!
Ontmutsend! Hoe kwam u er achter?
Deze brief van Vincent aan zijn broer Theo dook vorige week op
'Beste Theo, I zeer ik het maar eerlijk opbiechten. Ik heb steeds gedaan of ik hier in Arles als een gek zat te schilderen, maar dat is niet waar.'
Eigenlijk heeft het nichtje van de postbode alles gemaakt, terug! ik op m'n lulle krent tag. Ik ben een waardeloos stuk vreten en ik vraag om je excuses. Vincent.'
Ai
Ah
De brief is authentiek. Vier verschillende experts hebben het papier en het handschrift gevalideerd.
Zomereen komen de mensen van het zojuist opgerichte Nichtje-van-de-Postbodemuseum dit boel ophalen.
Stomme pech! Zitten wij met een nepdoek voor een unlok! Vincent van Bedrogmuseum!
De Aardappeleters werd in Nuenen geschilderd, dus die kunt u houden.
Oh fijn! Hebben we zeminste nog dat deprimerende ding om op te hangen!
DIT doe ik ermee! De Aardappeleters!
Vrienden, er is een oplossing voor deze netelige kwestie en ik weet welke.
Weet u het ook?!

LINKS - **Storyboard van het tweede Shell-mysterie, *Vincents brief*.**

Begin juni verschijnt bij Stripstift, de uitgever van *Stripschrift*, een nieuwe bundeling mysteries van Inspecteur Netjes.

Inspecteur Netjes dook voor het eerst op in *Sjors en Sjimmie Stripblad 6* van 1989 en bleef daarna een vaste waarde voor dat blad. Ook uit opvolgers, *Sjosji* en *Striparazzi*, was de 'Baantjer van de strip' niet weg te slaan. De laatste aflevering werd gepubliceerd in nummer 4 van 1999.
Daarna keerde de strip nog kort terug in kranten van uitgeefconcern Wegener, en stond langdurig in *Veronica Magazine* (2002-2004), met afwisselend bewerkte oude verhalen en gloednieuwe.
Minder bekend is dat *Inspecteur Netjes* ook nog drie jaar (2004-2006) heeft gelopen in het blad *Shell Venster*, een tijdschrift dat alleen binnen de wereld van de 'Koninklijke Olie' werd verspreid. Met deze laatste serie verhalen brengt Stripstift de inspecteur opnieuw in de winkel. De titel van het album is dan ook niet voor niets *De Shell-mysteries*.
Drie van de in totaal achttien gemaakte afleveringen kunnen niet in een zwart/witte *Nederlandse Stripparel* worden opgenomen omdat òf kleur noodzakelijk is voor begrip van het verhaal, òf omdat er een tekening in is opgenomen die over twee stroken loopt. Deze drie afleveringen zijn daarom in dit nummer van *Stripschrift* in hun volle glorie te bewonderen.

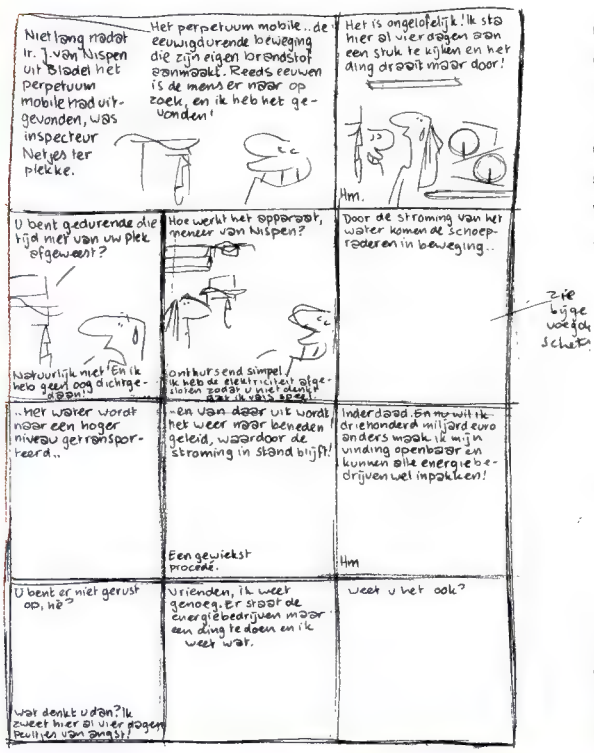
Niet lang nadat Ir. J. van Nispen uit Bladel het perpetuum mobile had uitgevonden, was inspecteur Netjes ter plekke.
Het perpetuum mobile.. de eeuwigdurende beweging die zijn eigen brandstof aanmaakt. Reeds eeuwen is de mens er naar op zoek, en ik heb het gevonden!
Het is ongelofelijk! Ik sta hier al vier dagen aan een stuk te kijken en het ding draait maar door!
Hm.
U bent gedurende die tijd niet van uw plek afgeweest?
Natuurlijk niet! En ik heb geen oog dichtgedaan!
Hoe werkt het apparaat, meneer van Nispen?
Door de stroming van het water komen de schoepraderen in beweging..
Zie bijgevoegde schets
Kontuurs end simpel! Ik heb de electriciteit afgesloten zodat u niet dezelfde gaat ik van schrik!
..en van daar uit wordt het weer naar beneden geleid, waardoor de stroming in stand blijft!
Inderdaad. En nu wil ik drie honderd miljard euro anders maak ik mijn vinding openbaar en kunnen alle energiebedrijven wel inpakken!
..hier wordt water een hoger niveau getransporteerd..
Een gewiekst procede.
Hm
U bent er niet gerust op, hè?
Wat denkt u dan? Ik zweet hier al vier dagen peuken van angst!
Vrienden, ik weet genoeg. Er staat de energiebedrijven maar een ding te doen en ik weet wat.
Weet u het ook?

LINKS - **Scenario van het derde Shell-mysterie, *Het perpetuum mobile*.**

ONDER - **Aanvullende schets voor het scenario van *Het perpetuum mobile*.**

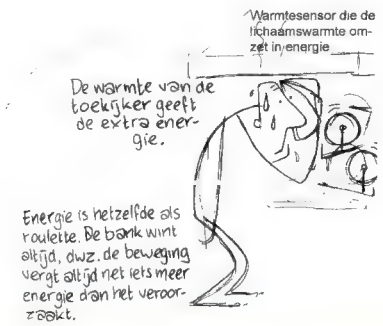
Warmtesensor die de lichaamswarmte omzet in energie
De warmte van de toekijker geeft de extra energie.
Energie is hetzelfde als roulette. De bank wint altijd, dwz. de beweging vergt altijd niet iets meer energie dan het veroorzaakt.

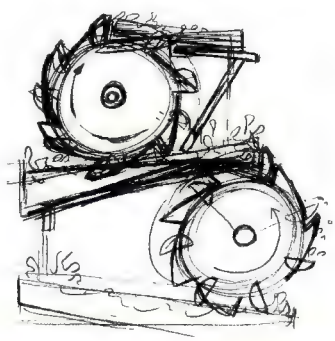

ADVERTENTIE

MOOIE PARELS, FIJNE PARELS

Nu in de winkel

- *Appie Happie A14/A15* door Dik Bruynesteyn
- *De red@ctie 1* door Mars Gremmen
- *Inspecteur Netjes 1* door Hanco Kolk

Cultureel erfgoed voor **€9,95** per deeltje.

Alle auteurs signeren hun werk tijdens Stripdagen Haarlem

www.stripstift.nl

INSPECTEUR NETJES

door Hanco Kolk

Het Leidinglabyrinth

Niet lang nadat Dave Staartjes, de directeur van een oliemaatschappij, in paniek naar de politie had gebeld was inspecteur Netjes ter plekke.
Inspecteur! Wat fijn dat u er bent! Alles loopt in de soep hier!
Wat is er aan de hand, Staartjes?

We slagen er maar niet in om de juiste pijpleiding voor de olie te vinden! Is het de rode? De groene? De blauwe of de zwarte misschien?
Hm.

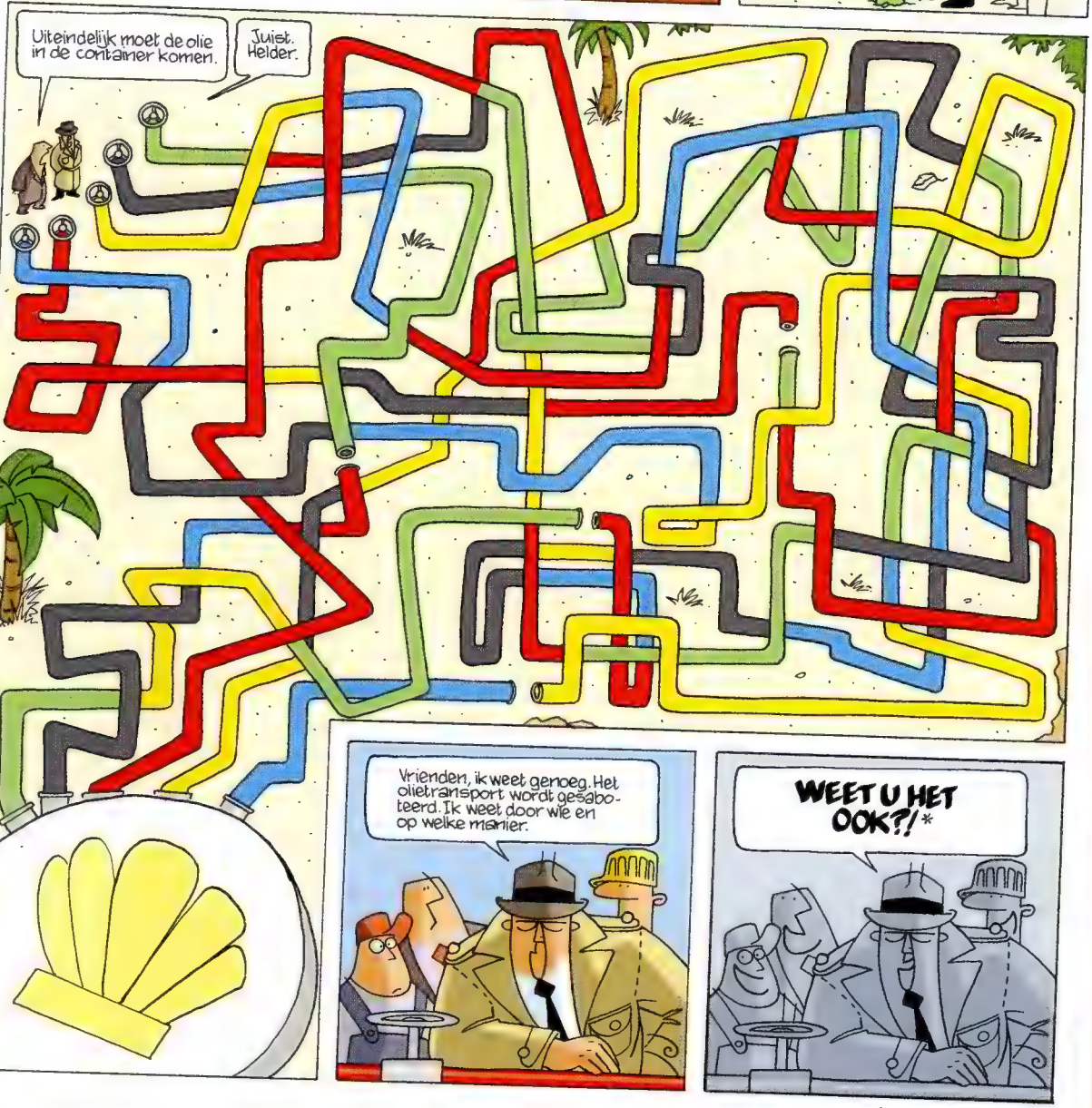
Uiteindelijk moet de olie in de container komen.
Juist. Helder.
Vrienden, ik weet genoeg. Het olietransport wordt gesaboteerd. Ik weet door wie en op welke manier.
WEET U HET OOK?!*

*) zie pagina 49

INSPECTEUR NETJES

door Hanco Kolk

Het Bedropen Doek

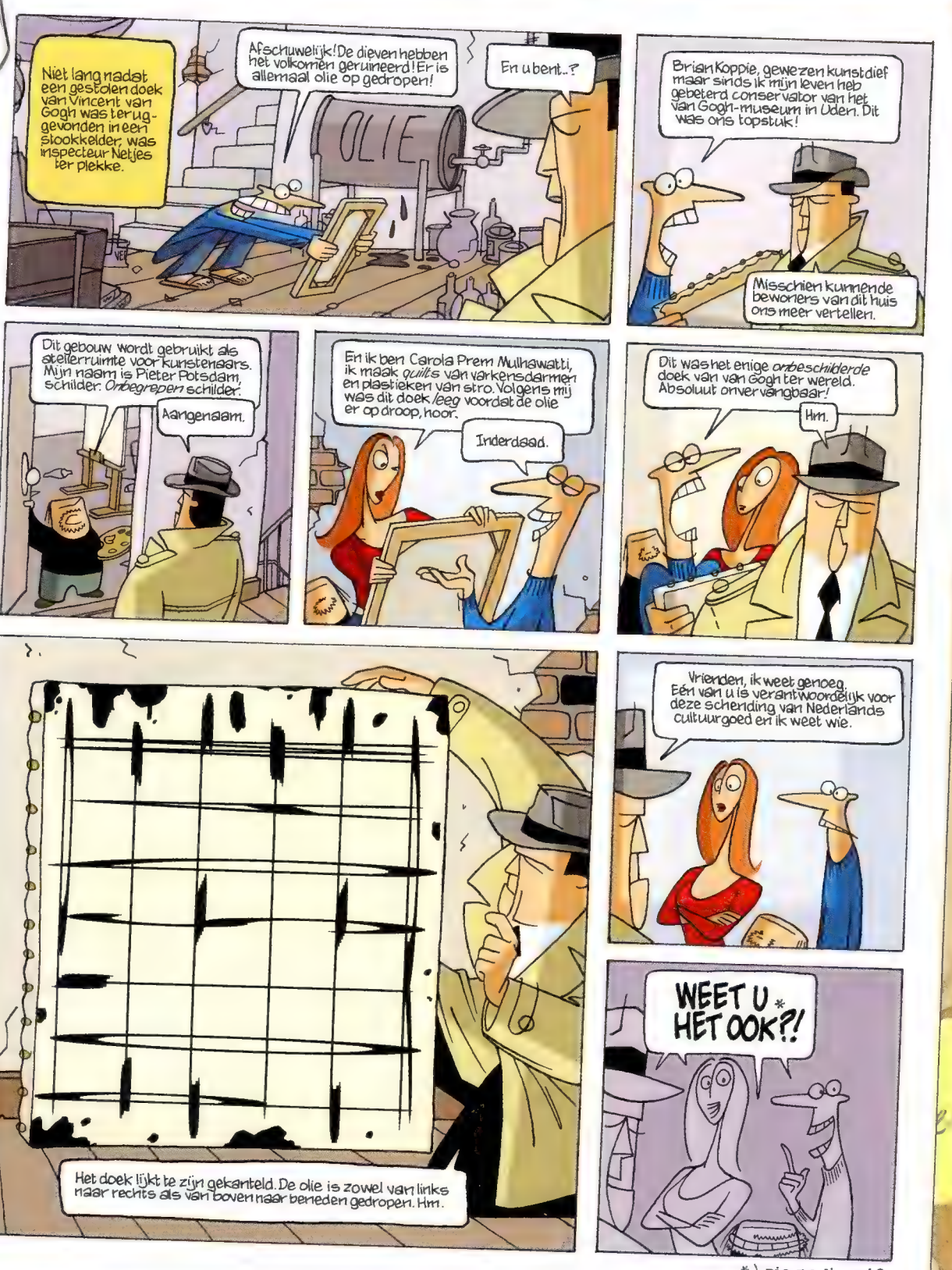
Niet lang nadat een gestolen doek van Vincent van Gogh was teruggevonden in een stookkelder, was inspecteur Netjes ter plekke.
Afschuwelijk! De dieven hebben het volkomen geruineerd! Er is allemaal olie op gedropen!
OLIE
En u bent...?
Brian Koppie, gewezen kunstdief maar sinds ik mijn leven heb gebeterd conservator van het Van Gogh-museum in Uden. Dit was ons topstuk!
Misschien kunnen de bewoners van dit huis ons meer vertellen.
Dit gebouw wordt gebruikt als stellerruimte voor kunstenaars. Mijn naam is Pieter Potsdam, schilder. *Onbegrepen* schilder.
Aangenaam.
En ik ben Carola Prem Mulhawatti, ik maak *quilts* van varkensdarmen en plastieken van stro. Volgens mij was dit doek *leeg* voordat de olie er op droop, hoor.
Inderdaad.
Dit was het enige *onbeschilderde* doek van van Gogh ter wereld. Absoluut onvervangbaar!
Hm.
Het doek lijkt te zijn gekanteld. De olie is zowel van links naar rechts als van boven naar beneden gedropen. Hm.
Vrienden, ik weet genoeg. Eén van u is verantwoordelijk voor deze schending van Nederlands cultuurgoed en ik weet wie.
WEET U * HET OOK?!

*) zie pagina 49

INSPECTEUR NETJES

door Hanco Kolk

De Picasso Code

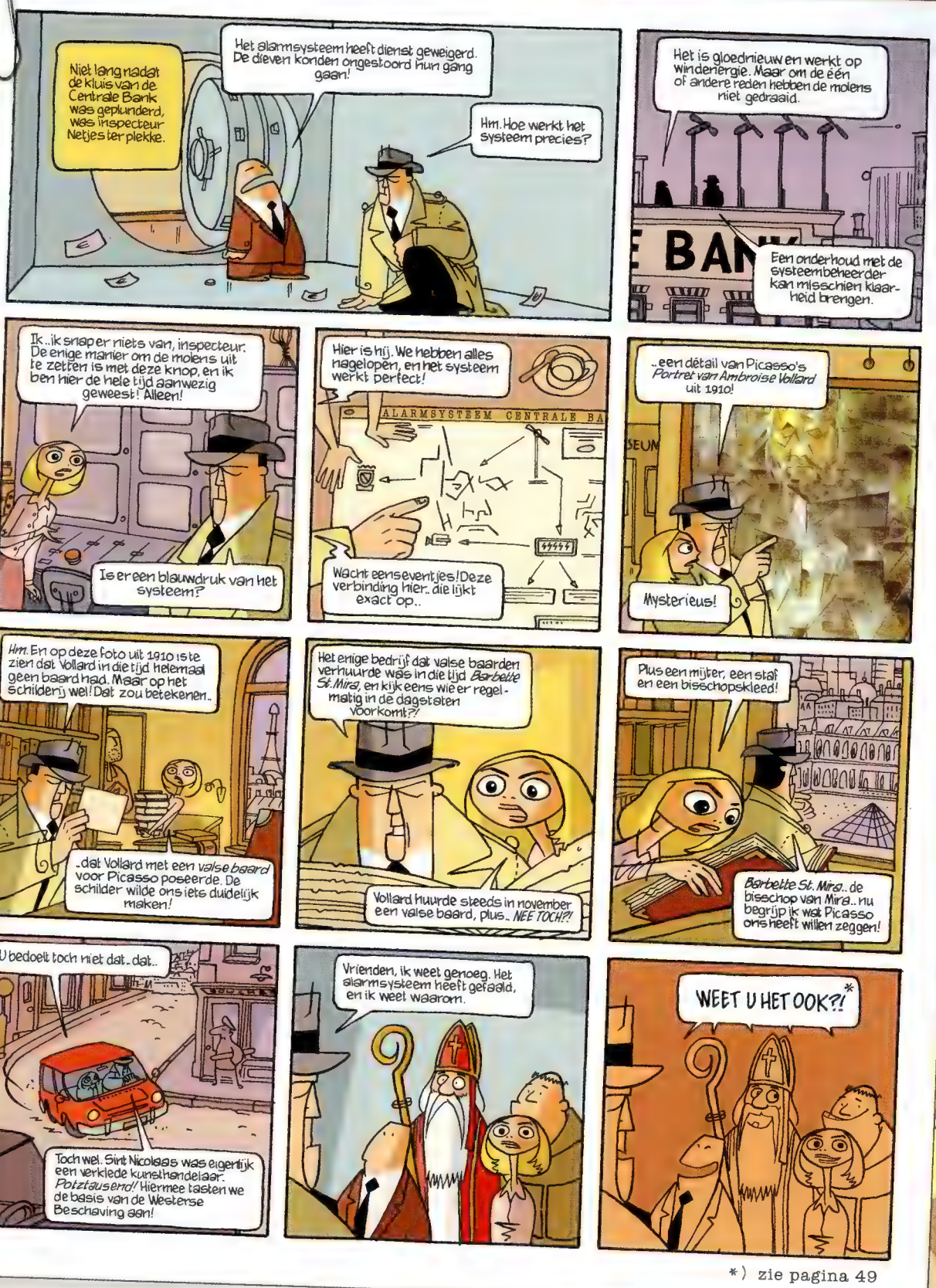
Niet lang nadat de kluis van de Centrale Bank was geplunderd, was inspecteur Netjes ter plekke.
Het alarmsysteem heeft dienst geweigerd. De dieven konden ongestoord hun gang gaan!
Hm. Hoe werkt het systeem precies?
Het is gloednieuw en werkt op windenergie. Maar om de één of andere reden hebben de molens niet gedraaid.
Een onderhoud met de systeembeheerder kan misschien klaarheid brengen.
Ik.. ik snap er niets van, inspecteur. De enige manier om de molens uit te zetten is met deze knop, en ik ben hier de hele tijd aanwezig geweest! Alleen!
Is er een blauwdruk van het systeem?
Hier is hij. We hebben alles nagelopen, en het systeem werkt perfect!
ALARMSYSTEEM CENTRALE BA
Wacht eens even tjes! Deze verbinding hier.. die lijkt exact op..
..een détail van Picasso's *Portret van Ambroise Vollard* uit 1910!
Mysterieus!
Hm. En op deze foto uit 1910 is te zien dat Vollard in die tijd helemaal geen baard had. Maar op het schilderij wel! Dat zou betekenen..
..dat Vollard met een *valse baard* voor Picasso poseerde. De schilder wilde ons iets duidelijk maken!
Het enige bedrijf dat valse baarden verhuurde was in die tijd *Barbette St. Mirs*, en kijk eens wie er regelmatig in de dagstaten voorkomt?!
Vollard huurde steeds in november een valse baard, plus.. *NEE TOCH?!*
Plus een mijter, een staf en een bisschopskleed!
Barbette St. Mirs.. de bisschop van Mira.. nu begrijp ik wat Picasso ons heeft willen zeggen!
U bedoelt toch niet dat.. dat..
Toch wel. Sint Nicolaas was eigenlijk een verkleede kunsthandelaar. *Potztausend!* Hiermee tasten we de basis van de Westerse Beschaving aan!
Vrienden, ik weet genoeg. Het alarmsysteem heeft gefaald, en ik weet waarom.
WEET U HET OOK?!*

*) zie pagina 49

FOTO MARTINE TORFS

Gerolf van de Perre
Ik herschik gevonden materiaal

JEAN-MARIE MIEVIS

Het is een prachtige herfstdag als ik in Leuven uit de trein stap. Stripmaker/schilder **Gerolf van de Perre** (1956) staat me al op te wachten. 'Dit weer doet me aan China denken', zegt hij.
Samen met zijn gezin woont hij in een karaktervol, statig, oud pand. Alle vertrekken staan vol Chinese meubels. De woonkamer kijkt uit over de tuin. Een streepje zonlicht valt op de met gouden motieven behangen muur. Overal staan schilderijen, in alle maten. Gerolfs vrouw waarschuwt me meteen: 'Onderbreek hem gerust hoor, want als hij eenmaal aan het praten is weet hij van geen ophouden.'

Je strips ken ik, in tegenstelling tot je andere werk. Je volgde een opleiding als kunstschilder. Wat voor schilderijen maakte je?

Gerolf van de Perre: Ik behoorde niet tot een bepaalde stroming. Toen al schilderde ik wat mij prikkelde. Meestal waren dat dingen uit mijn directe omgeving zoals een interieur. Het zijn beelden waar je duizend keer aan voorbijgaat, maar op een goeie dag staat er een element op een andere plaats en plots ga je het gegeven dat alles op zijn plaats blijkt te vallen zo bijzonder vinden dat je het meteen wilt vastleggen.
Eén van mijn favoriete thema's in die tijd was invallend licht in een kamer. Het is een heel kortstondig iets dat snel weer voorbij is. Mijn scriptie ging trouwens over de inwerking van 'het buitenlicht in het binnenzicht'. Daardoor was het venster een vaak terugkerend beeld in mijn werk. Dat valt ook te zien aan de beeldcomposities in mijn strips. In feite is een venster al een kader, net als een hokje in een strippagina. Ik had een voorliefde voor composities binnen een compositie. Een soort 'suprapositie', wat een strippagina ook is: de individuele plaatjes moeten sterk genoeg zijn, maar de gehele pagina dient tevens geordend te zijn. In een beeldverhaal kon ik al die grafische elementen samenbrengen. En daarbovenop nog een verhaal vertellen en een tekst schrijven, wat ik eveneens graag deed.

Beeldtaal

Had je tijdens je opleiding al iets met strips?

Ik had weinig interesse in het lezen van strips, laat staan dat

ik ze zou verzamelen. Niet dat ik mijn neus er voor ophaalde, maar ik was met de andere acht kunsttakken bezig, niet met *de negende*. *(lacht)*

Mijn vrouw begon op een bepaald moment strips van uitgeverij Fréon te verzamelen en die hebben een *aha-erlebnis* bij mij teweeggebracht. Die strips volgden niet het beproefde recept, maar maakten volop gebruik van een beeldtaal die aan de vrije beeldende kunsten was ontleend. Olivier Deprez bij voorbeeld, die zijn bewerking *Le Château, d'après Franz Kafka*, geheel in houtsnedes uitvoerde. Of Vincent Fortemps met een lijvig boek – *Cimes* – zonder enige tekst. Tot dat moment wist ik niet dat zoiets in strips mogelijk was. Ik besefte dat ik als ik mijn beelden op deze manier zou gebruiken een verhaal zou kunnen vertellen.

Wat me als schilder steeds meer zorgen baarde was het verhalende aspect van een schilderij. Kijkers stellen zich de vraag waarom je iets uitgebeeld hebt. In een strip kan ik voor een beeld een hele context geven. Tot het modernisme waren schilders ook verhalenvertellers. Mensen 'lazen' vroeger een schilderij van Bruegel als een soort strip. De Vlaamse Primitieven beeldden chronologische gebeurtenissen vaak naast elkaar af.

Ons verblijf in China gaf de doorslag om met strips te beginnen. Mijn vrouw is sinoloog en kon aan de slag in China. Ik ging mee. Net als hier heb ik daar mijn directe omgeving geschilderd. Alleen vond ik het daar veel uitnodigender om al die eerste indrukken die op me afkwamen in een verhaal te stoppen. Wat daar gebeurt vond ik veel heftiger en intenser dan wat hier gebeurt. In China vinden momenteel zeer ingrijpende veranderingen plaats. Hier hebben we dat ook gekend. Denk maar aan de industriële revolutie en de ombouw van onze middeleeuwse steden naar negentiende-eeuwse steden.

Je wilde je ei kwijt in een stripverhaal, maar was daar wel gelegenheid voor? Had je bij voorbeeld al een uitgever?

Ik was al begonnen voordat ik daar zekerheid over had. Mijn eerste strip was een bewerking van een kort verhaal, dat ik later trouwens opnieuw gebruikt heb als inleidend deel bij *Steenstof*. Die strip bestond uit 8 pagina's op posterformaat, als een soort tussenstap tussen mijn schilderijen die aan de muur hingen en een echte strip. Ik heb die in China laten drukken en geprobeerd ze in eigen beheer te slijten. Het was tevens bedoeld om te kijken hoe deze nieuwe stap in mijn

BOVEN - Scènes met het voortvluchtige koppel uit het album *Huishulp*. Let op de opgeplakte tekststrookjes.

GEHEEL LINKS - Gerolf van de Perre toont in zijn atelier nieuw werk voor zijn volgende boek.

LINKS - Documentatiemateriaal voor de vergaderscène uit *Steenstof*, gevonden in een Chinees geschiedenisboek.

ONDER - Voorstudie, uitgevoerd in inkt en gouache en uiteindelijke plaat zoals die te zien is bij de vergaderscène in *Steenstof*.

FOTO MARTINE TORFS

BOVEN - Gerolf van de Perre: 'Het schilderen gaat soms sneller dan het samenstellen van de pagina-indeling.'

RECHTSBOVEN - Pagina uit *Steenstof* met een kalligrafische tekst, gemonteerd op een zijden omlijsting met houten rollen. De kalligrafie, het schoonschrijven, staat hoog aangeschreven in China.

werk zou overkomen bij de mensen die dat volgden.
Vervolgens ontdekte ik dat dat korte verhaal een bron was voor vier mogelijke boeken, waarvan er nu twee zijn verschenen. Voor het beeld van de steen die wordt opgeblazen zag ik namelijk meteen een equivalent in onze cultuur, de openingsscène van *Rheingold*, het eerste deel van Wagners vierdelige operacyclus over bezitsdrang, machtswellust, het ondermijnen van een liefdesrelatie, enzovoort. Daardoor kreeg ik het idee om die andere taferelen van *Rheingold* eveneens naar China over te brengen.
Het menselijke drama van *Der Ring des Nibelungen* draag ik ook al heel lang mee. Het komt overeen met mijn grote verhaal waarmee ik gebeurtenissen in de politiek-maatschappelijke wereld tracht te plaatsen. De ontwikkelingen in het huidige China vertonen frappante parallellen met grote revoluties en stromingen van de negentiende eeuw die Wagner in beeld bracht.
De psychologische lading van Wagners mythologische verhalen zijn van alle tijden. Alleen moet je dan de mythische dieren, voorwerpen en classificaties wegdenken en vervangen door de hedendaagse werkelijkheid.

Eenheidsarchitectuur

Leefden jullie in China temidden van de gewone mensen of in een wijk voorbehouden voor buitenlanders?
Leven als een gewone Chinees lukt een buitenlander niet. De Chinezen willen dat niet. Wij woonden in een appartement voor de middenklasse, maar wel in een straat met allemaal kleine restaurantjes en winkeltjes. Ik was dol op de kleine restaurantjes, vaak niet groter dan een garage. Maar die eethuisjes moeten plaatsmaken voor grote 'eetfabrieken', vaak met verschillende verdiepingen. Dat heet stadsvernieuwing. Grond in het centrum van de stad is te duur om uitsluitend de autochtone bevolking herbergen. Net als in onze grote steden worden de authentieke wijken weggevaagd ten faveure van grote appartementsblokken en kantoorruimtes. In die wijken wordt 's nachts niet meer geleefd.
De baas van mijn vrouw woonde in een chique villa in 'Palladio-stijl'. Dit soort architectuur zie je over de hele wereld op en houdt geen rekening met de eigen historische achtergrond van een plaats. Denk aan die grote hotelketens met overal in de wereld hetzelfde decor. Het gevolg daarvan is zeer desoriënterend. Of je nu in Zuid-Afrika, Brazilië of China verblijft, je ziet telkens dezelfde architectuur die totaal geen voeling heeft met de oorspronkelijke stijl van de locatie. Ik vraag me af waarom je je dan nog zou verplaatsen.

De markt wordt overspoeld door reisverhalen over de dagelijkse beslommeringen in den vreemde. Jij koos voor een meer klassieke invalshoek.
Ik voelde noch de behoefte, noch de zekerheid om een ikverhaal te vertellen of zelf een plot te bedenken. Ik herschik gevonden materiaal. Dat werd in de klassieke oudheid al gedaan. Homerus vertelt oudere verhalen opnieuw, terwijl zijn *Oddysee* model staat voor Vergilius' *Aeneis*. Zo heeft ook Shakespeare zelden een eigen plot bedacht. Die verhalen die van hand tot hand gaan krijgen een kracht die vergelijkbaar is met die van symbolen: ze zijn langs verschillende individuen uit meerdere generaties gegaan. Misschien zelfs door verschillende culturen getrokken. Bij elke hervertelling gaat die oude verhaalstof door een nieuwe filter. Wat overblijft is universeel geldend, datgene dat we vandaag verder kunnen vertellen.
Alle verhalen zijn eigenlijk terug te voeren op een zestal basisplots die telkens opnieuw worden ingevuld. In die zin ben ik een klassiek verteller. Al vergt een sluitend hedendaags plot natuurlijk nog wat creatieve ingrepen.

Symbolen

Je kiest inderdaad voor bijna klassieke en universele thema's. Maar toch slaag je erin de *couleur locale* in je werk te brengen, zoals de cultus rond Mao.
Vaak was dat uit noodzaak om met een specifiek Wagnersymbool overweg te kunnen. In plaats van een met macht begiftigde ring gebruik ik een kalligrafietekst waaraan bijzondere eigenschappen worden toegeschreven. Dat heb ik ontleend aan een Chinese roman waarin een man zoveel waarde hecht aan een kalligrafie van Mao. Bij ons staat het schoonschrijven niet in hoog aanzien, maar in China is het een heel belangrijke kunstvorm. Kalligrafieën zijn traditionele hebbedingen voor rijke mensen. Wij kunnen ons moeilijk voorstellen dat iemand zoveel belang hecht aan een handschrift. En die verering voor Mao is ons al helemaal vreemd.
Wat dat betreft houd ik meer van mijn tweede boek, omdat dit voorbeeld al niet meer universeel wordt begrepen.

Wagner hanteert in zijn tweede deel minder toverachtige elementen dan in *Rheingold*. En die toverkracht waarin ik niet kan geloven, werd bij mij de kracht van autosuggestie: het gevoel dat zo'n statussymbool bij de bezitter ervan oproept. *Steenstof* draait om symbolen. Een symbool – of het nu een handschrift is of een rots – verleent ons een 'identiteit', een zekere trots. Het verbindt mensen. De ene verheugt zich in het collectieve bezit van zo'n symbool terwijl een ander het liever in zijn kluis wegbergt. Het is vooral iets dat wijzelf belangrijk vinden en waaraan we waarde hechten. In die zin kan het ook een beeld zijn voor religie, nationale cultus of persoonsverheerlijking.

Het waardevolle van die oude symbolen is dat ze gegroeid zijn en machtiger worden naarmate meer opeenvolgende generaties zich er in herkennen. Het is niet iets dat door één of ander marketingteam is uitgedokterd. Dat gebeurt wel in mijn boek *Steenstof*. Men plant een nieuw symbool: de opera. Dit gegeven heb ik niet zelf verzonnen. Het komt uit de realiteit. Het operagebouw wordt al vaak genoemd als 'landmark', naast de Verboden Stad en het Plein van de Hemelse Vrede, het Tian An Men Plein. Bij de vormgeving van het operagebouw stond één ding voorop: het moest het symbool worden van de nieuwe economische macht en van het nieuwe elan van Peking. Het binnenhalen van de Olympische Spelen is trouwens een ander symbool daarvan.

De rots en de opera hebben een tegengestelde vorm en als ze op elkaar geplaatst worden vormen ze samen een zandloper. Dat is een knap beeld...

Ik was al vrij ver gevorderd met het verhaal toen ik die analogie van dat omgekeerde per toeval 'ontdekte'. Het openbaarde zich plots aan me. Als je schildert of schrijft krijg je soms het gevoel dat je iets niet zelf hebt gemaakt maar dat je je gewoon laat meedrijven met de stroom. Je ontvangt iets. Misschien is dat wel wat iets kunst maakt.

De Grieken zeiden dat een dichter een misthoorn was waarop de hogere machten bliezen. Hij was maar een medium en de boodschap was groter dan het medium. *(lacht)* Nu ben ik plots wel heel hoog van de toren aan 't blazen...

In je strips haal je omstreden gebeurtenissen uit het verleden aan, zoals de studentenopstand op het Tian An Man Plein. Ook leg je personages uitspraken in de mond die gevoelig kunnen liggen. Je boeken zouden in China waarschijnlijk op de zwarte lijst komen, of niet?

Het is zeker een brug te ver, zelfs al is mijn taal er niet een van aanklacht. Maar ik wil alles niet zo zwart/wit zien. We kunnen de Chinese machthebbers voor een aantal dingen veroordelen en roepen dat ze het niet zo nauw nemen met de mensenrechten. Maar vergeet niet dat die mensen voor een enorm zware opgave staan. Als je al ziet wat een drukte bij ons gemaakt wordt rond de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde, dan moeten we ons zeker kunnen inbeelden wat voor problemen het stadsbestuur van pakweg Shanghai heeft op gebied van huisvesting, milieu of criminaliteit. Die stad telt 15 miljoen inwoners – dat is anderhalf keer de bevolking van België. In een enorm land als China heeft elke voorzichtige stap op gebied van democratie en openheid enorme consequenties. Je weet niet wat voor beest je ontketent.

Als ik één beeld moet kiezen dat *Huishulp* samenvat dan is dat het vuur. Vooral als beeldspraak: bij voorbeeld het vuur van de revolutie dat – tot spijt van de journalist – is uitgedoofd. Sommige personages zijn de vurige karakters met een opflakkerende passionele liefde. Andere, 'koude' personages zien dat vuur, de individuele passie, als een bedreiging van de stabiliteit. Neem bij voorbeeld de echtgenote van de schrijver. Zij wantrouwt die passie want die vormt een bedreiging voor haar huwelijk en haar status. Een echtscheiding wordt in China nu eenmaal moeilijker aanvaard dan bij ons.

In de notities achteraan in het boek staat een citaat van een politieman, die tegen een journaliste zegt: 'Jullie stoken brandjes. Wij bestrijden ze'. In dit geval ging het om de bevrijding van een meisje dat op haar twaalfde aan een oude grijsaard was verkocht. Een bekende journaliste maakte van haar status gebruik om het probleem aan te kaarten. Nu is dit geen alleenstaand geval. Er zijn er duizenden over het hele land. In die zin kan ik dus die agent begrijpen wanneer hij zegt dat het makkelijk is problemen aan te vechten, maar dat politiemensen ze moeten oplossen.

Daarom zijn mijn personages niet zwart/wit of goed/slecht. Die nare actie van de echtgenote valt zelfs te typeren als een vorm van zelfverdediging. Ik hou het liever op de tegenstelling tussen warme en koude persoonlijkheden. Dat is ook een in kleuren gangbare contrastwerking.

BOVEN - Pagina uit *Huishulp*. De beeldcompositie krijgt bij Van de Perre bijzondere aandacht, de tekststrookjes worden later aangebracht.

LINKSBOVEN - Vaak spreidt Van de Perre zijn werk uit op de grond of hangt hij het aan de muur om na te denken over de beeldcompositie. De platen zijn terug te vinden in het album *Huishulp*.

FOTO MARTINE TORFS

BOVEN - Gerolf van de Perre schildert in zijn atelier een plaat voor zijn nieuwe verhaal, waarvan de uiteindelijke grootte in het album later door de beeldcompositie zal worden bepaald.
ONDER - Twee stroken uit *Steenstof* met het prestigieuze operagebouw in aanbouw.
RECHTSONDER - Stripstrook uit het album *Steenstof*.

Je speelt ook met het contrast tussen de grootte van de onmetelijke stad en het kleine van de huiskamer.
Het ene personage is op de vlucht voor het opene van de stad en wil een schuiloord vinden, terwijl het andere juist wil ontsnappen, want zij is nieuwsgierig naar alles dat zich buiten haar binnenpleintje afspeelt. Het beeld van die vogelkooi dat ik daarvoor gebruik is misschien wat belegen, maar stamt uit de realiteit. Een oude Chinese wijk hangt doorgaans vol met vogelkooitjes. In die Chinese roman die ik eerder noemde, gebruikt de schrijver zelfs postduiven om zijn 'hete' briefjes over te brengen. Dat is dus geen beeld dat ik zomaar heb verzonnen.

Schilderijtjes

In *Huishulp* hanteer je verschillende technieken door elkaar voor bepaalde scènes of gezichtsuitdrukkingen. Is dat een bewuste keuze?
Nee. Dat gebeurt intuïtief en heb ik geleerd tijdens mijn schildersopleiding. Op eenzelfde blad mogen alle beelden niet om evenveel aandacht vragen want dan weet de kijker niet waar hij op moet focussen. Door accenten te leggen leid je de blik van de toeschouwer.
Elk plaatje in het album is eigenlijk een apart schilderij. Die scande ik in en daarna maakte ik een lay-out van elke pagina. Dat idee om mijn pagina's naderhand op te bouwen toon ik op de schutbladen van het album. De muur met al die foto's erop is in werkelijkheid de muur van mijn atelier. Het is een tijdrovende aanpak, maar het voordeel ervan is dat je tot een betere bladspiegel komt door plaatjes te herschikken.
Zoiets geldt ook voor mijn dialogen. Die kunnen nog altijd veranderen, want daar tracht ik, net als bij mijn pagina-indeling, voortdurend sterkere keuzes te maken. Dat is behoorlijk arbeidsintensief. Vergeleken daarmee gaat het schilderen vlot.
Voor mijn volgend boek hanteer ik twee verschillende technieken: olieverf om de feitelijke gebeurtenissen uit te beelden en een andere techniek om de mentale gemoedstoestanden van de personages weer te geven. Ik wil dan met twee registers werken: bovenaan de pagina een strook *met* feitelijke beelden, bij voorbeeld de personages die in een straat wandelen, en daaronder een strook met hetgeen ze vertellen of waaraan ze denken.

Maak jij zelf eigenlijk voorbereidende schetsen?
Nee, een schilderij bouw je op met vlekken en penseeltoet-

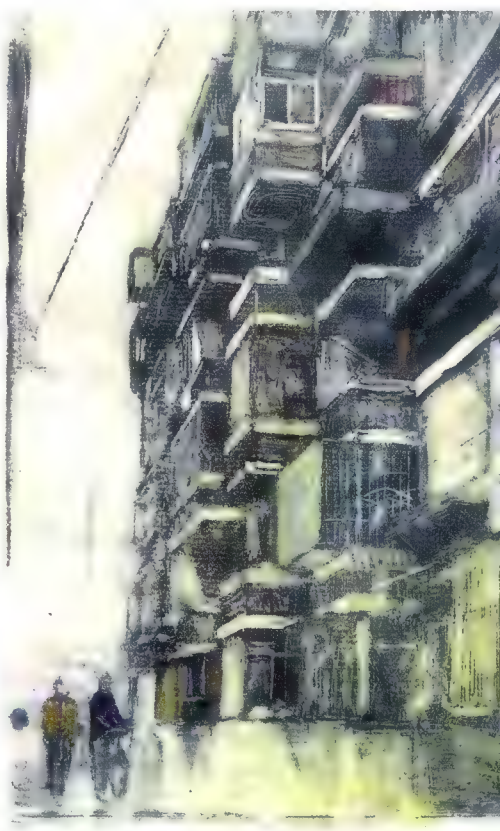

sen. Je schetst geen potloodlijnen die achteraf worden ingekleurd. Dat is een andere beeldtaal. Wel zet ik op een schilderij een aantal verbindingslijnen uit om aan te geven tot waar bij voorbeeld een figuur komt. Voor de gezichten van mijn personages gebruik ik Chinese films die ik op dvd heb. Vind ik een gepaste gelaatsuitdrukking dan zet ik het beeld stil en begin ik te schilderen. Voor complexere beelden maak ik soms voorstudies.
Voor mijn volgend boek werk ik op een groter formaat en dat vergt meer voorbereiding. Af en toe voorzie ik pagina's met één enkel beeld of met Chinese karakters. Het verhaal speelt in een wijk die afgebroken wordt en waar twee jongetjes tussen de puinhopen spelen. Mensen komen van het platteland om in de stad werk te zoeken. Dit album toont de groezelige achterkant van het Chinese succesverhaal. Het is tegenwicht voor alle promotiebeelden die we vanwege de Olympische Spelen door onze strot geramd krijgen. Desondanks vrees ik dat mijn boek pas na de Spelen klaar zal zijn, niet zo best natuurlijk, qua timing. *(lacht)*

Heeft de stripmicrobe je nu voorgoed in haar macht?
Die blijft voortwoekeren, al kan ik niet voorspellen welke kanten het zal opgaan. Ik ben ervan overtuigd dat er voor *mijn strips* een publiek bestaat buiten het traditionele stripcircuit. Mensen die nooit een voet in een stripspeciaalzaak zetten, zullen makkelijker mijn verhalen binnenstappen. Deze groep lezers maakt er geen punt van dat een hoofd niet altijd herkenbaar is als van hetzelfde personage. Zeker als je emoties toont kan een gezicht sterk verschillen. Dat geldt ook voor een foto. Soms herken je iemands gezicht op een foto evenmin.

jean-marie.mievis@stripschrift.nl

Het werk van Gerolf van de Perre is ook te zien in het Stripmuseum in Groningen, bij de expositie* Met scheve ogen, *over China zoals het te zien is in strips .
***Zie ook* www.gerolfvandeperre.net**

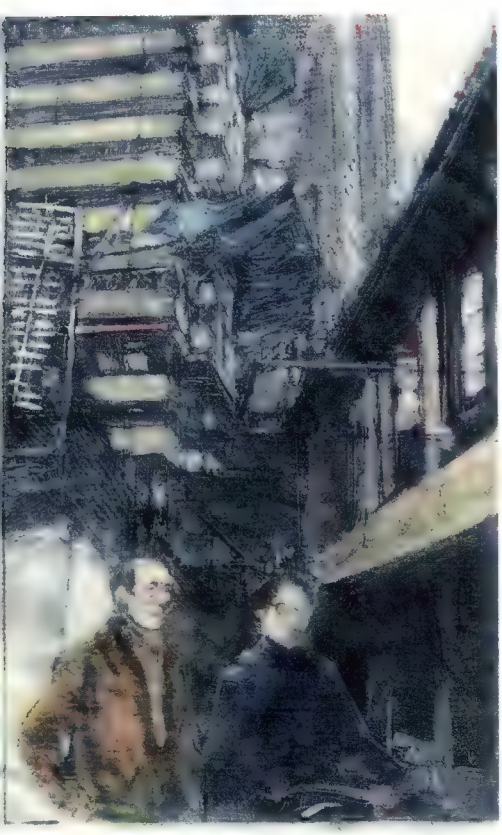

ADVERTENTIE

STRIPWINKEL
WONDERLAND

wonderland productions
Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

ADVERTENTIE

AKIM
Stripantiquariaat

groot in keuze(meer dan 40.000 eenheden)
nieuw/gebruikt en antiquarisch

p/a Ulgersmaweg 14 te Groningen
www.stripantiquariaat.nl

Frederik Salsedo is een Asterix-adept

GER APELDOORN

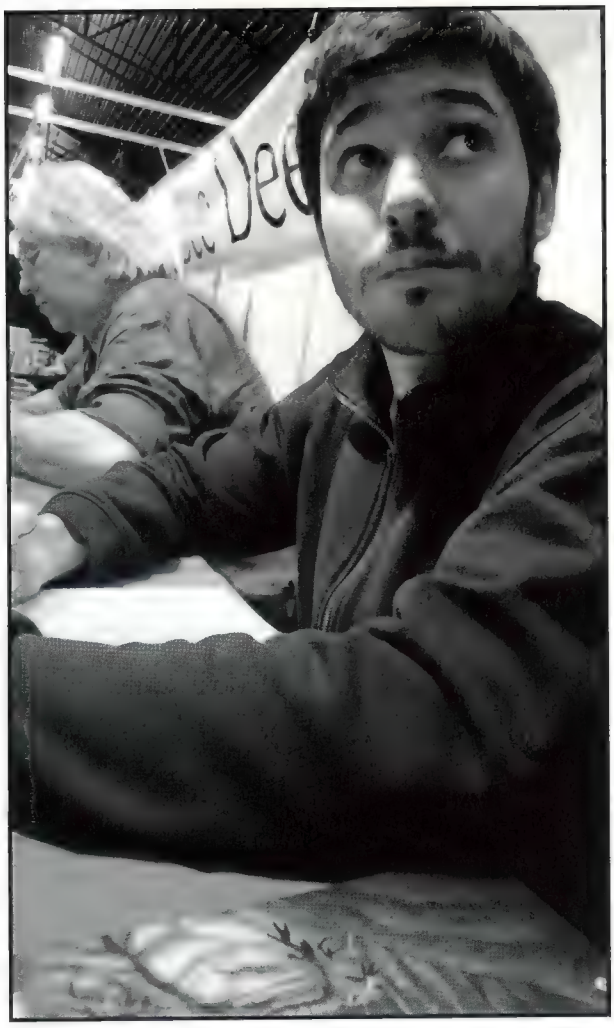

FOTO ERWIN SUVAAL

Ter gelegenheid van het verschijnen van het tweede album van de komische serie *Ratafia* was de Franse tekenaar Frédérik Salsedo te gast in Nederland. Als vertaler van de Nederlandse albums was Ger Apeldoorn mee met uitgever Jan Verdegaal om Salsedo op te halen van Schiphol. Hij maakte van de gelegenheid gebruik om met hem te praten over het belang van helder vertellen, zijn samenwerking met schrijver Nicholas Pothier, en hoe het is om op jonge leeftijd zo'n succes te hebben.

BOVEN - Frédérik Salsedo heeft besloten om vanaf het vierde album de tekeningen met penseel te inkten in plaats van direct de potloodtekeningen te laten inkleuren. Aan dit recente portret van Romuald/Ronaldo is te zien hoe dat uitpakt.

LINKS - We spraken Salsedo op Stripboekenbeurs Rijswijk, waar hij twee dagen te gast was.

Frédérik Salsedo ('de naam is Italiaans, maar mijn familie komt uit Spanje') werd geboren in een dorpje in de buurt van Lyon, niet één van de rijkste delen van Frankrijk. Als jonge jongen wist hij al dat hij later tekenaar wilde worden. Hij studeerde aan de grafische opleiding in Lyon en vond werk als animator in de Franse tekenfilmindustrie. Hij werkte onder andere mee aan La Prophétie des Grenouilles, *een satirische hervertelling van het verhaal over de ark van Noach. Deze charmante tekenfilm kwam in 2003 in Frankrijk in de bioscoop uit en is één van de vele Franse producten die de weg over de grens niet hebben gevonden. Frédérik Salsedo vond de tekenfilmwereld teveel lopende-bandwerk en deed mee aan een prijsvraag van uitgeverij Nocturne voor de serie* BD Jazz. *Hij werd onmiddellijk uitgekozen om een deeltje te tekenen over Art Tatum. Deze geschilderde stripbiografie wijkt behoorlijk af van zijn komische doorbraak met* Ratafia.

Hoe is Ratafia tot stand gekomen?

Frédérik Salsedo: Nicholas Pothier, de schrijver van *Ratafia*, was redacteur bij het stripinformatietijdschrift *Bo Doï*. Daar-

naast werkte hij voor een bedrijf dat computergames ontwierp. Eén van de tekenaars die daar werkte kwam op een gegeven moment met een tekening van een kapitein in een tutu. Dat vonden ze zo leuk, dat ze daar samen een groep personages omheen hebben bedacht, om als spel te ontwikkelen of voor 'je weet maar nooit'. Nicholas wilde daar wel een strip van maken, maar die andere tekenaar had daar geen zin in of geen tijd voor. Dus ging hij op zoek naar een nieuwe tekenaar. Ik kende Nicholas niet, maar een vriend van mij had iets gepubliceerd in *Bo Doï* en die zei dat het *waarschijnlijk* wel iets voor mij was.

Had je iets met piraten?
Ik was op dat moment een piratenstrip aan het ontwikkelen met een andere vriend. Maar die liet voortdurend op zich wachten. Dus toen Nicholas met zijn verhaal kwam, heb ik dat onmiddellijk terzijde geschoven.

***Ratafia* leest alsof het met veel lol door jullie tweeën in de kroeg in elkaar gezet is. Is dat ook hoe jullie werken?**
Nee, Nicholas is iemand die het scenario helemaal uitwerkt. Dan gaat het naar mij toe, deel ik het in, en dan gaat het weer naar hem en dan herschrijft hij sommige teksten of hij vraagt of ik een bepaald plaatje op een andere manier wil tekenen. Nicholas is iemand die tot op het laatste moment blijft schaven. Soms pakt hij zelfs een plaatje uit een eerdere versie en stopt dat er weer tussen. Tot op het allerlaatste moment blijft hij het verbeteren. Nadat de drukproeven binnenkwamen zijn er soms nog wel eens teksten veranderd.

En wat is jouw inbreng?
Toen hij me het scenario van het eerste album gaf, heeft hij me niet de ontwerpen van de vorige tekenaar laten zien. Dus ik heb alles opnieuw zelf ontworpen. Ik vond de scheepsjongen Romuald (Ronaldo in het Nederlands) een beetje een saaie figuur, dus ik heb besloten om er een neger van te maken. Achteraf heel toevallig, want de naam Romuald is een hommage aan één van de schapen uit de strip *Le Génie des Alpages* van F'Murr. En wel het zwarte schaap. Dat wist ik dus niet.

Best wel gewaagd om een karikatuur van een neger in je strip op te nemen. Heb je daar commentaar op gehad?
Nee, maar er zijn wel af en toe kinderen die zeggen: 'Ik vind die aap zo leuk!'

***Ratafia* is een grappige strip met heel erg grappige karakters. Het is ook heel erg niet-Frans. Droger en absurder dan de meeste Franse humor. Wie zijn je voornaamste invloeden?**
Ik lees tegenwoordig weinig strips, maar ik kijk veel films. Ik ben bij voorbeeld erg dol op het werk van de gebroeders Coen. Ik probeer *Ratafia* zo helder en filmisch mogelijk te vertellen. Er zijn tekenaars die voortdurend variëren met de grootte van de plaatjes op de pagina. De ene keer een groot plaatje, de andere keer een klein plaatje – of een hele lange dunne overdwars. Ik probeer het kader juist zo constant mogelijk te houden, net als in een film. Ik zie een pagina meestal niet als één groot geheel. Ik kijk er wel een beetje naar, hoe de zwarte vlakken over de pagina verdeeld zijn en of het niet te ééntonig wordt, maar ik ben er niet teveel mee bezig. Mijn grote invloed op stripgebied is *Asterix*, een strip die dat ook niet nodig heeft. Dat is nog steeds het ideaal: een strip maken die net zo leuk is en net zo makkelijk leest als *Asterix*. Daarom heb ik vanaf het vierde deel ook m'n stijl veranderd, om het allemaal nog helderder te maken. In de eerst drie delen, tekende ik alles met potlood. Mijn broer kleurde de pagina's in op het potlood. Maar vanaf het vierde deel inkt ik alles met een penseel. Dat maakt de figuren en de plaatjes veel leesbaarder.

NEUTJE HEEFT ZIJN PIZZA OP SCHAT
PUIN VOOR HEM
TOCH GEK ZO'N PAPAGAAI DIE ALLEEN MAAR PIZZA'S EET
HET ZOU GEK KLINKEN VOOR EEN PAPAGAAI, JEANNE, MAAR DIT IS EEN PARKIET
BAM
HA HA!
IK DACHT DAT IK IK MET IEMAND HOORDE PRATEN, KAPTEIN. LIGT HET AAN MIJ, OF...
HET LIGT AAN JOU, PO
IK SPRAK MET NEUTJE VAN PARKIET DIE VOGEL LEEFT ZWEVERBLIJK SNEL.
LUISTERT
KAPTEIN, WE NADEREN HET EILAND. WE DOUVEN EN WE WILLEN OP ZOEK GAAN NAAR DE SCHAT MET DE ZELFDE NAAM
RUSTIG RONALDO
WE WILLEN ERVOOR ZORGEN DAT DEZE KEER ALLES IN ONS VOORDEEL LOOPT
DAAROM MOET IK U EN UW VROUW VERZOEKEN OM TOT NADER ORDE AAN BOORD TE BLIJVEN
JULLIE HEBBEN ALLEBEI BOOT-ARREST
RUNNEMANS, OMDAT JE BINNEN GEKOMEN BENT ZONDER WAARSCHUWING ZAL IK DOEN WAT JE WIL!
DIE SCHAT VAN JOU INTERESSEERT ME NIET. MAAR ... WIL WEL DAT JE ONTHOUDT DAT IK HIER DE KAPI-
KRRRRRRRRKRRRAK
KOM SNEL! HET ONDERSCHIP HEEFT WATER GEMAAKT!

GEHEEL BOVEN - De eerste albums tekende Salsedo met potlood, met veel arceringen. De tekeningen werden daarna door z'n broer Greg ingekleurd. Dit gaf een sfeervol effect, maar maakte de pagina's soms net iets te donker.

LINKS - Greg Salsedo verzorgt niet alleen de inkleuring. Hij runt ook de website *www.ratafia.fr* waar nog veel meer mooie prenten te vinden zijn.

We hebben het natuurlijk ook nog even over de vertaling gehad. Frédérik wilde weten wat ik had gedaan met alle woordspelingen die Nicholas Pothier in de dialoog gestopt had. Want Nicholas speelt graag met taal. Ik zei dat het naar mijn idee nogal meeviel. Taalspelletjes zijn meestal wel te herkennen en daar is in het Nederlands meestal wel een tegenhanger voor te vinden.
Het is veel erger als die taalspelletjes vermengd worden met actuele verwijzingen, zoals in de Lanfeust-*verhalen van Christophe Arleston. Dat lijkt me echt een* crime *om te vertalen, omdat je de helft van de tijd niet weet waarnaar verwezen wordt. Frédérik vertelde dat Nicholas en hij inderdaad hadden afgesproken dat er in* Ratafia *geen actuele verwijzingen zouden voorkomen. Als ze ergens naar verwijzen, is het naar iets dat een mondiale herkenning oproept. Zoals een verstekeling op een onbewoond eiland die het in het eerste deel heeft over Mrs. Robinson.*
Ik vertelde hem dat één van de moeilijkste dingen de naam van het piratenschip de Kouklamou was. Via het internet was ik er achtergekomen, dat kouklamou *het Griekse woord is voor een pop. Maar ik wist niet of dat de juiste verwijzing was omdat het nergens op sloeg, uiteindelijk heb ik de knoop doorgehakt en het schip De Poppedijn genoemd. Dat betekent in het Nederlands net zo weinig en is wel lekker gek voor een piratenschip. Frédérik vertelde me dat mijn oplossing correct was. De vrouw van Nicholas Pothier is namelijk half Grieks en* kouklamou *was het kooswoordje dat haar grootmoeder voor haar gebruikte.*

Maar die verloopjes die je met potlood maakte, gaven de eerste drie albums wel een heel eigen sfeer.
Dat proberen we nu met kleur te doen. Het blauw van de zee blijft een mengeling van allerlei tinten blauw. Daardoor zijn de pagina's vanaf het vierde deel ook iets minder donker, wat toch wel een probleem was.

En stel nou dat het je lukt? Dat je een strip weet te maken die het succes van *Asterix* heeft? Dat is niet geheel onmogelijk. De karakters zijn erg leuk en ook goed te bewerken. Ik zie het wel als film of als videogame. Je bent nu 29. Zou je het erg vinden om daar nog 15 albums aan vast te zitten?
Nee, hoor. Dertig mag ook.

Laatste vraag. Bijna alles wat er in *Ratafia* gebeurt krijgt later een betekenis. Is er een allesomvattend plan of doen jullie maar wat?
Nee, er is geen plan. Nicholas is gewoon erg goed in dingen oppikken en er later iets mee doen. Dat kan soms iets zijn wat ik getekend heb, of iets wat iemand toevallig zegt. De grote schurk in het verhaal heet Charles. Maar hij heet helemaal niet Charles. In het eerste album zegt z'n maatje tegen hem: 'Tu parles, Charles'. Dat is een uitdrukking in het Frans die iets betekent als 'Je hebt lekker lullen'. Vanaf dat moment heet hij dus Charles.

ger.apeldoorn@stripschrift.nl

BOVEN, VAN LINKS NAAR RECHTS –
- De hele piratenbende bij elkaar.
- Als Salsedo een album signeert zet hij de datum in de kantlijn.

VAN LINKS NAAR RECHTS –
- Salsedo begon zijn carrière als striptekenaar met twee jazz-biografieën voor uitgeverij Nocturne, onder andere deze van de onlangs overleden James Brown.
- Pagina uit het binnenwerk van de James Brown-biografie.
- Ontwerp voor het omslag van het vierde album van *Ratafia*.

Ook in Haarlem en omstreken

€ 9,90

€ 9,90

In de boek- en stripwinkel

€ 7,90

€ 14,90

www.deharmonie.nl

Arcadia
sentiment

GEERT DE WEYER

Bijna vergeten strippareltjes van onder het stof halen en in een nieuw jasje steken, daar is het 'm volgens uitgeverij Arcadia allemaal om te doen. Het resultaat is een opvallende collectie 'oude' strips van grote namen als Jan Bosschaert, Tibet, Edouard Aidans, André Benn, André Geerts of Dany. De kleine uitgeverij blies vorig jaar tien kaarsjes uit, met een jubileumboek als kers op de taart.

Arcadia is het resultaat van vijf koppige Vlamingen die sinds de oprichting een onveranderde koers bleven varen, wars van de uitgeverswetten en -adviezen.

Hun eerste uitgave was een klein zwart/wit album van *Mick Mac Adam*, de in kilt opererende Schotse detective. Het was meteen het startschot van de vereniging, of vzw zoals het in Vlaanderen heet. Vandaag de dag is Arcadia een, zoals ze het zelf noemen, semi-professionele uitgeverij die verloren gewaande parels van bekende auteurs uit de weekbladen *Robbedoes* en *Kuifje* onder het stof vandaan wil halen om ze in beperkte oplage, maar betaalbaar, aan de man te brengen.

De band tussen uitgevers en auteurs is bovendien bijzonder groot wat ook valt af te leiden uit het eind vorig jaar verschenen Arcadia-jubileumboek waarvoor vele auteurs speciale tekeningen en korte verhalen inleverden. Arcadia maakt zich sterk voor het Belgische striperfgoed, maar subsidies of enige andere financiële steun heeft de uitgever echter niet. 'Willen we ook niet', zegt Tim Vanderweyen, één van de vijf 'Arcadianen'. 'We willen geheel onafhankelijk blijven, ons niet laten leiden door de wensen en grillen van de traditionele uitgeverswereld.' Volgens Vanderweyen heeft Arcadia niet de intentie om een grote uitgeverij te worden. 'Strips uitgeven is en blijft een vrijetijdsbesteding.'

Ik heb de indruk dat er de laatste jaren een soort van sentimentele hunkering is naar de klassieke stripreeksen en auteurs van vroeger.

Tim Vanderweyen: Inderdaad. Die 'sentimentele hunkering' verklaart bovendien voor een groot deel het succes van Arcadia. Jeugdsentiment ten top.

Op enkele uitzonderingen na publiceren jullie vreemd genoeg heel wat Waalse stripauteurs, terwijl jullie een Vlaamse uitgeverij zijn. Hebben de Vlamingen dan geen verborgen schatten, of vallen jullie vooral voor de Franco-Belgische strip?

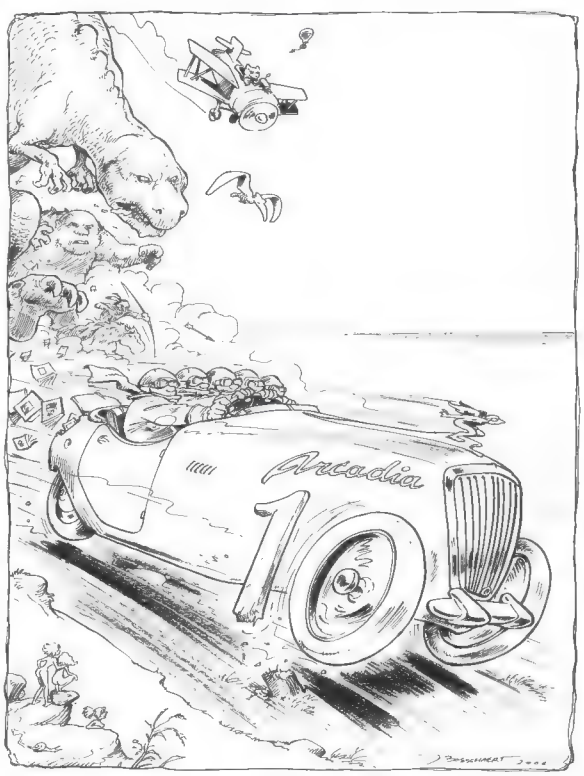

RECHTS - **Jan Bosschaert feliciteerde Arcadia met bijgaande tekening. Hij droeg bij aan verschillende collecties van Arcadia waaronder *Zapman* in de reguliere reeks en *Jaguar* in de Collectie Greyline.**

ERNAAST - **Ook René Follet laat proosten op het feestje van Arcadia. Afgebeeld zijn twee figuren uit zijn reeksen: links uit de zigeuner-circusstrip *De Zingari* en rechts een strijder uit *De Ilias*, de verstripping van het beroemde heldendicht van Homerus, waarvan twee delen verschenen.**

Bijna vergeten stripparetjes van onder het stof halen, daar draait het om. Er valt heel wat onuitgegeven materiaal te rapen uit de tijd van de weekbladen *Robbedoes* en *Kuifje*, stripbladen die jammer genoeg teloor zijn gegaan en waarin veelal Franstalige auteurs hebben geparticipeerd.

Mick Mac Adam, Arkel en andere series kregen zo bij ons een nieuwe kans. Maar het zijn niet alleen Franstaligen, hoor. Van de Vlaming Berck (*Sammy*) hebben we zijn oude *Lowietje* uitgegeven en Jan Bosschaert is bij ons kind aan huis.

BOVEN - **Vier van de vijf Arcadianen; van links naar rechts: Gunther Janssens, Tim Vanderweyen, Chris Meuris en Bart Lauwerijssens. Pascal François ontbreekt op de foto.**
GEHEEL BOVEN - **De vijf Arcadianen geportretteerd door Jan Bosschaert.**

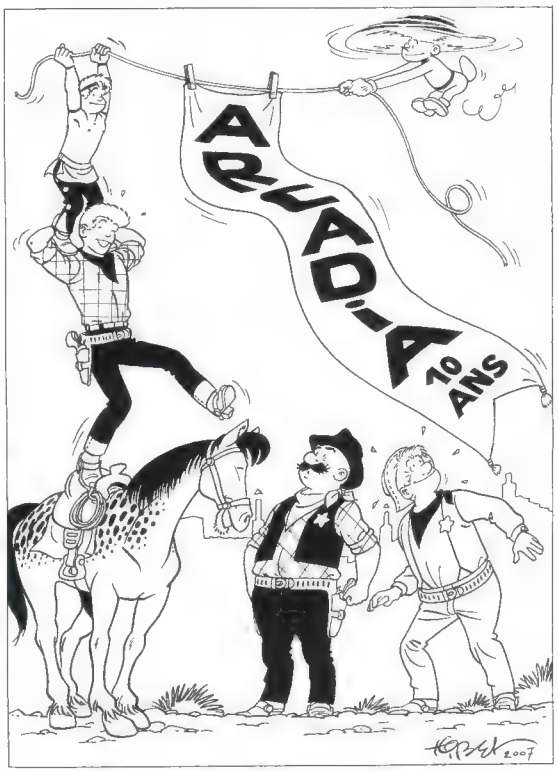

LINKS - **Tibet is vooral bekend van de reeksen *Rik Ringers* en *Chick Bill*.**
Bij Arcadia verscheen een deeltje over Globul, de propellerjongen. Hier vieren deze laatste twee hun feestje voor Arcadia.

DOKTER!
DOKTER! KOM VLUG!
HET IS VOORBIJ!
HAD ZE NOG FAMILIE?
JA, EEN SCHOONZOON MAAR HIJ IS HIER NOG NOOIT GEWEEST
DE DIRECTEUR IS ER NIET IK BRENG U EVEN NAAR ZIJN BUREAU VOOR DE OVERLIJDENSAKTE
IK VOLG U
MIJN BESTE ALLERBESTE VRIENDIN
ZE IS DOOD
WIE?
DE HERTOGIN
HAD MM OP ONZE LEEFTIJD IS ZOIETS VRIJ NORMAAL, NIETWAAR?
HET IS NIET NORMAAL TE STERVEN VAN VERDRIET
TUA JIJ HAD HAAR WEL GRAAG, NIETWAAR?
ZONDER DIE SCHOONZOON VAN HAAR WAS DIT NOOIT GEBEURD HIJ HEEFT HAAR VERMOORD
MISSCHIEN MAAR DAT IS'N ONZE ZAKEN NIET
JIJ HEEFT HAAR DOCHTER OM HAAR GELD GETROUWD, EN ZE DAN ETHLETIEK LATEN VERKOMMEREN. DAARVA HEEFT HIJ ZICH VAN DE MOEDER ONTDAAN DOOR HAAR NAAR HIER TE STUREN. VIND JIJ DAT NORMAAL?
MAAR MARIE LOUISE, DE MEESTEN ONDER ONS WORDEN IN DIT HOME GEPLAATST EN
JIJ LEEFT! DE HERTOGIN, KON DIT LEVEN NIET AAN!
OH GUKKEL IK DOOD! EN WAT DOEN JULLIE? NIETS! JULLIE BLIJVEN MAAR ZITTEN KLETSEN OVER DIE IDIOTE KAARTEN.
HET IS ONZE TAAK NIET
WAAR GA JE HEEN, MARIE LOUISE?
DIE SCHOFTERIGE SCHOONZOON, EEN ZEGEN, HET A VAN HEM DENK
M M JA, BRENG JIJ ME DAN NAAR HET KERKHOF?
ZOU JE NIET WACHTEN TOT DE BEGRAFENIS?
KAN IK EROP REKENEN? BELOOFD?
BE LOOFD!
SPEEL JE OF BLIJF JE KLETSEN?!

BOVEN - **De eerste pagina's van *De Oudjes*, een stripverhaal getekend door René Follet op scenario van Raoul Cauvin.**
Dit korte verhaal verscheen in *Robbedoes* in 1985 en werd herdrukt in het jubileumboek van Arcadia.

Wat zijn eigenlijk de redenen dat heel wat van deze albums nooit in het Nederlands verschenen?
Oei, die redenen zijn heel divers en voor elk album anders. Maar wanneer een reeks in voorpublicatie wordt stopgezet, verschijnt het laatste verhaal zelden in album. Denk maar aan *Toenga* en *Gord*, waarvan we jaren na dato pas het slotalbum publiceerden (de voorlaatste delen verschenen in 1986 en 1992. GdW). Die beide albums werden ook pas dankzij de inspanningen van kleinere Franstalige uitgeverijen als P&T en Joker uitgebracht. Kleinere oplages, zwart/wit-edities en andere formaten zijn dan vaak niet meer dan logisch.

Hebben die auteurs er geen problemen mee dat hun werk bij jullie niet in grote oplagen verspreid wordt of over de toonbank gaat?
Nee, helemaal niet. Arcadia biedt hen de mogelijkheid om hun werk alsnog onder de aandacht èn in de winkelrekken te brengen. De meeste auteurs zijn heel erg tevreden met onze semi-professionele aanpak.

RECHTS - **Felicitatietekening van André Geerts ter gelegenheid van het tienjarige jubileum.**
Van Geerts verscheen in 1998 bij Arcadia *Commissaris Martens*.

In het begin gaven jullie erg kleine boekjes uit. Was er toen nog geen budget voor grote en chique uitgaven zoals jullie ze nu op de markt brengen?
Toen we de eerste uitgave voorbereidden was op de markt van de stripverzamelaars de kleine Belgische uitgeverij Point Image actief. Zij hanteerden soortgelijke uitgaven, maar ze publiceerden alleen in het Frans. Wij hebben die formule als uitgangspunt gehanteerd en er eigen accenten aan toegevoegd. In de eerste plaats wilden we het verzorgd èn betaalbaar maken, want we moesten ook ons startkapitaal in ere houden. Pas jaren later besloten we ook albums op groter formaat uit te geven, zoals onze prestigieuze *Greyline Collectie* en de *Collectie Millennium 2000*, luxe uitgaven die een schetsboek of het hele boek in potlood als extraatje publiceerden.

Brabant Strip heeft ook een collectie met oude schatten, de *Collectie Fenix*. In welke zin zijn jullie elkaars concurrent?
We zijn geen concurrenten. Brabant Strip richt zich meer op de Vlaamse markt en brengt meestal oud werk van soms reeds overleden auteurs als Sirius en Maurice Tillieux. Arcadia kiest ervoor om zoveel mogelijk met nog levende striptekenaars en scenaristen te werken. Daarnaast wil Arcadia bij elke uitgave steeds met de originele pagina's werken. Een visie die meer kans van slagen heeft als de auteur nog in leven is. De stelregel voor elke Arcadia-uitgave is dat we over degelijk en kwalitatief materiaal moeten beschikken. Als dat niet zo is, dan gaat het beoogde verhaal niet door.

Mag ik zeggen dat Arcadia een prestige-uitgeverij is?
Hm, het is zoveel meer dan alleen maar een prestige-uitgeverij. We richten ons weliswaar vooral op het stripverzamelaarspubliek, maar naast die zogezegde prestigieuze uitgaven als bij voorbeeld Bosschaerts *Duivels ondeugend* en ons jubileumboek probeert Arcadia vooral de gaten in de stripmarkt op te vullen.

Waar zijn jullie het meest tevreden over?
Dat we na tien jaar nog steeds op onze post staan en dat we, zonder compromissen te hoeven sluiten, nog steeds die dingen kunnen doen waar we helemaal achter staan. Niemand van ons had durven dromen dat we na tien jaar nog zouden bestaan, zoveel strips in onze fondslijst zouden hebben en ook nog eens met zoveel verschillende tekenaars en scenaristen mochten samenwerken.
Behandel je auteurs correct èn met respect, lever professioneel werk af en beleef er plezier aan: misschien is dat wel het recept voor ons succes.

geert.de.weyer@stripschrift.nl

SILVESTER NEEMT 7 & 8 JUNI HET ZONNETJE MEE NAAR HAARLEM!

Igor Kordey signeert

Cyril Pedrosa signeert

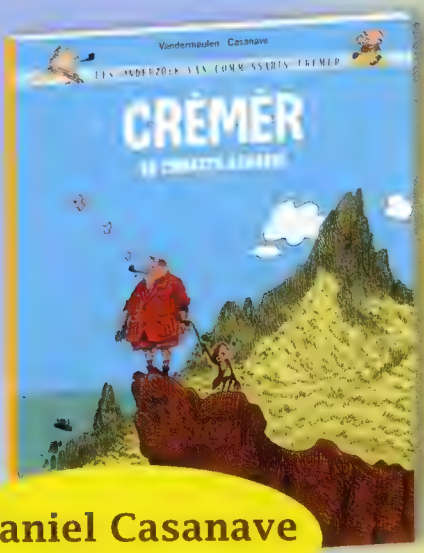

Daniel Casanave signeert

SILVESTER

www.silvesterstrips.nl

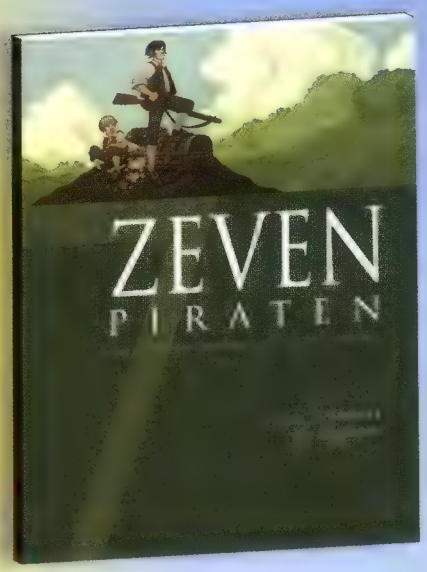

Nozzman signeert

alle genoemde auteurs zijn onder voorbehoud

VEEL SIGNERENDE AUTEURS • NIEUWE ALBUMS • SPECIALE ACTIES

SILVESTER VIND JE IN DE PHILHARMONIE (LANGE BEGIJNSTRAAT 11)

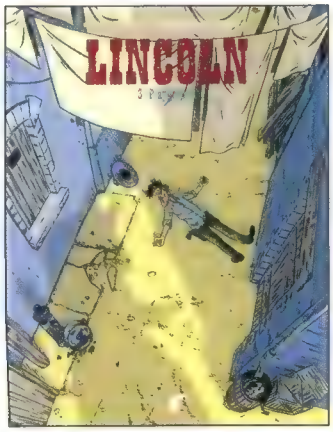

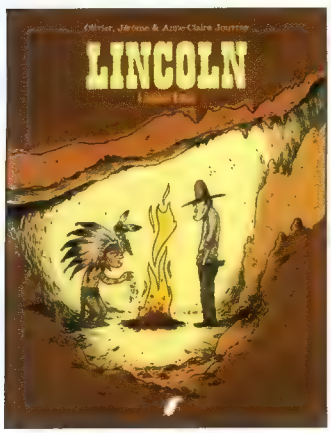

Lincoln 2: Indian Tonic
Lincoln 3: Playground

Jouvray & Jouvray
Daedalus 2008
ISBN 978-90-8810-028-4 (deel 2)
ISBN 978-90-8810-035-2 (deel 3)
Prijs €7,95
48 pagina's
kleur (sk)
(deel 2)
(deel 3)

TOUWTREKKERIJ TUSSEN GOED EN KWAAD

Daedalus blaast de serie *Lincoln* nieuw leven in met de uitgave van de delen twee en drie. Het eerste deel hiervan verscheen binnen de *Collectie Blauw* van het samenwerkingsverband tussen de inmiddels verdwenen uitgeverij Talent (Ronnie Matton) en Oog & Blik. Hopelijk brengt Daedalus nog een herdruk van dit eerste deel uit om een dissonant in de boekenkast te bestrijden.
Lincoln is een slungelige jonge cowboy die een slechte jeugd heeft gehad. Het maakt hem tot een ongeïnteresseerde en onaangepaste lomperik die vooral voor eigen geneugten leeft. Dat lijkt langzaam te veranderen als hij letterlijk God ontmoet die alles in het werk stelt Lincoln tot een goed mens te maken. Om zijn macht te bewijzen maakt hij hem onsterfelijk, een eigenschap die meerdere keren goed van pas komt. Als in deel 2 ook de duivel hoogstpersoonlijk komt opdraven maakt dit Lincoln tot een hoofdrolspeler waaraan aan twee kanten wordt getrokken. De broers **Olivier** (scenario) en **Jérôme** (tekeningen) **Jouvray** werken dit gegeven aantrekkelijk uit. In deel 2 is het een verstoten indianenfamilie die Lincolns hulp nodig heeft terwijl hij in deel 3 in een gangsteromgeving terecht komt. Het tekenwerk is in orde, al lijken sommige pagina's wat te zijn afgeraffeld. TdK

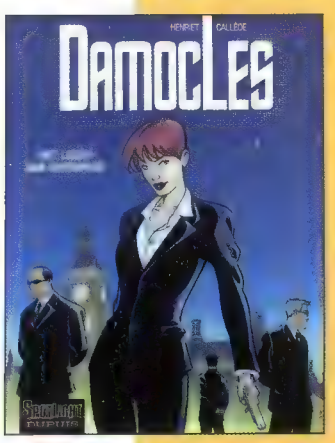

[illegible]

Damocles is een nieuwe avonturenstrip, midden in de samenleving van nu, met reële kwesties en dilemma's, vlot verteld en oogstrelend getekend. In deel 1 maken we kennis met bureau Damocles in Londen, dat gespecialiseerd is in het beveiligen van personen die om wat voor reden dan ook worden bedreigd. De roodharige Ely Braxton leidt haar team in een nieuwe missie: het bewaken van de zoon van Hassan El-Ahmad, die de baas is van een de grootste militair-industriële complexen van Engeland. Antikapitalistische eco-activisten eisen radicale economische veranderingen van El-Ahmad, op straffe van ontvoering van zijn enige zoon Saïd. Deze playboy van 21 is rijk, verwend en seksistisch naar Ely bovendien. Ook binnen Ely's team zijn er spanningen: nieuwkomer Radji moet zich nog invechten, terwijl het huwelijk van oudgediende Sean op de klippen dreigt te lopen door zijn verliefdheid op Ely.
Tekenaar **Alain Henriet** en scenarist **Joël Callède** hebben met *Damocles* een strip afgeleverd die zonder meer veelbelovend genoemd mag worden. De persoonlijke drijfveren en ambities van hoofdpersoon Ely Braxton als *security officer* worden geraffineerd uiteengezet. Gecombineerd met de morele dilemma's rond wapenhandel, milieubescherming, armoede, rijkdom en globalisering levert dit een uiterst leesbaar, aantrekkelijk en verzorgd getekend album op, dat met de *cliffhanger* in het allerlaatste plaatje reikhalzend doet uitzien naar deel twee. EC

Damocles 1: Het leger van Sherwood

Henriet & Callède
Dupuis 2008
ISBN 978-90-314-2917-2
Prijs €5,75
48 pagina's
kleur (sk)

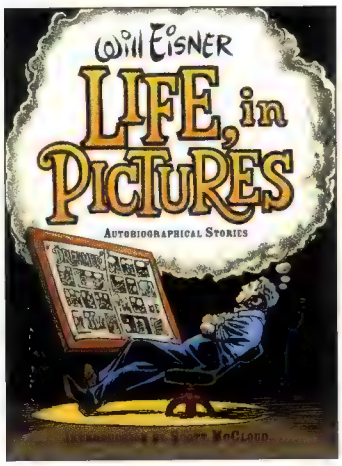

Klunzige uitvoering overtuigt niet

Will Eisner was een Amerikaanse striptekenaar, die in de jaren 1930 een centrale rol speelde in de schepping van de moderne stripcultuur. Nog voor hij twintig was, gaf hij leiding aan een winstgevende stripstudio die tal van tekenaars werk gaf. Hij creëerde *The Spirit*, een soort *urban cowboy* met een masker, die opereerde in een korrelig, mensonvriendelijk stadslandschap. Het was een opmerkelijke strip, 'volwassen', zowel in artistieke zin als in de zin dat de strip niet voor kinderen was bestemd. *The Spirit* preludeerde op de Amerikaanse *film noir* van de jaren veertig. Toen Eisner van 1942 tot 1945 onder de wapenen was, zette zijn studio de strip voort. Merkwaardig genoeg was Jules Feiffer ('Een dans voor de lente') toen zijn voornaamste medewerker. In de jaren 1950 maakte Eisner educatieve strips, zoals bij voorbeeld instructieboeken voor het onderhoud van mechanische apparatuur voor het Amerikaanse leger. Na de artistieke revival van de strip in de jaren 1960 door een jongere generatie van tekenaars, speelde Eisner in de jaren 1970 een belangrijke rol bij het ontstaan van de grafische roman.

Zijn *Life, in Pictures* bestaat uit een aantal van dergelijke grafische romans, die deels een sterk autobiografische inslag hebben. Al deze verhalen zijn getekend in de laatste twintig jaar van zijn leven. Gezien Eisners roem en evidente kwaliteiten zit ik met een vervelend probleem: Eisner heeft mij niet weten te overtuigen, mijn soort strip is het niet. Ik vond zijn oude werk, voor zover ik daar op het internet een beetje een indruk van kon krijgen, aanzienlijk overtuigender dan de verhalen in *Life, in Pictures.* Eisner tekent strips in een naturalistische, zo men wil wat artistiekerige stijl. Zijn werk staat ver af van de late Hergé of de simpele dynamiek van het door Carl Barks getekende *Donald Duck*. Zijn grafische romans zijn vrij los geconstrueerd, niet strak geordend in een standaard patroon van kadertjes. Wie zo los en naturalistisch werkt moet fenomenaal goed kunnen tekenen en dat nu is bij de (late?) Eisner niet het geval. Er zijn zeker tal van tekeningen die overtuigen. Er zijn er echter meer, in ieder geval veel te veel, die door de klunzige uitvoering helemáál niet overtuigen. Broekspijpen, altijd een lastig onderwerp, deugen vaker niet dan wel. De menselijke anatomie komt er vaak bekaaid van af en datzelfde geldt voor de wisselende proporties van de diverse personen. Hoewel ik soms de charmes van Eisners werk wel kon waarderen, kon ik mij uiteindelijk niet over die technische bezwaren heen zetten. MvR

Life, in Pictures - Autobiographical Stories

Eisner
W.W. Norton 2007
ISBN 978-0-393-06107-9
Prijs £18.99
496 pagina's
bruin/wit (hk)

30
HAPPY BIRTHDAY
CONRAD
BOY, WHAT A GREAT PARTY YOU MADE FOR HIM... ALL OF CONRAD'S TOP CLIENTS HAVE SHOWN UP FOR IT, ARON!
SOMEONE TO SEE YOU, MR. KAYN.

De uitroeptekens staan voor de volgende waardeoordelen:

!!!!! grote klasse!
!!!! kopen!
!!! middenmoot
!! mwâh
! kastvulling
••• door 't putje

Stripschrift *nodigt zo nu en dan coryfeeën van buiten de stripwereld uit om een album te bespreken. Dit keer buigt* **Maarten van Rossem** *zich als Amerika-deskundige over een recente uitgave van Will Eisner. Van Rossem is erudiet historicus, commentator en columnist. Hij is bijzonder hoogleraar aan de Universiteit Utrecht.*

Bovengemiddelde gags

In deze eerste bundeling van de gagserie *Eefenement* van *Herman Roozen* volgen we Eef, manager van evenementenbureau Eefenement, in zijn dagelijkse bezigheden. In zijn kantoor aan huis komen de nodige klanten langs, en net als in veel andere gagstrips zijn het vooral deze bijpersonages, zoals bedrijfsmanager Van Pavelen, die de lachspieren geregeld prikkelen.

Die pokerspeelster daar heeft een strak truitje aan. Dat is zeker om de aandacht af te leiden.
Had ze beter niet kunnen doen. Ik kan zien dat ze bluft.
Als ze goede kaarten heeft worden haar tepels hard.

Het niveau van de grappen wisselt: de series van opeenvolgende gags die samen een verhaaltje vormen zijn over het algemeen erg sterk, maar met name bij de losse gags probeert Roozen net iets te vaak op een woordspeling te scoren, met nogal flauwe grappen als gevolg. Dat zijn tekenvaardigheden enigszins beperkt zijn werkt wat dat betreft niet mee: waar Roozens ideetjes bij een serie als *Dirkjan* door *Retera*'s talent ondersteund worden falen de mindere grappen bij gebrek aan goede visuele ondersteuning.

Zelfs met deze minpunten in het achterhoofd overstijgt *Eefenement* echter de middenmoot van het uiterst populaire genre, waardoor deze bundel voor de liefhebbers toch de moeite waard is. OW

Eefenement 1: Je Eeft maar 1 keer

Roozen
Catullus 2008
ISBN 978-90-78753-17-9
Prijs €12,95
108 pagina's
kleur (sk)

ADVERTENTIE

OOG & BLIK
PRESENTEERT

Abirached
DE VLUCHT VAN DE ZWALUWEN
Het dagelijkse leven van een gezin in Libanon. Abirached steekt met haar poëtische zwart-wit beelden Marjane Satrapi naar de kroon. Een openbaring!
Paperback, zwart-wit, €24,95

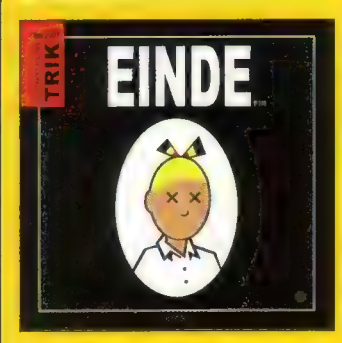

Trik
EINDE
Politieke cartoons uit de *Nieuwe Revu*, die indruk maakten: winnaar van de prestigieuze Inktspotprijs 2008!
Paperback, kleur, €9,95

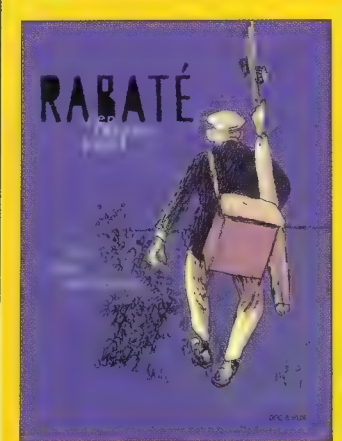

Pascal Rabaté
EEN TWEEDE JEUGD
Een hoogbejaarde man ontdekt dat het leven nog niet voorbij is! Van de maker van het bekroonde vierluik *Ibicus*.
Hardcover, kleur, €17,50

www.oogenblik.nl

Gezellig meekijken in het vakantie-album

Hong Kong dagboek is het getekende verslag van een bezoek dat het strippaar **Maaike Hartjes** en **Mark Hendriks** brachten aan Hongkong. Zij logeerden in 2002 een maand in de flat van de overleden oma van Hendriks' Hongkongse penvriendin Sharmon, die ze al een keer hadden ontmoet toen zij familie bezocht in Amsterdam.

Hong Kong dagboek

Hartjes & Hendriks
Oog & Blik 2008
ISBN 978-90-5492-181-3
Prijs €14,95
118 pagina's
zwart/wit (sk)

De bekende autobiografische 'babbelkrabbels' van Hartjes en de introverte stadsimpressies, vaak in 'Chinese stijl', van Hendriks bieden een inzichtelijke en captiverende weerslag van hun verblijf. In het dagboek zijn ook informatieve krantenknipsels en – helaas vaak slecht gereproduceerde – foto's opgenomen.
De ontboezemingen van Hartjes en de, soms voor de hand liggende, maar af en toe ook scherpe observaties van het stel, geven de lezer het gevoel dat hij met een fotoboek op schoot een, soms ontwapenend eerlijk, vakantieverslag krijgt te horen van een paar goede kennissen: gezellig, onderhoudend en soms leerzaam.
Maar verder hoeft – wat mij betreft in ieder geval – dit experiment (?) niet te worden voortgezet. Geef mij nu maar weer nieuwe avonturen van Maaike Hartjes en de verdere wederwaardigheden van Hendriks' soms heerlijk venijnige Japanse heldin Tomoyo. DR

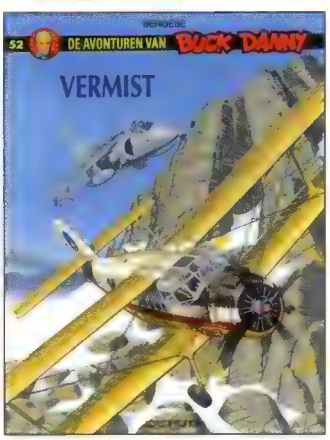

Laatste kunststukje van Bergèse?

De avonturen van Buck Danny 52: Vermist

Bergèse
Dupuis 2008
ISBN 978-90-314-2909-7
Prijs €5,25
48 pagina's
kleur (sk)

Buck Danny, piloot, diplomaat en detective verenigd in één held, leent zijn naam al meer dan een halve eeuw aan één van de grote titels in de catalogus van uitgeverij Dupuis. In 1947 verscheen het eerste album van *Buck Danny*, een serie die van meet af aan werd omarmd door vele liefhebbers van vliegtuigen. Daarnaast wisten de spannende scenario's, de realistische settings en de technisch perfect verzorgde tekeningen ook vele anderen te bereiken. Ook in het deel *Vermist*, gesitueerd rond de zoektocht naar een vermiste piloot en de illegale wapenhandel in Afghanistan, zijn deze ingrediënten als vanouds terug te vinden.
Veertien jaar geleden nam **Francis Bergèse** na de dood van tekenaar Victor Hubinon het tekenwerk over. Na het overlijden van scenarioschrijver Jean-Michel Charlier, nam Bergèse de totale productie van *Buck Danny* over. *Vermist* is het laatste *Buck Danny*-album van Bergèse, maar op de website van Dupuis lezen we nog steeds 'dat Bergèse nog heel wat ideeën heeft die hij wil uitwerken voordat hij het stokje aan een nieuwe generatie overgeeft'. Vrienden van Buck mogen dan misschien vermist raken, maar eigenlijk kunnen wij deze stripauteur nog lang niet missen. EC

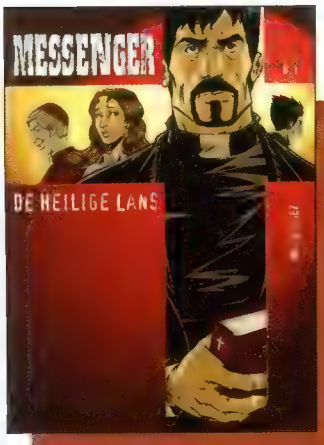

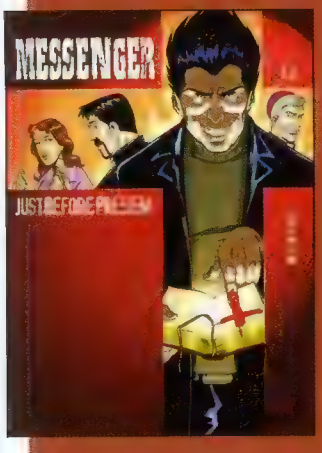

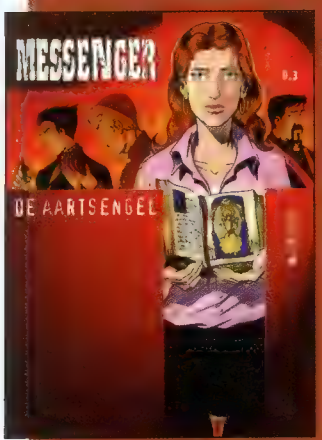

Soort van Da Vinci Code

Messenger is in één keer als drieluik uitgebracht. Centraal staat één van de grootste dogma's van de katholieke kerk: de maagdelijkheid van Maria. De joodse archeoloog Simon Cohen vindt op een dag in Jeruzalem het vermeende graf van Jacobus de Mindere. Jacobus wordt in het evangelie de broeder van Jezus genoemd (Marcus 6:3) en vele protestantse christenen beschouwen hem als de biologische broer van Christus. Aan de wetenschapper Cohen de taak om deze stelling met DNA-gereedschap te onderzoeken. De speerpunt van de Romeinse centurion Longinus, die het lichaam van Jezus aan het kruis doorboorde, is het enige object om vergelijkend DNA-onderzoek tussen de veronderstelde broers mee uit te voeren.

De rechtervleugel van het Vaticaan, in het bijzonder de organisatie Christus Causa, wil de stelling van de maagdelijkheid van Maria met vuur en zwaard verdedigen. Cohen wordt als gevolg hiervan vermoord en de organisatie zet vervolgens alle middelen in om het bewijsmateriaal te vernietigen.

Messenger past met deze thematiek in een genre dat met Dan Browns *Da Vinci Code* wereldbekend is geworden. In de stripwereld kenden we al de series van uitgeverij Glénat, als *De bewaker van de lans* (ook daar staat de lans van Longinus centraal), en *De geheime driehoek* waarin ondermeer Thomas als tweelingbroer van Christus ten tonele wordt gevoerd. Binnen dit genre is *Messenger* een rechtlijnige vertelling waarin de ingenieuze plot ondergeschikt is gemaakt aan de actie/interactie van list, bedrog en boetedoening.

De boodschap van **Hervé Richez** is duidelijk; godsdienstfanaten als kardinaal Echebal, de leider Christus Causa, vernietigen de intenties van het ware geloof en daarmee hun eigen godsdienst. Hij verpakt zijn moralisme in een redelijk vlot verhaal. Minpunten zijn het vaak te zwaar aangezette geweld en het overdreven sentimentele aspect, waaronder een plotsklaps zwangere vrouw van Cohen. Het tekenwerk van **Mig** scoort een ruime voldoende, al lijken de achtergronden en het inkleurwerk een standaard invuloefening te zijn geweest. JdL

Messenger 1: De heilige lans
Messenger 2: Just Before Present
Messenger 3: De aartsengel

Mig & Richez
Saga 2007
ISBN: 978-90-8552-017-7 (deel 1)
ISBN: 978-90-8552-018-4 (deel 2)
ISBN: 978-90-8552-019-1 (deel 3)
Prijs €7.95
48 pagina's
kleur (sk)

Emoties strijden om voorrang

Ruim veertien jaar hebben **Frank Pé** en **Philippe Bonifay** hun lezers laten wachten op de afloop van de *Zoo*-saga. Uitgangspunt van het verhaal is een dierentuin met exotische beesten ergens in Normandië en vier hoofdpersonages. Eén ervan, dokter Célestine, is aan het einde van deel twee naar het oorlogsfront vertrokken. In deel drie volgt een zoektocht naar de dokter. Die verloopt dramatisch in een decor van een kapot geslagen wereld met ontredderde mensen.

Zoo bevat weinig tekst maar heeft dit ook absoluut niet nodig. Frank weet door zijn grafische talenten emoties zonder woorden goed weer te geven. Het bruingele kleurgebruik met rode accenten doet denken aan Yslaires *Samber*, een vergelijking die Frank trouwens zelf niet graag maakt. Als liefhebber van Duitse romantiek is hij gefascineerd door de natuur en het leven wat hem een meer optimistische blik op zaken verschaft dan hijzelf Yslaire toedicht. Optimist of niet, de auteurs leveren met dit deel een emotioneel beladen, zwaarmoedig slot af. TdK

Zoo 3

Frank & Bonifay
Dupuis 2007
ISBN 978-90-314-2895-3
Prijs €15
80 pagina's
kleur (hk)

ADVERTENTIE

OOG & BLIK
PRESENTEERT

Milan Hulsing & Michiel de Jong
OPERATIE HANUMAN
Een verbluffend Nederlands debuut, spannend geschreven en fraai getekend in een zwierige Chaland-stijl. Niet te missen!!!
Gebonden, kleur, €13,50

Ben Katchor
DE JOOD VAN NEW YORK
Een unieke vertelling over de Joodse gemeenschap in New York. Karikatuur of historische werkelijkheid? Fijnzinnige humor van een van de belangrijkste Amerikaanse stripmakers.
Paperback, zwart-wit, €19,95

Schwantz
BEESTJES 1
Uit de ochtendkrant *Sp!ts*. Winnaar van de Sp!ts Stript-wedstrijd 2007.
Paperback, zwart-wit, €8,95

www.oogenblik.nl

Afrikaanse fabel, gezien door westerse ogen

De grote toveraar is een wellustig, barok getekend Afrikaans fabelachtig verhaal van tekenaar **Jeroen Janssen** en scenarist **Pieter van Oudheusden**. Het blijkt een uitzinnige geschiedenis, waarin vermenselijkte dieren, de opportunistische haas Bakamé en de dommige hyena Mpyisi samen met de andere bewoners van het dorp Buruseri door hebzucht, geilheid en andere zeer menselijke eigenschappen worden meegesleept in een wervelend avontuur vol agressie, sensualiteit en magie.

Als een vliegtuig met de nationale voetbalploeg van de République du Bon Voisinage neerstort, blijkt dat die ramp is ontstaan door een onverantwoordelijke motorreparatie waarbij de auto van de hyena is betrokken. Die auto was hem overigens afgetroggeld ('tijdelijk geleend') door de haas, in ruil voor een zwoele, maar uiteindelijk niet zo succesvolle afspraak met het aantrekkelijke nichtje van de haas.

Gedupeerde optimistische gokkers op de resultaten van het voetbalelftal zien hun inzet verdwijnen en willen verhaal halen op de hyena Mpysi. De enige oplossing voor hem is op zoek te gaan naar Bwana Kero, de grote toveraar, die zijn problemen hopelijk kan oplossen. Intussen probeert de haas zijn kansen uit bij Mpyisi's vrouw Fleurette. Of de avontuurlijke en moeizame kruisweg van Mpyisi zal slagen, is te lezen in het tweede, laatste deel, dat volgens de makers niet al te lang op zich zal laten wachten.

De grote toveraar is volgens de ervaren Afrikaganger Janssen losjes gebaseerd op een Afrikaanse dierenfabel, rond 1900 opgeschreven in sappig Westvlaams door pater Gustaaf van Acker, 'maar dan aangevuld met pittige details die uit ons brein voortsproten en waargebeurde feiten', zoals Janssen in een interview liet weten.

Het bijzonder onderhoudende verhaal is aantrekkelijk rommelig gepenseeld in chaotische, ruwe prenten. De drukke, paginavullende tekeningen met de handgepenseelde tekstballonnen roepen herinneringen op aan de tekeningen van Edmond Baudoin. De blanke westerse lezer, die Afrika hoofdzakelijk van de televisiebeelden kent, blijft wel achter met de vraag of het hier om een politieke satire gaat, of om een realistisch beeld van een Afrikaanse gemeenschap, maar amusant is het.

De grote toveraar is uitgegeven met productiesteun van het Vlaams Fonds voor de Letteren. DR

De grote toveraar 1: De kruisweg van Mpysi

Janssen & Van Oudheusden
Oogachtend 2007
ISBN 978-90-77549-38-4
Prijs €15
136 pagina's
zwart/wit (sk)

Daar ben ik mooi mee.
Kun je dan NIETS zelf ?!
Goed, goed. Ik kom er wel achter. Naar het noorden, daar zie ik dan wel verder.
Jij bent nu de MAN in huis, ventje.
Het zal weinig verschil maken
PAWA

ADVERTENTIE

Met deel 21 en 22 wordt het u vást rood voor de ogen!

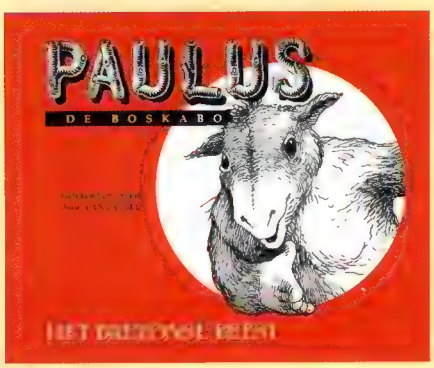

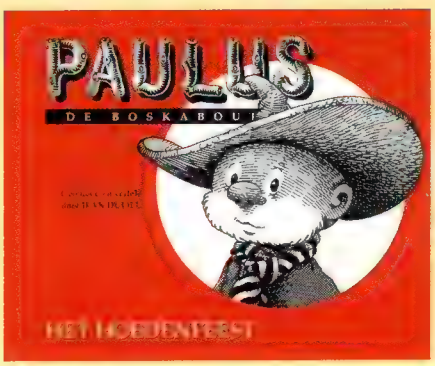

Alle Paulus-boeken (en meer) overzichtelijk op www.demeulder.nl

Suite in een Brüsels hotel in post-Urbicande stijl

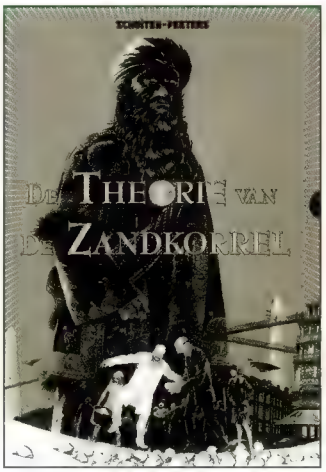

François Schuiten en **Benoît Peeters** creëren fascinerende albums met gravureachtige platen waarin naast de hoofdrolspelers ook architectuur een belangrijke plek inneemt. Ook slagen zij er steevast in absurde, surrealistische elementen te verweven met elementen uit de alledaagse werkelijkheid, waardoor een volstrekt uniek universum ontstaat dat karakteristiek is voor hun creaties. Dat is niet anders in dit eerste deel van een nieuwe episode binnen de reeks *De duistere steden*. Wat dat betreft dus niets nieuws onder de zon; het duo heeft weer een album van hoge kwaliteit met inmiddels vertrouwde elementen afgeleverd.

Twee aspecten troffen mij bijzonder in dit album. Het eerste is dat Mary von Rathen, de hoofdpersoon uit *Het scheve kind*, ten tonele verschijnt als onderzoekster van ongewone gebeurtenissen. Aansluitend hierop is het aardig te vermelden dat dit verhaal zich afspeelt in Brüsel en Von Rathen verblijft in een suite die is gerenoveerd in post-Urbicande stijl. Dit zijn verwijzingen naar andere albums uit de cyclus rond de duistere steden.

Wat ik daarnaast bijzonder vind, is de grote rol die het huis Autrique in dit album speelt. Dit prachtige Brusselse herenhuis was de eerste *art nouveau*-creatie van architect Victor Horta, die ook het prachtige pand van het BCB aan de Zandstraat heeft ontworpen. (Zie *www.autrique.be* en *www.stripmuseum.be*). Schuiten en Peeters waren nauw betrokken bij de restauratie en inrichting van het huis Autrique, hetgeen destijds heeft geresulteerd in een expositie ter plaatse.

Casterman heeft *De theorie van de zandkorrel* fraai uitgegeven met een schuifdoos om het album dat zich in de breedte laat lezen; de rug zit aan de korte kant. Het papier is grijzig waardoor de wit weergegeven ongewone gebeurtenissen mysterieus oplichten uit de pagina's. Deze betreffen de raadselachtige verschijning uit het niets van stenen en zand in een appartementencomplex en het alsmaar lichter worden van een gerenommeerde kok. Dit lijkt verband te houden met het bezoek van een vreemd uitgedoste man aan het huis Autrique. Naar ik hoop volgt de verklaring in het tweede deel, want mijn nieuwsgierigheid naar de toedracht is enorm geprikkeld. HW

De duistere steden: De theorie van de zandkorrel 1

Schuiten & Peeters
Casterman 2007
ISBN 978-90-303-6073-5
Prijs €19,75
112 pagina's
zwart/wit (sk)

Lezer nauwelijks geprikkeld

Dread Mac Farlane is een bijzondere inwoner van Nooitgedachtland. Ze kan zich niet meer herinneren hoe ze terecht kwam op het eiland van Peter Pan en Tinkelbel. Zij groeit er op tot een volwassen vrouw met weelderige vormen waar Peter en zijn vriendjes leeftijdsloos blijven. 's Nachts wordt Dread geteisterd door nachtmerries over haar wrede stiefvader Estrechez. Zij sluit uitgerekend met Kapitein Haak een monsterverbond om wraak te nemen op haar vader.

Marion Poinsot werkt in Frankrijk al jaren aan deze spin-off reeks van *Peter Pan* maar het is te hopen dat haar personages zich in de loop van de reeks beter ontwikkelen. In dit eerste verhaal is het allemaal te voorspelbaar wat er gebeuren gaat waardoor de lezer nauwelijks geprikkeld wordt. De weinig fantasierijke opbouw van de platen en de houterige anatomie van de personages doen de zaak bepaald geen goed. JdL

Dread Mac Farlane 1: De kaart van Estrechez

Poinsot
Saga 2008
ISBN 978-90-8552-027-6
Prijs €7,95
48 pagina's
kleur (sk)

ADVERTENTIE

UITGEVERIJ
SHERPA
IS AANWEZIG OP DE
STRIPDAGEN
HAARLEM
(DE FILHARMONIE, STAND 51)

+ Met speciale aanbiedingen van alle uitgaven van Baudoin, Mattotti, Pontiac en Vandermeij

+ Met de alom geprezen eenmalige luxe uitgaven van *Cromwell Stone*, *Rode spijkers*, *De legers van de veroveraar* en *De wraak van Ann*

LET OP ! LET OP !

Barry Windsor-Smith
signeerde voor de Amerikaanse markt 50 exx. van een Conan-zeefdruk bij *Rode spijkers*. Wie interesse heeft in de luxe editie van Rode spijkers kan een mailtje sturen naar bws@sherpa.nu voor meer informatie
* zeer beperkt leverbaar!! *

LET OP ! LET OP !

Thé Tjong-Khing
signeert de vijf delen van *Arman & Ilva* (Stripschappenning Mooist Verzorgde Boeken 2007!). Je krijgt er gratis een luxe prent bij!

www.sherpa.nu

Eenzaam tussen de domme boeren

Wat de wind brengt

Martin
Dupuis 2008
ISBN 978-90-314-2900-4
Prijs € 15
72 pagina's
kleur (hk)

ZE ZULLEN TERUGKOMEN... MET HUN HERNIA'S, ONTSTEKINGEN, BREUKEN, KOORTSAANVALLEN...
SVIATO?
DAT IS WEL WAT LAAT.
NU BEN IK KLAAR MET DIE ROTLIJST.
IIIIEEEE!
HOU OP MET DIE BANGMAKERIJ, SVIATOSLAV!
DOE NIET ZO GEMEEN! SCHEI UIT!
AAAHHH!

Wat de wind brengt van de Spanjaard **Jaime Martin** is een horrorstory die zomaar waar gebeurd zou kunnen zijn. Het scenario is spannend, de kleuren passen bij de sfeer. In het bos overheerst blauw, in de stad grijs. Rood is voor revolutie, nachtmerries en bloed, dat op de pagina lijkt te zijn gesmeten. Hooikleur symboliseert hoop.
Het debuut van Martin in Nederland – in Spanje verschenen van hem al elf albums – gaat over de hopeloze strijd van een goedwillende vernieuwer in een achterlijke gemeenschap. En dat aan de vooravond van de Russische revolutie.
Medisch student Aleksandr is revolutionair. Uit vrees voor de tsaristische politie aanvaardt hij een post als arts in een negorij in de Oeral. De boeren motten hem niet. Iemand die snijdt is een slager. In een nachtmerrie ziet Aleksandr wat de boeren met slagers doen. De wachtkamer blijft leeg. Zijn assistent is een etherjunk. De verpleegster draagt takjes op het lijf tegen het kwaad. De boeren vertrouwen op God en kruidendrankjes. Op de realistische tekeningen van Martin zijn de boeren bebaarde griezels, is het kruidenvrouwtje een heks, hebben de dokters blotebillengezichten en zijn de meisjes de onschuld zelf. Een beetje clichématig, dat wel, maar de spanning doet dat vergeten.
Wat de wind brengt verschijnt in de collectie *Vrije vlucht* van Dupuis. Het is na *De Goelagwals* van Ruben Pellejero en Denis Lapière het tweede verhaal dat in Rusland speelt. De tekenstijlen van Martin en Pellejero lijken op elkaar. Martin tekent professioneel sinds 1985, aanvankelijk in zwart/wit, met een klare lijn. Voor *Sangre de Barrio* (Bloed in de wijk) over jeugdbendes kreeg hij in 1990 op de Salon in Barcelona de prijs voor het beste debuut. EvdH

Het nieuwe meisje

Van de Vijver
Zwijsen 2007
ISBN 978-90-276-7210-0
Prijs €8,95
24 pagina's
kleur (hk)

Kinderstrip mist nog fantasie

Vorig jaar is niet alleen uitgeverij Dupuis begonnen met een reeks kleine hardcoverstrips voor kinderen. Ook de Nederlandse uitgeverij Zwijsen startte een nieuwe reeks die speciaal op de allerjongsten is gericht: *Strips voor beginnende lezers*. Het eerste en vooralsnog enige deel in deze reeks is *Het nieuwe meisje* van **Michiel van de Vijver**. Hoofdpersoon is Joep, een figuur waarvan strips werden voorgepubliceerd in Zwijsens *Okki*-, *Jippo*- en *Taptoe*-concurrent *Roetsj* en waarvan al eerder een verzamelbundel werd uitgegeven. Maar in tegenstelling tot de gagstrip *Joep* is *Het nieuwe meisje* een doorlopend verhaal.
Joep en z'n vriendje Rolf krijgen een nieuw meisje in de klas, de stoere en exotische Mara. Rolf heeft meteen een hekel aan haar, maar met Joep raakt ze bevriend en ze neemt hem mee naar het circus van haar ouders. Samen brengen ze een leuke week door, maar dan blijkt dat Mara weer verder moet.
Het nieuwe meisje is getekend in een frisse, commerciële tekenstijl die het midden houdt tussen de open stijl van Studio Noodweer en de iets meer geanimeerde stijl van Studio Jan Kruis. Dat is niet gek, want

Veel mysterieuze leesmomenten

Nausicaä van de vallei van de wind 1

Miyazaki
Glenat 2008
ISBN 978-90-6969-479-5
Prijs €11,95
132 pagina's
bruin/wit met kleurkatern (sk)

Het eerste deel van de mangastrip *Nausicaä van de vallei van de wind* verscheen in Japan in februari 1982 als voorbereiding voor een anime (=film). Over een periode van ruim tien jaar groeide de reeks naar zeven albums. De bedenker van de reeks, **Hayao Miyazaki**, heeft een samenleving bedacht die duizend jaar na een allesverwoestende oorlog tracht te overleven op een klein stukje land, dat nog niet is aangetast door de toxische overblijfselen van de verdorven industrie van weleer.

De vallei van de wind ligt aan de rand van een giftig woud dat langzamerhand opschuift in de richting van het rijk van Nausicaä. Het is de sterke zeewind die de vijfhonderd inwoners beschermt tegen de onstuitbare opmars van het bos met zijn gemuteerde flora en fauna. Nausicaä heeft een zintuig ontwikkeld om in symbiose te leven met gepantserde reuzeninsecten. Deze vreemde vriendschappen en haar sterke mystieke krachten komen haar goed van pas als er moet worden opgetreden tegen vijandige stammen, die haar rijk willen binnenvallen. Het verhaal kent veel mysterieuze momenten: symboliek en realisme worden afgewisseld met emotionele ogenblikken vol reflectie, waarin Nausicaä door haar omgeving moet worden opgepept voor haar missies.

Het zeer drukke semi-realistische tekenwerk (gedrukt in bruin/wit) sluit perfect aan bij het zich in een razendsnel tempo afspelende verhaal dat doorloopt in de vervolgdelen. De manga is gedrukt in de oorspronkelijke leesrichting, van achteren naar voren en van rechts naar links. RB

Michiel van de Vijver kreeg z'n eerste opdrachten bij Noodweer en werkte daarna ook nog eens drie jaar bij Jan Kruis (voor hij met nog een aantal tekenaars wegbezuinigd werd). De jaren bij Studio Jan Kruis hebben hem goed gedaan. De tekenstijl van dit boekje is stukken volwassener dan die van de eerdere gagstrips. Het is jammer dat ik niet hetzelfde kan zeggen van het verhaal. Hoewel het goed verteld is, mist het de fantasiekant die de verhalen uit de *Ukje*- en *Plukje*-reeks van Dupuis wèl hebben. Het komt over als een goed bedoeld educatief werkje en dat is het ook. Uitgeverij Zwijsen is de uitgever van alle AVI-leesboekjes en proberen met deze strip voornamelijk een leesalternatief te bieden aan kinderen die moeite hebben met gewone boeken of gewoon wel eens wat anders willen. Dat betekent dat de tekst in de balloons vrij groot staat en dat er zowel hoofdletters als kleine letters zijn gebruikt.

Maar wat zeur ik. Mijn dochter van negen vond het geweldig en het is lovenswaardig dat een uitgeverij als Zwijsen het geld dat het verdient met haar AVI-boekjes ook in dit soort projecten steekt. Laten we hopen dat het het begin is van een lange reeks. Dan komt de fantasie later wel. GA

ADVERTENTIE

Alleen voor lezers van Stripschrift: GEEN portokosten!

€ 7,50

€ 16,95

€ 14,95

€ 8,15

Alle boekjes besteld via www.foksuk.nl worden gratis verzonden!

Vul het bestelformulier van de webshop in, schrijf in het vakje opmerkingen **"LEVE STRIPSCHRIFT"** en je krijgt de verzendkosten op je rekening teruggestort.

www.foksuk.nl

Siegfried 1

Alice
Dargaud 2007
ISBN 978-90-6793-961-4
Prijs € 13,50
72 pagina's
kleur (hk)

Hoog Messiasgehalte

Alex Alice levert met *Siegfried* een topstrip af. Dat kan hier onomwonden worden uitgesproken. *Deze* strip 'ontsproten uit de sagen van de Vikingen en de muziek van Wagner' heeft alles in zich om de lezer beet te pakken en mee te slepen naar de komende afleveringen.

Natuurlijk, ook dit eerste deel kent een hoog introductiegehalte, maar personages en uitstekend tekenwerk weten direct te boeien. En ook de verhaallijn voelt direct aan als een overwogen fantasy-epos.

Toch moet ik eerlijk zijn: op strooptocht bij de plaatselijke stripspeciaalzaak zou ik *Siegfried* waarschijnlijk niet hebben afgerekend. Dat komt door het genre. Als ik eerlijk ben heb ik het een beetje gehad met fantasiewerelden waarin een uitverkorene (de één nog onwaarschijnlijker dan de ander) de Messiasrol vervult en andere wezens toont hoe ze niet langer speelbal van de goden en/of slachtoffer van Het Kwaad hoeven te zijn.

Wie zich in bovenstaande persoonlijke noot in het geheel niet herkent, moet *Siegfried* gewoon blindelings aanschaffen. Wie bij zichzelf ook een spoor van verzadiging herkent als het om dit type strip gaat, moet er nog maar even over nadenken.

WT

[EN VERDER]

Alex 26: De Iberiër (Simon/Maingoval/Weber/Martin, Casterman). Oude rot Jacques Martin en zijn studio leveren een acceptabel nieuw deel af. De verborgen agenda van Julius Caesar brengt Alex op het Iberisch schiereiland in een lastig parket. RS

Fog 8: In naam van de zoon (Bonin/Seiter, Casterman). Inspecteur Molton raakt verstrikt in een web van wraak uit het oude Egypte. Gestolen schatten zijn de aanleiding. Donker mysterie opgetekend in stemmige kleuren. TdK

Gothic Girl 1 (Manhaes/Teissier, Jungle). Het is zeer begrijpelijk dat Casterman deze goedbedoelde doorkauwerij op één thema niet onder eigen naam heeft willen uitgeven. HW

Hägar 1: Hägar & Liefde (Browne, Standaard). Eerste themadeel over de Viking Hägar de verschrikkelijke, tevens '*familyman*', die ook nog steeds wereldwijd in de kranten verschijnt. Tweede deel, *Hägar & Vrouwen* verscheen rond moederdag. De traditionele reeks *Dikke Hägar* loopt ook normaal door. DR

Humor in beroepen! 6: Verkopers (Goulet/ Plumeri/Boitelle, Boemerang). Niet onaardig, deze consumptiestrip. De makers zijn erin geslaagd enkele lekker uitgesproken karakters neer te zetten en deze leuk te laten figureren in het commerciecircus. HW

Koetjeboe 1: Splif! Splaf! Plons! (De Brab/ Vertonghen, Dupuis). Pantomimestrip uit de *Collectie Ukje*. Ziet er verzorgd uit, maar de verhaallijn over een gekke koe is dunnetjes. Volgens de site van de Stripspeciaalzaak kun je beter de Franse versie bemachtigen, want daarin is de eindscène één grote pop-uppagina. Merkwaardig! RS

Het kruis van Cazenac 9: De vijand (Siro/ Stalner/Boisserie, Dargaud). Aardige avonturenstrip over twee FBI-agenten eind jaren 1920. De Indianen krijgen ook nog een rolletje. RS

Lady S. 4: Wie een kuil graaft voor een ander... (Aymond/Van Hamme, Dupuis). Nare overheidsmensen jagen een vrouw op. Tekenwerk en scenario zijn niet saai, maar missen frisheid en originaliteit. HW

Mieleke Melleke Mol 4 (Stallaert/Urbanus, Standaard). In het heerlijk chaotische gezin van Tante Tulp en Nonkel Nest weet het komisch duo, met op de achterhand een relativerende Mol, hun omgeving met onmogelijke grappen tot wanhoop te brengen. RB

Monster 8: Mijn naamloze held (Urasawa, Kana). Ook voor de niet-manga-ingewijden is deze reeks de moeite waarde om te lezen. De jacht op een moordenaar blijkt complexer dan gedacht. RS

Mooie navels 3: Vriendin aan het lijntje (Delaf/Dubuc, Dupuis). Serie is Nederlandstalig debuut van het Franstalige Canadese duo Marc Delafontaine en Maryse Dubuc, die niet alleen zakelijk, maar ook privé als koppel door het leven gaan. Hun strip gaat over de strijd in populariteit tussen twee mooie meiden en hun suffige vriendin. Een competitie die wordt uitgevochten met korte truitjes, navelpiercings, bandjes van strings die net boven de rand van broek of minirok uitpiepen... met als inzet (hoe origineel) de mooiste jongen van de school. Vermoeiend. EC

Okko 4: De cyclus van de aarde 2 (Hub, Silvester). Gewelddadige fantasyreeks die zich afspeelt in Japan. Hub is

Regisseurswissel niet dramatisch

Als de regisseur halverwege het veld moet ruimen, belooft dat weinig goeds voor een film. Bij de animatie *Ratatouille* valt het gelukkig mee. Voor de Tsjech **Jan Pinkava** zou deze film zijn eerste lange animatieflm voor Pixar zijn geweest, maar om onduidelijke redenen (te langzaam werken?) werd hij vervangen door **Brad Bird**. Pinkava maakte bij Pixar de Oscar-winnende korte tekenfilm *Geri's Game* (1997) over een oude man die schaakt in het park, en mocht in 2000 aan het grote avontuur beginnen.

Ratatouille stond al voor een groot deel in de steigers toen hij werd vervangen. Daarmee is de Europese sfeer, die ook in *Geri's Game* terug te vinden is, van de tekenfilm behouden gebleven. De toon in *Ratatouille* is vergeleken met andere Disney/Pixar-producties introspectiever en grappen zijn vaak intelligenter. Dat de film in Parijs speelt, zorgt natuurlijk ook voor een Europees tintje. *Ratatouille* is – kortgezegd – een wervelende animatie over een kokkerellende rat die naar de Lichtstad gaat en een restaurant in vergane glorie zijn faam teruggeeft. De ingenieuze wijze waarop dit gegeven is uitgewerkt, maakt dat de tekenfilm zeer genietbaar is voor volwassenen. RS

Simon is een joodse weesjongen die in 1941 in Frankrijk op het platteland woont, maar op de vlucht slaat vanwege de jodenvervolgingen. Hij vindt uiteindelijk onderdak bij Firmin die bij het verzet zit. Een ondoordachte wraakactie van Simon loopt echter fataal af, waarna de jongen in het concentratiekamp terechtkomt. Een klein lichtpuntje is dat hij de jachtvogels van de kampcommandant mag verzorgen.

Scenarist **Laurent Galandon** en tekenaar **Arno Monin** hebben met *De wilde vlucht* een aangrijpende, pakkend in beeld gebrachte strip gemaakt over het antisemitisme en de Holocaust. *De haviken* vormt het slot van een tweeluik (eerste deel: *De witte dame*) dat tevens een eerste cyclus vormt. De door hen gebruikte vogelsymboliek (duiven tegenover roofvogels) is een wat gekunstelde vondst die gelukkig goed uitpakt en niet de overhand in het verhaal krijgt. De strip is een oorspronkelijke productie van de Franse uitgeverij Bamboo en door de Belgische uitgeverij Saga uitgebracht in het Nederlands. Jammer alleen dat er achtergrondinformatie over de auteurs ontbreekt en deel twee qua formaat kleiner is dan het eerste deel. RS

De wilde vlucht 2: De haviken

Monin & Galandon
Saga 2008
ISBN 978-90-8552-034-4
Prijs €7,95
48 pagina's
kleur (sk)

Ratatouille

Disney/Pixar
2007
±110 minuten
Alle leeftijden

beter op dreef met de tekeningen dan met het scenario. TdK

Orphanimo!! 12: Wees de mijne! (Vincent/Adriaenssens/Vincent, Standaard). Afsluitend deel van de Vlaamse successerie die in Nederland maar niet wilde doorbreken. Voor volwassenen niet geschikt, voor kinderen des te meer. OW

De heldendaden van Poison Ivy 3: Mazzel in Bir Hakeim (Berthet/Yann, Dargaud). De zes dames met supervermogens sluiten zich aan bij de Franse strijdkrachten. Om hun geheime doel te bereiken blijken dodelijke kussen en de kunst om mensen te bevriezen wederom erg gemakkelijk. Afronding van de eerste cyclus. TdK

Precinct 77 2: Furiani Vendetta (Denys/Dugand, Lombard). Uitermate gewelddadige bendetaferelen krijgen een bovennatuurlijk sausje in deze fraai getekende politieserie rond *officer* Lili Lafayette. De Amerikaanse omgeving en de filmische benadering wekken de indruk dat het hier een bewerking van een televisiereeks betreft. HW

Collectie Rebels 6: Jimmy – James Dean (Charles/Charles/Gamberini, Casterman). Het aardige tekenwerk met direct kleurgebruik maakt weinig goed aan de saaie beeldregie en het slaapverwekkende scenario van deze biografie. HW

Samoerai 2: De zeven bronnen van Akanobu (Di Giorgio/Genêt, Daedalus). Tweede deel in meerdelig Japans historisch verhaal over de queeste van de samoerai Takeo. DR

De avonturen van Tommeke- De strip van Tom Boonen 2: De zilveren fietsen (Van Oppen/Claeys, Poncha). Tom Boonen is een Vlaamse wielerheld, een voorbeeld voor de jeugd. Maar deze serie gaat niet over de koers. De jonge Tommeke beleeft spannende en sportieve avonturen waarin ook nog een flink gefietst wordt. Een alleszins leuke strip voor de jeugd. TB

Tomoyo: Hysteric Flavour (Hendriks, Oog & Blik). Vaak grappige anekdotes van 1 of 2 pagina's uit het leven van de heerlijk eigenzinnige Japanse vrouw Tomoyo, fraai, kordaat en zelfverzekerd in beeld gebracht. DR

Tovenarij 1: Het ballet van de oude wijven (Valero/Guardino, Dargaud). Een genot om naar te kijken! De zwierig vormgegeven sprookjesfiguren wekken op de lachspieren met uitgesproken lichaamshoudingen en plastische gezichtsuitdrukkingen. Er zijn plaatjes waar je minutenlang geboeid naar kan kijken vanwege de verstopte visuele grapjes. Hilarisch! HW

Tschai – De waanzinnige planeet-3: De Wankh 1 (Li-An/Morvan, Daedalus). De klassieke sciencefictioncyclus *Tschai* van Jack Vance (eerste deel uitgebracht in 1968) is aan zijn derde deel toe in deze stripbewerking. Astronaut Adam Reith, enige overlevende van de ramp die de aarde deed wegvagen, ontmoet vele kleurrijke figuren op de buitenissige planeet Tschai. Het scenario is door Jean David Morvan gedegen uitgewerkt waar het tekenwerk van Li-An de sporen draagt van een haastklus. JdL

War en Dreams 2: De Enigmacode (Charles/Charles, Casterman). Een Duitser, een Amerikaan en een Engelsman gaan, met hun oorlogsherinneringen, terug naar de Opaalkust in het noorden van Frankrijk. Speelt zich af in het heden, met veel (getekende) herinneringen van de hoofdpersonen naar de periode van de Tweede Wereldoorlog. Wordt vervolgd. Boeiend. DR

UITGEVERIJ L

OP DE STRIPDAGEN HAARLEM
7 EN 8 JUNI 2008

Op de stand van Uitgeverij L signeren:

Eric Heuvel

Daan Jippes

Hein de Kort

Martin Lodewijk

Aloys Oosterwijk

Wat kunt u bij de stand van Uitgeverij L verwachten?
– Speciale aanbiedingen
– beursedities Haarlem 2008
– nieuwe albums,
onder meer *Agent 327* - *Drie avonturen* en *Piet & Riet van de Buis* - *Dom dom dom*
en meer, veel meer!

→ AGENDA

AANVULLINGEN? VERTEL HET ONS! STUUR NIEUWS OVER BEURZEN, TENTOONSTELLINGEN OF ANDERE INTERESSANTE STRIPEVENEMENTEN AAN **AGENDA@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR **POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM**

■ ***t/m 23 mei*** *Veiling van onder andere een grote stripcollectie, met kijkdagen op 15 t/m 18 mei, Bubb Kuyper, Jansweg 39, Haarlem, info: (+31)(0)23-5323986 of www.bubbkuyper.com*

■ ***t/m 24 mei*** *Expo 'Comics Made in Germany – 60 Jahre Comics aus Deutschland', Deutschen Nationalbibliothek, Adickesallee 1, Frankfurt am Main, Duitsland, info: www.d-nb.de*

■ ***t/m 25 mei*** *Expo 'Peters Meesters' rondom het werk en de inspiratiebronnen van Peter van Straaten, Museum Meermanno, Prinsessegracht 60, 's-Gravenhage, info: (+31)(0)70-3462700 of www.meermanno.nl*

■ ***t/m 25 mei*** *Expo 'Tussen Grebbeberg en Uruzgan – Eén beeld zegt meer dan duizend woorden', met het werk van politiek tekenaar Fritz Behrendt, Legermuseum, Korte Geer 1, Delft, info: (+31)(0)15-2150500 of www.legermuseum.nl*

■ ***t/m 30 mei*** *Expo 'Inferno', van Marcel Ruijters, Galerie Lambiek, Kerkstraat 132, Amsterdam, info: (+31)(0)20-6267543 of www.lambiek.net*

■ ***t/m 1 juni*** *Expo 'Geketend getekend – Feit en fictie in stripverhalen', Gevangenismuseum, Oude Gracht 1, Veenhuizen, info: (+31)(0)592-388264 of www.gevangenismuseum.nl*

■ ***t/m 8 juni*** *Expo 'Het weekblad Robbedoes – De avonturen van een redactie', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*

■ ***t/m 8 juni*** *Expo 'Superhelden en sjlemielen – Joodse herinnering in de stripkunst', Joods Historisch Museum, Nieuwe Amstelstraat 1, Amsterdam, info: (+31)(0)20-5310310 of www.jhm.nl*

■ ***t/m 8 juni*** *Expo 'Gummbah – Ongeldige seks', De Hallen, Grote Markt 16, Haarlem, info: (+31)(0)23-5115775 of www.dehallenhaarlem.nl*

■ ***t/m 15 juni*** *Expo 'Hanne', met werk uit het gelijknamige album van Conz, Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*

■ ***t/m 15 augustus*** *Expo 'Met scheve ogen', over de manier waarop westerse stripmakers naar het Oosten hebben gekeken en omgekeerd, Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 70, Groningen, info: (+31)(0)50-3178470 of www.nederlandsstripmuseum.nl*

■ ***t/m 31 augustus*** *Expo 'Picha', met werk van 19 Afrikaanse stripmakers, Afrika Museum, Postweg 6, Berg en Dal, info: www.picha.nl*

22 t/m 25 mei *13e Internationaler Comic Salon Erlangen, Erlangen, Duitsland, info: www.comic-salon.de*

■ ***7 en 8 juni*** *Stripdagen Haarlem 2008, Haarlem, info: www.stripdagenhaarlem.nl*

■ ***10 juni t/m 16 november*** *Expo 'Eendracht maakt Smurf – 50 Jaar Smurfen', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*

■ ***16 augustus*** *10e Kamper Stripspektakel, Oudestraat/Van Heutszplein, Kampen, info: (+31)(0)38-3320997 of www.steck.nl*

■ ***30 en 31 augustus*** *23e Brabants stripspektakel, Sportcentrum Valkencourt, Heerkensdreef 15, Valkenswaard, info: (+32)(0)11-661473 of www.stripspektakel.nl*

■ ***27 en 28 september*** *De Stripdagen, Euretco Expo Center, Meidoornkade 24, Houten, info: (+31)(0)6-23718719 of www.stripdagen.nl*

■ ***18 november 2008 t/m 22 februari 2009*** *Expo 'De nieuwe kinderstrip', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*

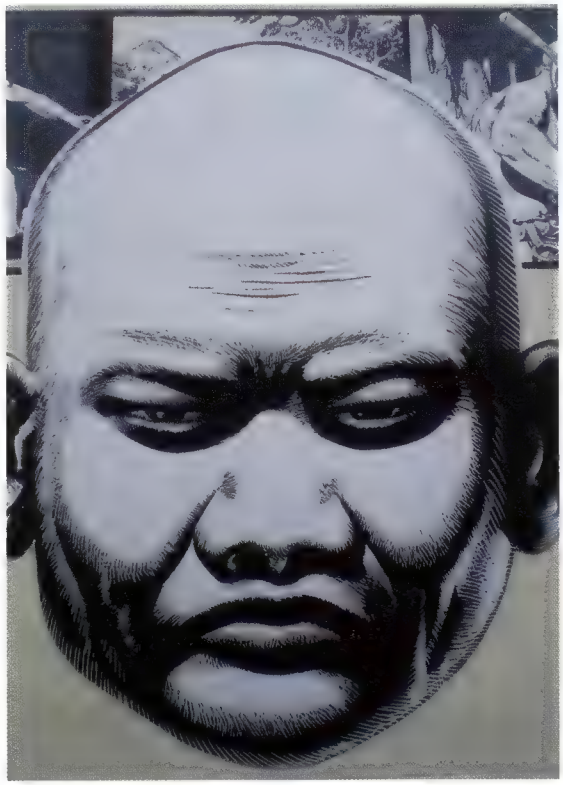

Met schuine blik

Terwijl in de aanloop naar de Olympische Spelen met de kwestie Tibet alle ogen langzaam richting China gaan, komt het Nederlands Stripmuseum met een wel heel actuele tentoonstelling op de proppen.

Met scheve ogen is de titel van de expositie en die slaat vooral op de wijze waarop in het verleden van Oost naar West en andersom werd gekeken. Niet iedereen stond open voor nieuwe culturen en wantrouwen speelde een belangrijke rol. Nog nauwelijks iets wetend van wat zich aan de andere kant van de wereld afspeelde, ontwikkelde China zich in de afgelopen decennia tot een politieke, maar vooral tot een economische grootmacht.

Deze expositie laat zien hoe de meningen over *het land van horen zeggen* leidden tot beelden in de strip. De ontwikkeling van China in de strip wordt aan de hand van drie delen toegelicht. *Het rijk van het Midden* is de naam van het eerste deel, waarin China vooral te boek staat als een land voor verre avonturen. Ondermeer Corentin en Eric de Noorman beleefden in Oosterse streken hun verhalen. Ook kwam er uit Nederland een stripverhaal met een Chinees in de hoofdrol: *Rechter Tie* van schrijver Robert van Gulik.

In dit deel van de tentoonstelling zijn originele tekeningen van Dick Matena en Frits Kloezeman te zien. In het tweede deel, *Het gele gevaar*, krijgen we meer zicht op de recente geschiedenis. Vele stereotypen passeren hierbij de revue. *Kuifje* en *Blake en Mortimer* droegen bij voorbeeld sterk bij aan de beeldvorming van alle oosterse landen tijdens de Koude Oorlog. Deel drie, *Het ontwaken van de reus*, gaat vooral in op het huidige China met daarbij tekeningen van Gerolf van de Perre, Joost Swarte – die de architectuur van Sjanghai onder de loep neemt – en Maaike Hartjes en Mark Hendriks die hun recente rondreis door Hongkong verstripten. In dit deel is ook aandacht voor Johanna Schipper die een autobiografische strip maakte over Taiwan en Tibet. *Met scheve ogen* maakt onderdeel uit van een reeks aan evenementen in Noord-Nederland met China in de hoofdrol. Andere onderdelen van de manifestatie onder het motto *Go China* zijn ondermeer de tentoonstelling van de terracottasoldaten in het Drents museum in Assen en een tentoonstelling voor de jeugd (Little China) in het speelgoedmuseum in Roden. Met scheve ogen is tot en met 31 augustus dit jaar te bezoeken. TdK

Meer info: zie agenda

ADVERTENTIE

Yendor
STRIPWINKEL

Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Tel 010 - 433 17 10
Fax 010 - 411 38 54

→ HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MUTATIES IN HET ROERIGE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIJDEN. FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN. HIER LEEST U ER ALLES OVER. STUUR MUTATIES AAN **HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM

>WAARHEEN?

Randall C. won met zijn album *Slaapkoppen* de VPRO Debuutprijs. Eerder kreeg hij met hetzelfde album al de debuutprijs voor strips van de stad Turnhout toebedeeld. De VPRO Debuutprijs is een prijs voor de beste debuterende Nederlandstalige stripmaker van de afgelopen twee jaar. De prijs is verbonden aan Stripdagen Haarlem, het tweejaarlijks festival dat dit jaar op 7 en 8 juni plaatsvindt. Aan de prijs is een bedrag van €750 verbonden.

Ook werden de nominaties van een nieuwe prijs, de VPRO Hoogste Prijs (€1250) bekendgemaakt. **Hanco Kolk** (*Meccano 4: De ruwe gids*), **Peter de Wit** (*Burka Babes*) en **Marcel Ruijters** (*Inferno*) maakten kans op deze prijs, maar de eerste twee hebben reeds aangegeven de mogelijke prijs te weigeren. Alleen een Nederlandstalige stripmaker die zich op de toppen van zijn of haar kunnen bevindt, de laatste twee jaar een meesterwerk heeft afgeleverd en van wie desondanks in de toekomst nòg beter werk verwacht mag worden, maakt kans om te winnen. De traditionele VPRO Grand Prix (€1000) kent ook drie kanshebbers: **Chris Ware**, **Naoki Urasawa** en **Dominique Goblet**. Op 6 juni tijdens de opening van Stripdagen Haarlem worden de winnaars bekend gemaakt.

Sonja Wessels is in april de gelederen van het stripagentschap Comic House in Oosterbeek komen versterken. Zij bekleedt de functie van agency producer. Wessels studeerde theaterwetenschappen aan de UvA en volgde de opleiding journalistiek aan de Hogeschool te Utrecht. Eerder werkte zij bij Total Identity en 707 Brand Communications.

Stripboekenbeurs Rijswijk zal volgend jaar gehouden worden in Rotterdam. De organisatie moest verhuizen en vond een ruimte in het Expo- en Congrescentrum van de Erasmus Universiteit. De volgende editie vindt daar plaats op 7 en 8 februari 2009.

Op 4 maart ontving **William (Billy) Tucci** de titel van Ambassadeur van Bruyères in Frankrijk. Tucci maakte een aflevering van *Sergeant Rock – The Lost Batallion* die op echte verhalen was gebaseerd. Behalve striptekenaar is Tucci illustrator, schrijver en filmmaker. *The Shi* is één van zijn bekendste stripcreaties.

>WAARVOOR?

Op 16 april overleed **Ollie Johnston**. Hij was de laatste nog in leven zijnde tekenaar die deel uitmaakte van 'The Nine Old Men', de negen tekenaars die nog hebben samengewerkt met Walt Disney zelf.
Johnston werkte vanaf 1935 voor Disney waarin hij bijdroeg aan beroemde tekenfilms zoals *Sneeuwwitje en de 7 dwergen*, *Pinokkio*, *Peter Pan* en *Bambi*.
In 2005 ontving hij, inmiddels ruim gepensioneerd, van president Bush de National Medal of Arts, een hoge artistieke onderscheiding.
Ollie Johnston werd 95 jaar

→ WINNEN

In dit nummer van *Stripschrift* staan we stil bij het tienjarig bestaan van uitgeverij Arcadia. In samenwerking met Arcadia stelt *Stripschrift* drie exemplaren beschikbaar van het luxe jubileumboek *10 jaar Arcadia – Een decennium in beeld en verhaal* aan inzenders van het goede antwoord op deze vraag:

[redacted]

Stuur het antwoord vóór 1 juli 2008 naar

Arcadia-prijsvraag
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
of naar
winnen@stripschrift.nl

Bij meer dan drie goede oplossingen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend. Maximaal één inzending per adres en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet.

Het Leidinglabyrinth

De kleuren van de pijpleidingen zijn van geen belang. In een poging tot sabotage heeft de schilder er verschillende kleuren opgesmeerd.
Het is dus zaak om alle leidingen nauwkeurig na te lopen.
Ach!
En dan ziet u dat de middelste de juiste is.
Geweldig! Bedankt, inspecteur!

Het Bedropen Doek

U noemt uzelf onbegrepen, maar ik snap u volkomen, meneer Potsdam.
Hoe dat zo?
U wilde bewijzen dat wat goed genoeg is voor van Gogh, goed genoeg is voor Potsdam. Daarom bekladde u het doek met uw naam.
Absurd!
Als men langs het doek kijkt, van onder naar boven, dan leest men "PIETER". Draait men het een kwartslag tegen de klok in, dan staat er ineens "POTSDAM".
Argh!

De Picasso Code

Een Meesterspeurder kan soms meerdere zaken tegelijk aan. Zo ook in dit geval.
O?
Ik stortte me op de Picasso-code omdat ik de bankroof al na vijf minuten had opgelost.
Ah?
U was de enige die het systeem kon uitschakelen, en u heeft bekend dat er niemand anders bij was. Zaak gesloten.
O jee! Wat stom van me!
Damn! Als ik geweten had dat het zó makkelijk was, had ik dit zelf ook wel kunnen oplossen!

ADVERTENTIE

STRIPWINKEL
DICK BOS

BURGEMEESTER BAUMANNLAAN 119a
3043 AJ ROTTERDAM-OVERSCHIE
WWW.STRIPWINKELDICKBOS.NL
TEL: 010-461 31 47 • FAX: 010-461 40 02
POSTMASTER@STRIPWINKELDICKBOS.NL

→ HARRY'S POSTZEGELHOEKJE

FÊTE DU TIMBRE 2006
3 561920 208503
Carnet de 10 timbres poste à validité permanente 4 timbres « LETTRE 20 g » pour vos lettres à destination de la France 4 timbres « MONDE 20 g » pour vos lettres à destination du monde entier. 2 timbres « ÉCOPLI 20 g » pour vos courriers moins urgents à destination de la France

GRETVERR!!! In *Stripschrift 387* stond bij de afbeelding van de Franse Bollie en Billiezegel dat Roba nog nooit het ontwerp van een Belgische postzegel had geleverd.

Dat was een foutje, zoals Willy de Groof uit Wommelgem zeer terecht via e-mail opmerkte. In *Stripschrift 362* uit augustus 2004 stond immers al een afbeelding van de Belgische Roba-zegel.

En hij staat ook op Willy's internetsite *www.strips.be*, te midden van tal van andere fraaie Belgische stripzegels.

Op die site vinden we ook Belgische zegels met Robbedoes en Guust. De Franse zegels met figuren die ooit door André Franquin zijn getekend staan er niet. Daarom beelden we die hier af. Hoeba! HW

Land van herkomst: Frankrijk
Jaar van uitgifte: 2001, 2003 en 2006
Cataloguswaarde: €1,50 (€0,55), €1,00 (€0,50) en €3,80 per Robbedoesset van drie verschillende zegels

ADVERTENTIE

SUPERSTRIP SPECIAALZAAK

EPPO.NL

Kleine Berg 33 • 5611 JS Eindhoven • tel. 040 - 244 18 82 • fax 040 - 243 58 73 • www.eppo.nl

STRIP SCHRIFT

Jaargang 40
Nummer 3 [393]
Juni 2008

's Werelds oudste stripinformatieblad verschijnt 8 maal per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Redactie
Teus de Kruijf, Arco van Os, Dik Rondeltap, Rik Sanders

Medewerkers
Ger Apeldoorn, Tijs Bagchus, Olav Beemer, Ben Bits, Luuk Bode, Ruud Booms, Peter Breedveld, Esther Captain, Comic House, Ingi Jensson, Jimbb, Hanco Kolk, Mars Gremmen, Erik van der Hoeven, Just de Leeuwe, Laura de Moor, Jean-Marie Mievis, Maarten van Rossem, Erwin Suvaal, Martine Torfs, Wilco Tuinenburg, Rudy Vrooman, Geert de Weyer, Harry Wibier, Olivier Wortel

Omslag
Michiel de Jong en Marloes Dekkers (kleur)

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e redactie@stripschrift.nl

Abonnementen
Een abonnement omvat 8 nummers en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd. Eventueel gemiste nummers zijn te bestellen via onze Back Issue Service.

Maak het juiste bedrag over op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €44,00
België €46,50
Other countries €60,50
IBAN NL56 PSTB 0009 3475 90
SWIFT/BIC PSTBNL21
Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Opzeggingen schriftelijk richten aan de uitgever, uiterlijk twee nummers voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaal
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt niet geretourneerd.
De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opmemen met de uitgever, of e-mailen naar adverteren@stripstift.nl

Druk
Printec Offset, Kassel, Duitsland

Uitgever/Distributie Nederland

STRIPSTIFT

Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e uitgever@stripstift.nl
w www.stripstift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Distributie België
Pinceel, Leuven
AMP, Brussel

Stripschrift wordt uitgegeven in opdracht van Het Stripschap. Leden van Het Stripschap krijgen €1,25 korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

Stripwinkel Fantasia

Gelderlandplein 203-205 • 1082 LW Amsterdam • 020 - 64 27 888

www.stripwinkelfantasia.nl

'Helemaal geweldig!'

– Daphne Deckers

Hanco Kolk & Peter de Wit

S1NGLE!

www.s1ngle.nl

www.deharmonie.nl

In de boekhandel

€ 12,50

978 90 6169 859 3

S1NGLE